

(Jednání zahájeno v 9.30 hodin.)

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Vážené dámy, vážení pánové, milé kolegyně, kolegové, dovoluji mi, abych vás přivítal na dnešním veřejném slyšení v prostorách českého Senátu na téma „**Reálná rizika kůrovcové kalamity po orkánu Kyrill v Národním parku Šumava**“. Na úvod jenom několik slov.

Všichni dobře víme, že území Národního parku Šumava je jedno z územně nejcennějších míst v naší zemi a stejně tak dobře známe rozsah škod, které u nás ve dnech 18. a 19. ledna 2007 způsobil orkán Kyrill.

Toto slyšení má však ještě hlubší opodstatnění, protože již několik let sleduji vášnivé debaty odborné i laické veřejnosti, která se točí kolem mnoha otázek existence Národního parku Šumava. Problematika kůrovcové kalamity a způsoby jejího řešení spolu s otázkami personální politiky Správy Národního parku i další diskusi o rozvoji a budoucnosti parku jsou často velice vášnivě ventilována v tisku. Protože jde o věci dlouhodobě vážné, které nelze marginalizovat, jsem velmi rád, že dnes z iniciativy českého Senátu se koná toto veřejné slyšení, které je bohatě zastoupeno odborníky, zástupci samosprávy i dalšími osobnostmi, kterým není osud Šumavy lhostejný.

Děkuji, že jste přišli, a já nyní předávám slovo prvnímu místopředsedovi Senátu Petru Pithartovi.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Vážený pane předsedo Senátu, paní starostky, páni starostové, všichni vzácní hosté.

Již podruhé se v tomto sále scházíme kvůli Šumavě. Zcela nezamýšleně jsme svolali veřejné slyšení o reálných rizicích po orkánu Kyrill v Národním Parku Šumava právě na Evropský den parků. Národní park má tedy svátek, ale pochybuji, že mu to v jeho současném stavu pomůže zlepšit náladu.

Poprvé jsme se tu sešli 19. října 2005 na semináři „Problematika Národního parku Šumava“. Tehdy byl podnětem k jeho svolání výjezd skupiny senátorů na Šumavu, kam je pozval kolega senátor Josef Kalbáč, a debaty, jež kolegové vedli s lidmi, kteří na Šumavě žijí, i s pracovníky a vedením Národního parku Šumava. Mnozí z vás, kteří tu tenkrát byli, si pamatují, jak vzrušená atmosféra, po nástupu nového ředitele mezi pracovníky Národního parku Šumava panovala.

Vystoupil jsem na onom semináři jen s krátkou poznámkou, v níž jsem upozornil, že o budoucnosti parku nemůže rozhodovat Parlament, tedy ani Senát. V tomto duchu zde totiž zazněly některé vzrušené výzvy. Leda, že by šlo o zákon o tomto parku.

Naše komora může na problém zaměřit pozornost, vyvolat debatu, a toho, kdo jediné může jednat, tedy vládu, může inspirovat eventuálně i k zákonodárné činnosti. Nic víc. Platí to podle mého názoru i o našem dnešním veřejném slyšení.

A platí to i přesto, že podnět k jeho svolání je o poznání silnější, než tomu bylo minule. Náš zájem, naši starost o Šumavu, o park, o život obyvatelstva desítek šumavských obcí, umocnil orkán Kyrill. Škody, které na Šumavě způsobil, nejsou a ani nemohou být po čtyřech měsících odstraněny.

Co hůř, nejde tentokrát jen o Šumavu. Riziko kůrovcové kalamity a způsob jejího odstraňování se týká celého Pošumaví a možná i vzdálenějších oblastí. Nezvykle teplé počasí, které nám letošní rok přinesl, navíc způsobilo, že první rojení kůrovců začalo už v půli dubna a pokud bude celý rok abnormálně teplý, lze očekávat tři generace kůrovců. O to zodpovědněji se k riziku kalamity musíme postavit.

Shodněme se proto hned v úvodu na tom, že jsme se tu sešli nikoli proto, abychom konfrontovali či dokonce vyhrotili příkře rozdílné názory na problém, ale abychom s co možná klidnou hlavou společně hledali cesty k jeho řešení. Zkusme se oprostit od emocí, které provázejí většinu sporů o Šumavu, umocňují je a daleko přesahují odbornou diskusi.

Málo platné, je tomu tak, že pohled na mrtvý suchý les je pro jedny těžce skličující, zatímco pro druhé je zdrojem radostné naděje na návrat původního lesa. Právě tak rozdílné reakce vzbuzuje skutečnost, že současný rozsah odumřelých lesů v navzájem sousedících národních parcích - Bavorský les a Šumava - je již téměř 7 tisíc hektarů.

Avšak i o Šumavě platí Masarykovo, že „rozčilení“ není program. Jeho výsledkem jsou jen nejrůznější mediální kampaně, jež je graduují, tu při změnách ve vedení ministerstva životního prostředí, jindy při stále častěji se opakujících větrných kalamitách. A nemusejí zdaleka dosahovat intenzity orkánu Kyrill. Tyto kampaně jsou ve svém důsledku především kontraproduktivní a názor laické veřejnosti, která je ze zcela odlišných informací již dezorientována, ovlivňují v podstatě pouze negativně.

Pro příklady není třeba chodit daleko. Stačí připomenout nedávné mediální zpochybňování odborníků, kteří postupovali při řešení kůrovcové kalamity v rámci platného práva.

Pokud jde o odbornou veřejnost, musíme tedy bohužel konstatovat, že se zatím nedaří sjednotit názory skupin odborníků na zásahy v Šumavském národním parku proti kůrovci, na zpracování větrné kalamity a na míru a časový rozvrh rozšiřování bezzásahových území. Nedokážeme najít ani nejzákladnější konsenzus.

Naopak poměrně jednotný názor na další postup na Šumavě mají obyvatelé regionu zastoupení starostkami a starosty obcí. Jejich jednotě se nelze divit. Jedná se přece o prostředí, v němž žijí a pracují oni i jejich rodiny, v němž vyrůstají a budou žít jejich děti. Ta jednota stojí na jednoduché úvaze. Obyvatelé šumavských obcí se nehodlají vměšovat do polemik, zda kácet nebo nekácet, jak se o nich často soudí. Říkají srozumitelně, že chtějí lesní ekosystém, který bude chránit vodu, půdu a klima a který bude plnit funkci rekreační i estetickou. Vycházejí z toho, že Šumava je kulturní krajinou, tedy krajinou, v níž žije spolu s přírodou i člověk, že je to už definitivně krajina Karla Klostermanna, spíše než vysněná krajina Josefa Váchala, bez ohledu na to, co bychom kdo rádi.

Konsenzus, na který je možné také poukázat, nacházíme zatím v historicky starším Národním parku Bavorský les.

Na posledním sympoziu v Regenu 21. července 2006 historicky nejstarším Národním parku Bavorska, řekl bavorský ministr životního prostředí dr. Werner v souvislosti s Národním parkem Bavorský les, že, cituji: „Chceme, aby boj proti kůrovci byl případně prodloužen i za rok 2017, pokud v té době les ještě nebude dost odolný“, konec citátu. Rok 2017 proto, že jde o hranici stanovenou bavorským zákonem, po které bude kůrovec v nové části Národního parku Bavorský les ponechán samovolnému vývoji.

Po tomto jeho prohlášení se v regionu Bavorského lesa daří nacházet společný názor, který vyhovuje i místním obyvatelům, nejen ochráncům přírody. Historie nás pravidelně poučuje, že po každé větrné kalamitě, která nebyla včas zpracována, přichází v rychlém sledu rozsáhlá kalamita kůrovcová. Následkem je pak vždy odumřelý les, který svou rozlohou několikanásobně převyšuje rozlohu původně větrem rozvráceného lesa. Naopak po včas zpracované větrné kalamitě se zatím kůrovec nikdy kriticky nepřemnožil. Následky chyb, kterých se dnes dopustíme, budou mnohonásobně větší než následky chyb, kterých bychom se dopustili nebýt Kyrilla. Rozsah následků orkánu je tak mimořádný, že i rozhodnutí, jak na něj reagovat by měla být mimořádná. Soudím proto, že nejdůležitější otázkou, o níž by nám dnes mělo jít, je budoucí cílový stav lesa na Šumavě. Ten bude důsledkem toho, jak budeme o les pečovat dnes. Cílový stav lesa se přitom může svou podobou zcela zásadně lišit od stavu předchozího.

Překvapivě spornou otázkou je proto význam výkladu slov - cituji: Uchovat a zlepšit stav, uvozovky což nám ukládají různé legislativní předpisy včetně evropských. Také vládní usnesení z roku 1991, kterým byl park řízen a pod kterým je můj podpis jako tehdejšího předsedy vlády ČR. Jedni si pod slovy uchovat a zlepšit stav představují uchování Šumavy s lidskou pomocí nemocnému nebo ohroženému lesu. Druzí si naopak pod těmito slovy představují samovolné ozdravení Šumavy bez zásahu lidské ruky. Není to jistě analogie neviditelné ruky trhu, ale přece jen mi ji to v něčem připomíná. Naše debata dá nepochybně zazníť všem hlasům, s cílem nikoliv jeden z nich prosadit, nýbrž inspirovat hledání a nelebení způsobu, kdo a jak bude o parku rozhodovat. Nejde tedy o to, kdo má, kdo vlastní pravdu, ale kým a jak nalézat správná řešení a jak umožnit nalezená řešení včas korigovat, ukáží-li se chybná. Musíme totiž počítat s naší omylností, jako s konstantou. Počítejte s ní stejně jako s jistotou, že tento orkán nebyl poslední. Kategorické soudy zejména právě o životním prostředí a o tom, jak se k němu chovat, jsou pošetilé a při našich technických možnostech až mimořádně nebezpečné. Hledejme proto pravidla hledání pravdy spíše než pravdu s hledáním „P“ a kýžena správná řešení nám pak možná budou, osvědčíme-li navíc alespoň trochu moudrosti, přídána. Není možné, abychom řešili problémy soužití člověka s přírodou podle toho, kdo je právě předsedou vlády, ministrem životního prostředí či ředitelem Národního parku Šumava. Hledejme řešení, která zde včas a bez zbytečných nákladů opravit. Myslím si proto, že právní režim parku je již dlouho základním problémem. Vyžaduje reformu, k níž bychom měli inspirovat. Problém je větší, rizika jsou větší, je proto třeba myslím si vystoupit při rozhodování o patro výš. Pouhé vládní usnesení staré 16 let je dnes málo. Doufám, že jednou řekneme, že Kyrill přišel v pravý čas, aby nás varoval před naší vlastní pošetilostí, před pocití neomylnosti. Jediné, co by mělo být napříště jisté, nechť jsou pravidla umožňující včas opravit naše eventuální omyly. U lesa, který roste desítky let a jako ustálený systém dokonce stovky let, je to zajisté mimořádně obtížné. Ale jednou jsme už do hospodaření přírody sáhli a nikdo z nás za to odpovědnost nesejme. Nelze připustit, aby za sto let někdo pokrčil rameny a řekl škoda, nevyšlo to, ale možná, že to tenkrát mysleli dobře. Přeji nám trpělivost k naslouchání stanoviskům těch druhých a ochotu připustit, že se můžeme mýlit. Děkuji vám, že jste mě vyslechli.

Předseda Senátu Přemysl Sobotka: Děkuji, pane místopředsedo, já v této chvíli předám slovo a řízení celého veřejného slyšení panu senátorovi Tomáši Jirsovi. Jenom upozorňuji, že sluchátka pro případ, že byste nerozuměli danému jazyku, je potřeba zapojit do té dírky před vámi a zvolit si tam kanál.

Senátor Tomáš Jirsa: Dámy a pánové, pane předsedo, pane ministře, pane hejtmane, vážení kolegové starostové a všichni ostatní vážení hosté!

Než přistoupíme k prvnímu bloku, dovoluji několik nutných slov k procedurálním otázkám konání tohoto veřejného slyšení, schválil Senát svým usnesením číslo 107 na 5. schůzi Senátu v 6. funkčním období. Iniciátorem byla skupina senátorů paní Jiřina Rippelová, Pavel Eybert, Tomáš Jirsa, Josef Kalbáč a místopředseda Senátu pan Petr Pithart.

Z konání dnešního veřejného slyšení se omluvili Tom Zajíček, Petr Zimmermann, Ing. Hynek Beneš, prof. dr. Karel Prach, CSc., Tamas Margescu a Michal Šnebergr a dr. Libor Ambrozek. Naopak nad rámec usnesení Senátu požádali o účast na dnešním veřejném slyšení další osoby, jejichž seznam bude na upravené pozvánce na dnešní den, která vám byla rozdána. Veřejné slyšení je institut pravený zákonem číslo 107 z roku 1999 Sb., o jednacím řádu Senátu určený k projednání určité otázky v působnosti Senátu se znalci a jinými osobami, které mohou podat informace o projednávané otázce.

Institut veřejných slyšení či parlamentních anket, je typickým snad pro všechny druhé komory. Smyslem je otevření parlamentní tribuny, vedle poslanců a senátorů, také zástupcům odborné a občanské veřejnosti. Nemá jít o přednášení stanovisek institucí organizací opatřených mandátem, nýbrž o slyšení těch, kteří mají k věci co říci.

Jednací řád stanoví, že veřejného slyšení se zúčastní pozvaní znalci a další osoby, které mohou podat informace o projednávaných otázkách. Tyto osoby mají přístup do jednacího sálu, mají právo vystoupit v rozpravě k projednávané otázce, a mohou podávat písemné návrhy a stanoviska k nim.

Senát dále stanovil již zmíněné usnesení, že řečnická doba pro hlavní vystoupení je deset minut, pro vystoupení v rozpravě je pět minut. Do rozpravy se, prosím, hlase písemně, přihlášky jsou k dispozici u služeb v sále, které mně také, prosím, vyplněné vraťte. Označte, prosím, ke kterému tématu si přejete vystoupit. Pořadí vystupujících je dáno pozvánkou s tím, že právo senátorů vystoupit v rozpravě není dotčeno. V rozpravě se, prosím, neobracejte na ostatní řečníky přímo, případné dotazy na ně vyzníte prostřednictvím předsedajícího. V tomto případě se nejedná pouze o přesnou dikci jednacího řádu, ale jde o osvědčenou parlamentní zvyklost.

Jednací řád dále umožňuje během rozpravy bezprostředně reagovat na její průběh faktickou poznámkou, jejíž přednesení ani případné odpověď by neměly překročit dvě minuty, přičemž by neměla obsahovat hodnocení, ani stanoviska, nýbrž by měla pouze reagovat na věcný obsah rozpravy a sloužit pouze k uvedení věci na pravou míru. V tomto okamžiku mně, jako předsedajícímu, dovoluji mírně upravit tuto zvyklost, protože je nás zde opravdu veliké množství a máme opravdu velice málo času a veřejné slyšení je pořádáno v Senátu, a proto toto právo vystoupit a zeptat se, bych udělil senátorům, kteří by se chtěli zeptat na interpretaci či názor někoho jiného, a proto se po každém příspěvku mohou moji kolegové senátoři přihlásit a udělit někomu slovo na ty maximálně dvě minuty, od koho by chtěli slyšet vysvětlení stanoviska.

Z celého jednání bude pořizován zvukový a stenografický záznam, který bude sloužit jako podklad pro pořízení protokolu, v němž budou uvedeny plné texty vystoupení v rozpravě a písemně podané návrhy a stanoviska všech účastníků. Protokol bude zaslán všem pozvaným účastníkům a bude také zveřejněn na internetových stránkách Senátu. V této souvislosti vám nabízím možnost předat svá stanoviska či návrhy v písemné podobě.

Pouze pro úplnost připomínám, že pořádkové pravomoci předsedajícího podléhají vedle senátorů i všichni další účastníci veřejného slyšení Senátu, nevyjímaje osoby na galerii pro hosty, veřejnost a zástupce sdělovacích prostředků. Chci vás hned v úvodu požádat o jednu laskavost. Vzhledem k tomu, že se všichni neznáme jménem, prosím vás, abyste se do rozpravy hlásili písemně a u řečnického pultu řekli své jméno.

K projednávání jsme si vybrali osm otázek. Po přednesení příspěvku ke 4. bodu, tedy zhruba v 11.15 bude vyhlášena přestávka a během ní bude v Jičínském salonku, který najdete vpravo při východu z předsálí Jednacího sálu, bude možnost zakoupit si malé občerstvení.

Po přestávce budou předneseny příspěvky ke zbývajícím čtyřem otázkám, po kterých bude polední pauza. Po ní bude rozprava ke všem diskutovaným bodům. Po skončení veřejného slyšení počítáme s konáním tiskové konference.

A nyní mi dovolu, abych pozval prvního řečníka, který vystoupí k prvnímu dnešnímu bodu

Seznámení se současnou situací v Národním parku Šumava

v souvislosti s hrozící kůrovcovou kalamitou po orkánu Kyrill

Prvním přednášejícím bude pan Ing. František Krejčí, ředitel Správy Národního parku Šumava a chráněné krajinné oblasti Šumava. Pane inženýre, vítejte v Senátu a máte slovo.

František Krejčí: Vážený pane předsedo Senátu, vážený pane místopředsedo, vážený pane místopředsedo vlády, vážené dámy a pánové, děkuji za udělení slova. Na úvod si dovoluji se krátce představit. Ředitelem Správy Národního parku Šumava jsem od 30. března tohoto roku, to znamená necelé dva měsíce, ale mnozí z vás víte, že nejsem nováčkem na Šumavě, že jsem se vrátil na Šumavu, na Správu Národního parku Šumava cca po 12 letech, dokonce jsem byl členem prvního týmu Správy Národního parku Šumava v době, kdy národní park, ani Správa Národního parku Šumava neexistovala, existovala pouze správa CHKO, kdy Národní park Šumava vznikl.

S celou řadou vás dneska přítomných hostů se znám i ještě z té doby, kdy jsme společně již mnohokrát diskutovali nad podobnými tématy a problémy, o kterých mluvíme dnes. Samozřejmě, že mě těší i to, že tak velký zájem o Šumavu a problematiku Národního parku Šumava trvá i po 12. letech jeho existence. A zároveň musím říct, že mi bylo i ctí, že pan ministr mě pověřil touto funkcí i po těch 12 letech, přestože se říká, že dvakrát nevstoupí člověk do stejné řeky, přesto si myslím, že díky mému vztahu nejenom k přírodnímu prostředí na Šumavě, ale i k místním lidem, protože jsem Šumavák, protože pocházím z Rejštejna, tak si myslím, že nemohu mlčet k věcem, které se dějí na Šumavě, cítím takovou svoji osobní prestiž v rámci toho být u toho, když se rozhoduje o dalším osudu lesů Národního parku Šumava, ale i regionálního rozvoje na Šumavě, ale i o té budoucnosti celého regionu Šumava, a tím nemyslím jenom samotný národní park, ale i širší okolí Šumavy.

Moje prezentace bude krátká, protože, jak jsme už slyšeli, mám k dispozici 10 minut, takže k jednotlivým slajdům, které můj kolega bude pouštět, se budu snažit mluvit co nejkratší dobu.

V podstatě vás v krátkosti seznámím jednak s tím, co nastalo v lednu na Šumavě, a jednak se současným stavem zpracování nebo odstraňování následků orkánu Kyrill. V současné době aktuální informace mám k 17. 5. Poprosil bych hned o druhý slajd.

Pro srovnání velikosti území národního parku ve vztahu k CHKO, to znamená Chráněné krajinné oblasti Šumava a pro srovnání s velikostí území, které spravuje Správa Národního parku Bavorský les, k tomuto srovnání slouží první slajd. Zároveň bych si dovilil připomenout, že lesy Národního Parku Šumava tvoří 2,15 % výměru lesního půdního fondu ČR a o to víc mě těší, jak trvá velký zájem o, v uvozovkách, co do plochy tak bezvýznamnou plochu, ale co do věcného a ochranného významu o to větší plochu. To znamená, že území Národního parku Šumava zahrnuje v sobě 57 tis. hektarů lesa. Z toho cca 4 tis. hektarů lesa spravují obce. Správa Národního parku Šumava spravuje tím pádem něco málo přes 50 tis. hektarů lesa a na této ploše, která byla poškozena orkánek Kyrill, padlo takřka 800 tis. kubiků. Poprosím o další slajd.

Ta noc z 18. na 19. ledna v podstatě pro Šumavu znamenala to, že poryvy větru, poryvy vichřice a orkánu, které působily na Šumavě takřka celou noc, dosáhly na stanici Velký Javor při měření na bavorské části Šumavy rychlosti až 169 km za hodinu, na stanici Churáňov bylo naměřeno cca 137 km za hodinu rychlosti vichřice.

Poprosím hned o další slajd, který ukazuje to, že tato příhoda nebo tato okolnost, která té noci z 18. na 19. nastala, vlastně není zase až tak výjimečným, co do rychlosti proudění větru, ale výjimečné samozřejmě byly následky, protože rozhodujícím faktorem, který rozhoduje o následcích, které se projeví ve stavu hlavně horských smrčín, tak není jediným faktorem pouze rychlost větru, ale celá řada dalších faktorů, které ovlivňují právě ty přímé následky. Prosím o další slajd.

Hlavní následky, které se projeví možná i díky tomu, že v té době, kdy orkán, vichřice nebo poryvy větru na Šumavě působily, nebyla Šumava podle srovnávacích období z jiných zim tak zamrzlá, půdní povrch nebyl tak zamrzlý, nebyla to úplně typická zima, její průběh byl daleko teplejší, než jsou běžné průběhy zim v tomto období, tak ty následky byly daleko výraznější patrně, než by se obvykle očekávalo. A hlavní následky se projeví hlavně jednotlivými zlomy a menšími skupinovými zlomy v rozsahu cca 70 % území. Dál se projeví velkoplošnými polomy právě ve vrcholových partiích Národního parku Šumava, hlavně v nejvyšších polohách, právě v pásmu horských smrčín. Toho, jak my říkáme osmému vegetačního stupně. To jsou ty lesy, kde jsou smrčiny rozšířeny přirozeně a velmi slabé nebo malé následky, slabý vliv vichřice jsme zaznamenali v tom území, které už cca 13-14 let je ponecháno bez zásahu, to je ta oblast mezi Roklanem, kde máme takřka 1400 hektarů území ponecháno samovolnému vývoji, tak tam ty následky byly úplně minimální.

Ted' bude následovat ukázka z vrtulníku, kdy naši kolegové měli možnost dvakrát vzápětí po orkánu Kyrill a pak ještě v průběhu března shlédnout situaci z vrtulníku. To jsou takové typické ukázky. Toto je např. z oblasti Bučiny z léta minulého roku a bude následovat snímek po Kyrillu, kde vlastně docházelo v minulém roce k intenzivnímu boji proti kůrovci, protože vlevo ten les je vlastně 1. zóna Národního parku Bavorský les, vpravo od státní hranice je

druhá zóna Národního parku Šumava. A to, co se podařilo v podstatě uchránit před kůrovcem loni, tak Kyrill takřka beze zbytku v rámci té plochy poškodil.

Teď kolega ukazuje ukázky velkoplošných polomů v oblasti západočeské části Národního parku Šumava, to je hlavně v okolí Prášil, Srní a vlastně i blízkosti Želené Rudy. Hlavně hodně známá; zminula už hodně známá poloha, kde dochází často k polomům, je právě už i ten název sám o sobě říkající - zajímavá lokalita v této oblasti - Polom, kde došlo k opravdu výraznému propadu, velkoplošného polomu na ploše přesahující 70 hektarů.

A tento záběr ukazuje vlastně zakres této nejdůležitější postižené plochy se zákresem současné situace nebo té polomové situace do leteckého snímku, který byl pořízen loni. Tady zase máme záběr z oblasti Černé hory z léta 2005. To je oblast pramene Vltavy. Šipka ukazuje přímo lokalitu pramene Vltavy. A vidíte, že v té pravé části od pramene Vltavy od 1. zóny zase se nachází velkoplošný polom, kde takřka na jednu délku stromu se vlastně les propadl až do těsné blízkosti toho navštěvovaného místa pramene Vltavy.

Jak už jsem říkal v úvodu, pouze malé škody byly zaznamenány v bezzásahovém území v oblasti slatí. Tento snímek je přímo z tohoto bezzásahového území. Samotná lokalita Farské slatě, šířeji řečeno Modravské slatě, která je chráněna v rámci konvence Ramsarské úmluvy v oblasti ochrany mokřadů by sama o sobě vydala na celou přednášku, protože je to hrozně zajímavá lokalita. Takže jenom ji dneska přiblížíme tímto snímkem.

Oblast Medvědí hory je další část toho bezzásahového území, kde se zase minimálním způsobem projevily následky orkánu Kyrill. A zase pro znalce, je to ten známý Židovský les, který byl před takřka sto lety vykácen a ponechán svému osudu. A tady vidíte, že následky po Kyrillu se takřka v tomto lese neprojevily. Tím nechci předjímat další hodnocení toho lesa.

Poprosím hned o další slajd, protože původně jsme tu přednášku měli rozdělenou. To jsou věci, které jsem v úvodu řekl. Poučení, které si dovoluji v krátkosti k tomuto datu říci, je samozřejmě i trochu v tom duchu, co říkal pan místopředseda Pithart. Samozřejmě že orkán Kyrill nás hrozně motivoval k tomu, abychom výrazně přehodnotili nebo si zpětně ověřili současný management lesů národního parku nebo způsob péče o lesy národního parku. Správa národního parku v loňském roce připravila novou směrnici, podle které nastavila určitý diferencovaný způsob řízení lesů Národního parku Šumava, a to tak, aby lépe odpovídal jak podmínkám ochrany přírody v rámci evropské sítě Natura 2000, tak i podmínkám místním podle zákona 114 v rámci ochranných podmínek Národního parku Šumava, a vlastně následky orkánu Kyrill nás vlastně, jak jsem říkal před chvílí, namotivovaly k tomu, abychom daleko rychleji dokončili změnu tohoto přístupu a o to vážněji a rychleji reagovali i na možné následky kalamitních situací právě v rámci tohoto nového systému péče.

V rámci tohoto nového systému péče tady ukazují takové jednoduché schéma, kde je ten diferencovaný přístup. Myslím, že ta modrá barva je špatně vidět. Je znázorněn vlastně v ploše národního parku. To znamená, že od těch nejcennějších lesů národního parku, kde jsou minimální opatření vykonávána správou, až po určité přechodné území, které by mělo být modré, až do 70 % výměry druhých zón, to je to bílé, kde už ten diferencovaný přístup umožňuje provádět daleko větší procento lesnických opatření nejen v oblasti odstraňování následků po orkánu Kyrill, ale i v oblasti normální běžné péče o lesy. Tak to je jenom takové rychlé grafické znázornění nového diferencovaného přístupu k orkánu Kyrill. Zároveň bylo vydáno rozhodnutí k ochraně lesa ve druhých zónách, které vlastně vychází z této nové koncepce péče o lesy a zároveň diferencuje i přístup k odstraňování následků nebo ochraně

lesa proti kůrovci na území národního parku. A tam, jak jste viděli tu barvu modrou a žlutou, tam je specificky vymezen způsob aplikace lesního zákona v oblasti ochrany lesa. V tom bílém de facto takřka beze změny můžeme aplikovat opatření vyplývající ze zákona o lesích v oblasti ochrany lesa.

Poprosím o další slajd. A vrátím se k tomu, co se stalo na Šumavě po orkánu Kyrill. Tak přímo v lesích Národního parku Šumava, které správa přímo spravuje, po zpřesnění z minulého týdne došlo k ovlivnění v objemu 803 tisíc kubíku dřevní hmoty, protože na území národního parku máme i městské lesy, nejnvýznamněji zastoupené Kašperskými horami, tak jejich zpřesnění vidíte zase na obrazovce. Je to 121 tisíc kubíků ještě uvnitř národního parku. Samozřejmě v okolí, jak říkal i pan Pithart, je řada dalších majetků a zase jsou tam významně zastoupeny samozřejmě i český stát v rámci Lesů České republiky a vojenské lesy, kde vidíte zase ty velké úhrny zásob, které byly poškozeny orkáнем Kyrill. A i u sousedů v Národním parku Bavorský les je současný odhad 160 tis. kubíků na území národního parku Bavorský les. Takže v součtu to máme 1,6 - 1,7 mil. kubíků v oblasti Šumavy, což je samozřejmě hodně zavazující čísllovka i pro správu Národního parku Šumava.

Dole v rohu ještě aktuální informace o současném postupu zpracování. Z 800 tisíc kubíků vidíte, že je zpracování takřka 400 tis. kubíků přesně podle toho principu diferencovaného přístupu. Samozřejmě to, co je obsahem i příkazu pana ministra, kdy máme postupovat od nižších poloh k vyšším polohám, od okrajových částí k centrálním částem, od rozdrobeného polomu k plošnému polomu.

A ještě si dovolím poslední, protože musím spěchat, poslední tabulku, kde je přehled v současné době pracujících mechanizačních prostředků na území národního parku. Vidíte, že to tempo je i z toho, co mohou návštěvníci - lesníci posoudit, obrovské tempo zpracování v současné době. A poslední věc, kterou řeknu, je to, že správa dokončila analýzu rizik možných kůrovcových relací na území národního parku. Proběhl k tomu i workshop za účasti zástupců výzkumu, vysokých škol lesnických, lesní ochrannářské služby a opravdu jsou zvažovány dvě varianty dalšího rozvoje kůrovcových populací na území národního parku, a to ve fázi standardní a kritické. A pro tu fázi kritickou máme zpracovaný podrobný postup, jak bychom postupovali v ochraně lesa podle diferencovaného přístupu na území Národního parku Šumava.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji panu řediteli Ing. Františku Krejčímu, řediteli Správy Národního parku Šumava a Chráněné krajinné oblasti za úvodní slovo. A zcela výjimečně jsem jako předsedajícímu povolil o pět minut přesáhnout jeho limit a jenom na tom vidíte, jak ten čas neúprosně a rychle ubíhá.

Dalším bodem je bod číslo 2:

Skutečné příčiny kalamity v Národním parku Šumava.

A jako prvního řečníka bych si dovolil požádat pana doktora Martina Bursíka, místopředsedu vlády České republiky a ministra životního prostředí České republiky, o jeho příspěvek. Pane ministře, vítajte v Senátu a děkujeme za příspěvek.

Místopředseda vlády a ministr životního prostředí ČR Martin Bursík: Pane předsedající, pane místopředsedo Pitharte, vážené senátorky, senátoři, kolegové, předně bych velmi rád poděkoval za příležitost, že tady mohu mluvit, a především že kolegové z resortu životního

prostředí mají příležitost vysvětlit a obhájit přístup, který jsem zvolil v reakci na orkán Kyrill, který zasáhl také do Národního parku Šumava. Nás velmi těší skutečnost, že senát i poslanci i další partneři mají zájem o budoucnost Šumavy. Vycházíme z toho, na jedné věci se bezpochyby shodneme, myslím, že všichni máme rádi Šumavu a přejeme si nadále, aby byla tím klenotem a výkladní skříní naší země a aby byla a zůstala unikátním územím, které lze zařadit mezi nejhodnotnější zvláště chráněná velkoplošná území.

Já v tom názvu prezentace jsem byl požádán, abych mluvil o skutečných příčinách kalamity v Šumavském národním parku a začal bych takovou polemikou, která možná trochu rozproudí diskusi, o tom pojmu kalamita. Pojem kalamita se používá buď ve vazbě na rozsáhlé polomové škody v lesích, jak je definují lesníci v lesích, které jsou zařazeny mezi hospodářské lesy, anebo se pojem kalamita používá ve vztahu k přemnožení kůrovce nad stav, který je považován za standard.

Asi není potřeba opakovat tomuto auditoriu, které dlouhodobě o Šumavu projevuje zájem, že lesy národních parků jsou podle lesního zákona zařazeny do kategorie lesů zvláštního určení a že v národních parcích je veřejný zájem na ochranu životního prostředí nadřazen funkcím produkčním. Čili je důležité skutečně se podívat na ten les z odlišné optiky, odlišným úhlem pohledu než jsou hospodářské lesy. Z našeho pohledu proto v NP Šumava není úplně logické hovořit o kalamitě, protože zájmy ochrany přírody nejsou dotčeny polomy a padlými stromy. To my považujeme za součást přírodních procesů stejně jako cykly a výskyt kůrovce. A také proto, když jsem vydával příkaz ministra, což bylo v březnu tohoto roku, který velmi podrobně popisuje postup ve třech fázích, jakým způsobem diferencovaný management v národních parcích realizovat, tak nemluvíme o kalamitě, ale mluvíme o odstranění následků orkánu Kyrill, ale asi tu nebudou důležitá slovíčka, ale jen jsem chtěl využít toho a popsat rozdíl mezi hospodářským lesem a lesy zvláštního určení v Národním parku.

Ptáte-li se na příčiny, vy jste to viděli na té prezentaci, my vidíme příčin rozsáhlých polomů v národním parku hned několik a zároveň si neděláme patent na to, že jsme schopni tu synergii dohlédnout a že jsme schopni skutečně identifikovat veškeré příčiny. Neznáme přesně, jaký vliv měl vlastně směr působení větru. Je zřejmé, že rychlost nebyla výrazně odlišná od minulých let, ale důsledky orkánu, toho silného větru byly významnější. To, co vidíme jako zřejmý důvod vzniku polomu, to je změna druhové a prostorové skladby lesních porostů a to, že stále ještě i na území Národního parku převažují jednověté smrkové, dokonce navíc nepůvodní porosty. Tzn. věková struktura, skladba, i druhová není na území NP vyhovující a je to do určité míry dědictví předchozích generací, které zacházely se Šumavou do určité míry jako s hospodářsky využívaným územím a v rozsáhlých plochách vysázely smrkové monokultury. My tomu říkáme trochu provokativně kukuřice, protože naše představa o lesích je odlišná. Naše představa o zdravých lesích, stabilních, které budou schopny odolávat různým tlakům a atakům, ať už větru anebo škůdců, jsou lesy, které jsou pestré, protože pestrost přináší stabilitu, jsou lesy, které jsou smíšené, které nám pomohou i v adaptaci na klimatické změny, protože dokáží lépe zadržet vodu v krajině, mají lepší retenční schopnosti a samozřejmě vytvářejí habitat i pro daleko pestřejší faunu a flóru.

Další důvod, třetí v pořadí, té kalamity a důsledků, podle našeho názoru, a to bylo vidět i z leteckých snímků, tkví v zásazích, které proti kůrovci byly prováděny na území NP v předchozí době. Je zcela zřejmé, že tam, kde se asanovalo, kde se zasahovalo plošně proti kůrovci, tam kde vznikly holiny, tak se otevřela porostní stěna a teď další atak orkánu, kde ani nebyly ponechány stojící uschlé stromy, které by vytvářely větrolamy, tak to způsobilo, že vlastně se holiny rozšířily, to bylo vidět z obrázků, že se rozšířily a je v úvahu položit si před

sebe otazník, jestli asanace holosečným způsobem nevytváří kolotoč, kdy dále při každém dalším silném větru se vlastně ty holiny rozšiřují, protože ty lesy, které ponecháme v té porostní stěně, nejsou schopny silnému větru odolávat.

Další důvod byl, že nebyla zmrzlá půda, takže ve většině došlo k vývrátům a tam, kde došlo ke zlomům, tak zase tím důvodem je zdravotní stav lesních porostů. To je krásně vidět, když jste se tam prošli, tak vidíte, že ulámané stromy jsou buď napadeny, buď tam jsou šplhavci, jsou proděravěné, anebo tam vidíte nějaké houby, i porosty, které jsou opakovaně poškozovány loupáním jelení zvěří. A pak samozřejmě tím důvodem bylo i to, že se jedná o nepůvodní porosty. My jsme byli v situaci, kdy dlouhodobé trauma okolo Šumavy, které trvalo velmi dlouho, správa parku věděla dobře, jak si má počínat, ale neměla takřikajíc krytá záda a navíc tu byly různé tlaky z různých stran, tak u nás Kyrill urychlil proces. My jsme věděli, že v tu chvíli musíme rozhodnout. Buď se rozhodneme k tomu, že tam vletíme s pilou, všechno pokácíme, vyčistíme, bude to krásná plocha k tomu, aby se tam přišlo s novou výsadbou, zasadíme semenáčky, ale nebudeme tomu moci říkat národní park. Už vůbec tomu nebudeme moci říkat první zóna národního parku. A přitom se jedná o území v nejvyšších patrech, v sedmé, osmé vegetační zóně, kde skutečně jde o vysokohorské smrčiny, nebo o smíšené lesy, které jsou na horní hranici lesa, které tvoří unikátní část šumavského národního parku.

A proto jsme se rozhodli, že uděláme přesný opak. A ponecháme 18 procent NP Šumava přirozenému vývoji. S tím, že podle našeho názoru by asanace byla v příkrém rozporu s posláním NP. Tím největším problémem parku podle našeho názoru není kůrovec, ale smrkové monokultury, a kůrovec nám paradoxně pomáhá a pomůže po létě tohoto roku, kdy kůrovec vylétá v celé ČR, nebude třeba rozsvěcovat reflektory pouze na NP Šumava, ale myslím, že to bude fenomén a problém celé ČR. Takže doporučuji těm, kteří „čekají na to, až kůrovec vylétne“, aby se také dívali na jiná území než jen šumavský národní park. Taková situace prostě nastane. Tak ten kůrovec nám vlastně paradoxně napomůže k rychlejší obnově a proměně druhové skladby lesa.

Tohle bylo třeba krásně vidět i v Krkonošském národním parku, kde po roce 1989 jsme se dívali na rozsáhlé holiny, které byly způsobeny imisní situací, ale imisní plochy vlastně pomohly rychlejší obnově do struktury lesa, která odpovídá naší představě o smíšených lesích v národních parcích.

Je důležité zdůraznit, že jsme se také dohodli na společném postupu s Národním parkem Bavorský les, podepsali jsme k tomu takové memorandum, to je velmi důležitá spolupráce. Museli jsme udělat nějaké formální kroky, kromě příkazu ministra, jsme také museli odstranit jeden princip, který dřívějším managementem parku vlastně stanovil, že na celém území NP se musí uplatňovat ustanovení lesního zákona, které vlastně nařizuje správci lesa, aby v případě, že dojde ke kalamitě, veškerou kalamitu v tu chvíli asanoval. Došlo k tak paradoxní situaci, že dokonce historicky Česká inspekce životního prostředí vedla správní řízení proti správě NP Šumava, že neprovádí asanaci s pilami v parku.

Já když jsem se dozvěděl, že tohle platí a že na území NP nevycházíme ze zákona 114 o ochraně přírody a krajiny, který je lex specialis, ale že tam máme uplatňovat z tohoto rozhodnutí lesní zákon, který neumožňoval diferencovaný přístup k těm porostům, tak jsme samozřejmě tento princip ihned zrušili.

My se domníváme, že co se týká managementu v lesích, že to je vysoce odborná záležitost, a bereme na sebe, jak správa parku, tak MŽP tak já, který nesu politickou odpovědnost, tak na sebe tu politickou odpovědnost bereme, budete-li se ptát. Jsme samozřejmě otevřeni k dialogu s obcemi, s partnery i ve věci managementu v lesích, ale je potřeba zdůraznit, že toto je vysoce odborná záležitost, která skutečně není na rozhodování v referendu nebo ne nějaké politické rozhodování.

Kdyby o managementu v národních parcích rozhodovali politici, a nikoliv experti v dialogu s politiky a s obcemi, tak by to nebylo dobré.

A řeknu tady jednu věc poměrně otevřeně. Lámal jsem si hlasu, proč takový zájem obcí, proč vlastně takový akcent v tom dialogu na kůrovce, proč tak dramatická slova o odumřelém lese, která jsem tady také slyšel, když jsem sem přicházel, nebo srovnání s neviditelnou rukou trhu. Strašně silná slova. A uvědomil jsem si, že ten problém - možná se mýlím - bude možná v tom, že jsme nenalezli nějaký vybalancovaný vztah mezi Národním parkem a Správou Národního parku a obcemi. Já myslím, že si musíme zcela jasně říci, že ve věci managementu, že ve věcech odborných, které se týkají rozhodování o jednotlivých zásazích, jak budeme postupovat v Národním parku, tohle je věc, která přísluší Správě parku a ministerstvu životního prostředí. Ve věcech rozvojových záměrů obcí, které nepochybně obce mají na území Národního parku, a jde o to tam využít té synergie, kdy na jedné straně je tady mimořádně unikátní, atraktivní území, které je magnetem, na straně druhé obce chtějí přilákat turisty, tak jde o to tady nalézt model, ve kterém bude park daleko aktivnější v koordinaci těchto aktivit a v podpoře aktivit obcí.

Tohle skutečně nabízíme. Ta personální výměna, ke které došlo, nebyla v žádném případě způsobena tím, že bych byl nespokojen s ředitelem Pavlíčkem v Národním parku, alej potřebovali jsme akcentovat a posílit tu část, která se právě týká vztahu s obcí a definování rozvojových záměrů, hledání financování těch záměrů.

Chtěl bych naprosto otevřeně říci, že jsme připraveni posoudit záměry obcí. Tam, kde bude podle našeho názoru zřejmé, že to je v rozporu s posláním parku, tak řekneme ne a postavíme zeď. A tam, kde to bude umožněno, tak vyjdeme vstříc a skutečně nalezneme a budeme identifikovat oblasti, kde lze dále rozvíjet aktivity, které pomohou obcím v dalším rozvoji, s tím, že vidíme například lyžování jako součást, která prostě patří do Národního parku. Tak jak dříve to bylo zemědělství a řemesla, tak prostě lyžování je nepochybně aktivitou, která do Národního parku patří. A jde jenom o to identifikovat takové lokality. Tak, jak tu byly dříve sklárny, textilky, papírny, a tehdy už také turistika, tak teď tam samozřejmě patří i tyto typy aktivit. To, co nás trápí, je apartmá nové bydlení. Říkáme to otevřeně i starostům. Park bude v tomhle daleko důslednější, bude se vyjadřovat ve správních řízeních. A podle našeho názoru by zástavba na území Národního parku měla svým objemem a svým charakterem odpovídat tradiční zástavbě na Šumavě. A nechceme se dostat do situace, kdy další generace za 20, 30 let bude říkat, jaké to ROH, ohromná turistická centra jsme umožnili, aby na Šumavě byla vystavěna.

Senátor Tomáš Jirsa: Pane ministře, hovoříte již 15 minut.

Místopředseda vlády a ministr životního prostředí ČR Martin Bursík: Za posledních 10 let plocha napadená kůrovcem je menší než plocha, která byla pokácena vichřicemi. To je takový závěr, který má vést k zamyšlení nad tím, zda způsob hospodaření a zda asanace tímto způsobem je správná.

Omlouvám se předsedajícímu za přetažení času a velmi vám děkuji za pozornost.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji místopředsedovi vlády a ministrovi životního prostředí panu Dr. Martinu Bursíkovi za jeho příspěvek.

Dámy a pánové, v sále sedí řada senátorů - paní kolegyně Jiřina Rippelová (představuje se), pan kolega Martin Mejstřík (představuje se), pan kolega Josef Kalbáč (představuje se), pan kolega Josef Vaculík (představuje se), pan kolega Pavel Eybert (představuje se) a my dva. A připomínám, že oni mají právo po každém příspěvku se zeptat na nějaký názor.

Nemohu nepoznamenat, že stále - a k tomu je dnešní seminář - prostě nerozumím tomu, že kůrovec může pomoci obnově lesa. A je stejná moje představa, jako pana ministra, Šumava s pestrými smíšenými lesy, Šumava zelená.

A jenom bych si dovolil něco přečíst. Všichni jste dostali dopis od pana prof. Viléma Podráského, děkana Lesnické fakulty České zemědělské univerzity.

A v bodu 6 se vyslovuje k různým otázkám, které zde budou projednávány. A cituji z bodu 6 tezi, že orkán Kyrill poškodil především lesnicky rozpracované porosty. A pan prof. Podráský píše, že je to patrné, nicméně tyto porosty byly rozpracovány právě proto, že zde byly větrné a hmyzí kalamity již v minulosti, především v polovině 80. let 20. století. A libovat si, že v bezzásahových územích polomy nebyly, je tedy, mírně řečeno, alibistické, protože ani podstatně silnější vítr by zřejmě nevyvrátil a nezlomil stožáry, které tam byly ponechány, a ty se ostatně lámou průběžně během celého roku a pád jejich části při orkánu je mimo naši rozlišovací schopnost.

To je prostě ten problém, o kterém tady dneska jednáme a ke kterému se snažíme najít klíč. A zaznívá to ve všech vystoupeních.

Nyní bych prosil, aby k tomuto mluvil pan Ing. Miloš Juha, specialista na ochranu lesa. A prosím ho, aby přistoupil k řečnickému pultíku.

Tak, jak jsem toleroval pana ředitele parku a pana místopředsedu vlády, kterému jsem dost dobře nemohl odebrat slovo, tak prosím vás, 10 minut, nemůžeme řečnickou lhůtu překračovat.

Miloš Juha: Vážený pane předsedající, vážený pane místopředsedo, pane místopředsedo vlády, vážené dámy, vážení pánové. Každá kalamita, ať větrná či kůrovcová, s sebou přináší značné emoce. Největší rozepře bývají o příčině kalamit a o postupu při řešení jejich následků. Proto, abychom objasnili základní příčiny velkoplošného rozpadu lesa těchto zatím nejzachovalejších hor hraničních, tak je také nezbytné zohlednit celou šíři kalamitních aspektů.

Významnou otázkou je rovněž to, s jakou citlivostí je nebo není nutné zasahovat do lesních ekosystémů Národního parku Šumava z důvodu nápravy negativních vlivů minulosti.

Z názorů na kalamity, které se vyvíjejí již po generace, je vhodné vyhodnotit a vybrat ty nejcennější, protože dnes je již možno vyřknout jasnější pravidla, která platí obecně se svými výjimkami.

Víme, že na Šumavě byly postupné kolonizační tlaky civilizace na původní pralesní komplexy Šumavy a trvaly přibližně 600 let. Jednotlivé kolonizační vlny měly zásadní vliv na změnu přirozené dřevinné skladby, která úzce souvisí se stabilitou porostů a s celkovým ovlivněním lesních ekosystémů.

Na Šumavě byla započata v 18. století v důsledku rozvoje průmyslu prudká změna původních smíšených porostů. Stále více vznikající smrkové monokultury jsou více náchylné k poškozování větrem a sněhem, zejména na nevhodných stanovištích. Velmi zjednodušeně by se dalo říci, že smrkové monokultury reprodukuje kalamiťní jevy v téměř pravidelných intervalech a ty vždy zásadním způsobem ovlivňují jejich stav.

V historické době měl smrk na Šumavě téměř dvojnásobné zastoupení než buk světlý. Smrk zde měl 49 %, buk přibližně 15 % a jedle více než 15 %.

Pokud jde o současné plošné zastoupení, smrk zastupuje 84 %, což je přibližně téměř 40 tisíc hektarů na Šumavě. Na změně dřevinné skladby se od poloviny minulého století významně podílí i zvěř. Dopad působení přemnožené zvěře byl mimořádný na přirozenou obnovu a mladé porosty málo zastoupených dřevin, které zde byly již po kalamiť roku 1870. Přemnožená zvěř dokáže zcela zabránit vzniku přirozené obnovy a její působení je mnohem intenzivnější na dřeviny, které jsou na Šumavě dlouhodobě deficitní.

Mladé, nově vzniklé smíšené lesy dokáže zvěř za několik desetiletí změnit na smrkové monokultury, pokud nejsou před ní dlouhodobě chráněné. Z toho vyplývá, že nestačí jen zakládat smíšené porosty, ale je také nezbytné je dlouhodobě před působením zvěře chránit.

Prosím o další slide. Kůrovci mohou mít v lesích přirozenou dřevinnou skladbou i pozitivní selekční funkci za předpokladu správné funkce celého ekosystému, který se dokáže vyrovnat s jednotlivými gradacemi kůrovců. Já jsem si dovolil ukázat jeden takový příklad přirozeného smíšeného lesa. Pokud však kůrovci působí na smrkové monokultury, které enormně stimulují jejich rozvoj, ztrácí lýkožrout svoji pozitivní selekční funkci a stává se faktorem vyvolávajícím rychlou a velkoplošnou destrukci lesa.

Já bych poprosil další slide, to, co jste viděli předtím je pochopitelně smíšený les. To znamená les, který se týká nižších poloh národního parku. Tady bych si dovolil představit další část, tzn. toho horského lesa, který je reálně resistantní vůči vnějším vlivům. Od 18. století je již pravidlem, že nezpracované větrné polomy zapříčinily gradaci lýkožrouta smrkového. V historických pramenech jsem nenalezl samovolný útlum kůrovcové kalamiť, která vznikla po každé nezpracované větrné kalamiť.

Po této kalamiť považuji za největší riziko nezpracování jednotlivě vyvrácených smrků roztroušených po porostech. Šíření kůrovce z plošně vyvrácených smrků bude největší až v příštím roce. Právě z tohoto důvodu musí být v národním parku chápán kůrovec ve velmi široké souvislosti s cíli, které jsou stanoveny ochranou přírody, ochranou lesa a měly by směřovat ke vzniku a zachování přirozených lesních ekosystémů pro budoucí generace.

Nejvýznamnější lýkožrout smrkový napadá v nízké populační hustotě odumírající smrky, vývraty a zlomy čerstvě pokácené apod. Teprve za gradace napadá kůrovec i zcela zdravé smrky bez ohledu na jejich genetickou hodnotu. Toto, co vidíte na slajdu, je příklad smrkové monokultury na nevhodném stanovišti, je to vidět podle velkého dobrého růstu smrků.

Genofond těchto smrků je v současné době jedinečným prvkem lesů Evropy tak antropogenně pozměněné. Přírozené působení lýkožrouta na smrt je evolučně přizpůsobeno k trvalé destrukci lesních porostů. Na slajdu vidíte jednotlivý postup lýkožrouta tak, jak postupuje v poškozování nebo při svém působení na porosty.,

Vzhledem k nadmořské výšce související s chladnějším klimatem, může být chování lýkožrouta na Šumavě ještě více destruktivní. Lýkožrout zde preferuje nejteplejší lokality a jeho působení se v horských polohách soustřeďuje především na jihozápadní expozice. Porušení kompaktnosti lesních porostů od jihozápadu otevírá cestu pro působení převládajících západních větrů, které jsou nezpochybnitelným a největším nebezpečím pro stabilitu lesa.

Podíl souší vzniklých po žíru kůrovce do deseti procent z celkového součtu kmenů je ještě vzhledem ke stabilitě lesa relativně bezpečný. Na Šumavě je u lýkožrouta smrkové průměrný dlouhodobý gradační koeficient 4. Ten vyjadřuje rychlost množení jeho populace za rok, kdy lýkožrouti vyvinutí z jednoho stromu usmrtí dalších dvacet stromů.

Národní park Šumava má svým reliéfem terénu a vlivem současné dřevinné skladby mimořádnou predispozici k přemnožení kůrovců způsobujících velkoplošný rozpad lesa. Větrné kalamity obvykle bývají spouštěcím mechanismem kůrovcových kalamit.

Prosím další slajd. Naopak opožděná apelace kůrovcem napadených stromů bývá většinou spouštěcím mechanismem pro větrné kalamity. Vzájemné prolínání větrných a kůrovcových kalamit je velmi běžné a dokonce by se dalo použít jako pravidlo. Současné smrkové porosty odolávají rychlosti větší přibližně do 100 km/hod. Při vyšší rychlosti větru, na hranici orkánu, což se blíží asi 117 km/hod. vždy dochází již k rozvratu. Na tomto slajdu vidíte, že v podstatě - já teď na to špatně vidím - v roce 1987 při stejné - nebo zpět - 85 - při stejné rychlosti větru jako v roce 1994, může dojít - ten objem kalamity je velmi rozdílný, a to samozřejmě závisí na směru větru, jak zde již bylo zmíněno. Současně s rychlostí větru je důležitý jeho směr a podle dostupných informací je zřejmé, že stejná rychlost větru, ale různého směru, může způsobit, tak jak jsem řekl, diametrálně rozdílný rozsah kalamity.

Prosím další slajd. Na podmáčených lokalitách v okolí vodních toků a pramenišť jsou smrkové porosty mimořádně labilní. Podmáčené porosty jsou převážně místem, kde opakovaně dochází k rozvrácení lesa větrem. Následně záleží již jen na růstové fázi porostů, intenzitě větru, ročním období a v neposlední řadě i na vlivu klimatických podmínek, aby došlo k vyvrácení stromů. Ke kalamitním jevům dochází především v porostech starších, vhodných pro vývoj lýkožrouta smrkového, mladší porosty vzhledem ke své menší výšce kmene, jsou spíše náchylné na prolomení vlivem mokrého sněhu a námrazy. Zde ale většinou nedochází následně ke kalamitě kůrovcové, protože tuto růstovou fázi provázejí méně významné nekalamitní druhy kůrovců.

Při posuzování vzniku kalamitních ploch v roce 1868 je možné najít dosti přesnou analogii se vznikem současných kalamitních ploch. Rozborem historických událostí je možno poukázat na opakované kalamity ať menšího nebo většího rozsahu, týkající se naprosto stejných lokalit.

Já bych, prosím, jestli by mohly být vystřídaný poslední dva slajdy, a prosím, povšimněte si, že ty žluté plochy, které se týkají roku 1984, to jsou mladé obnovené porosty a ten slide před tím jsou velmi totožné téměř v devadesáti procentech s plochami z roku 1882, což je bráno jako vzorek, revír knížecí pláně od pana Jelínka.

Závěrem bych chtěl říci, že za kalamitní příčiny v národním parku je tedy možné označit změnu dřevinné skladby ve prospěch smrku za minulá staletí, ovlivňování stavu lesních ekosystémů za několik posledních desetiletí, současná dřevinná skladba lesních porostů ve prospěch smrku je již alarmující. Nepřirozené zastoupení dřevin se nachází především v nižších polohách Národního parku Šumava, kde smrk zaujímá téměř dvojnásobek původní plochy. Z tohoto důvodu zde chybí přirozená bariéra smíšeného lesa, která obvykle chrání horské smrčiny před přemnožením lýkožrouta smrkového a naopak před šířením lýkožroutů z horských poloh.

Po roce 1870 se již nepodařilo na Šumavě udržet smíšené lesy v místě jejich přirozeného růstu. Důvodem je také agresivita růstu smrku v nižších polohách, dlouhodobé působení zvěře na deficitní dřeviny a hospodaření ve prospěch smrku za posledních 150 let. Budoucí stabilitu lesů v Národním parku Šumava je tedy nezbytné ovlivnit s ohledem na všechna dosud známá rizika. Nesmí být zapomenuty negativní zkušenosti za posledních 150 let. Dostatečná věková rozrůzněnost i ve smrkových monokulturách je pro jejich další resistenci vůči škodlivým činitelům reálná a nezbytná. Šumava z evropského pohledu je jedinečným pohořím, které nelze, nebo jen obtížně srovnávat s ostatními národními parky. Proto je nezbytné, aby měla svůj specifický management, který je pro ni účelný. Pokud míníme diskusi o globálních změnách klimatu s většími extrémů vážně, měli bychom si uvědomit, že budoucí stabilní lesní ekosystém by měl odolávat vyšší rychlosti větru než v současnosti.

Pokusme se tedy v kontextu současných znalostí o iniciaci vyššího stabilizačního parametru budoucích přirozených lesů národních parků pro to, aby zde nedocházelo k náhlým velkoplošným změnám obrazů krajiny a ke vzniku zbytečných holin. Děkuji za pozornost.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji panu doktorovi Ing. Miloši Juhovi a o slovo se s technickou se hlásila paní kolegyně senátorka doktora Rippelová, senátorka ze Šumavy. Paní Rippelová je senátorka severní části Šumavy, já jsem senátorem Jižní části Šumavy. Zasahuje nám do toho kolega Kalbáč trošičku ze Strakonicka.

Senátorka Jiřina Rippelová: Dobrý den, dámy a pánové, byla jsem tady představena. Pan předsedající tady v úvodu zmínil právo senátorů vystoupit s krátkou reakcí na jednotlivé příspěvky a s možností postoupit toto právo člověku, kterému chci toto právo postoupit a chtěla bych krátce reagovat a položit otázku k tomu úplně původnímu referátu nebo k té původní informaci, kterou tady přednesl nový ředitel Správy Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava pan Ing. František Krejčí, a své právo vystoupit postupuji panu Ing. Jiřímu Štichovi, kterého prosím o slovo.

Senátor Tomáš Jirsa: Pane inženýre, dvě minuty s krátkou technickou poznámkou.

Jiří Štich: Dámy a pánové, dobrý den, já bych si dovilil reagovat na to, co zde krátce přednesl ředitel správy Ing. Krejčí.

Snažil se nás přesvědčit, že příčiny kalamity byly tam, kde zasahoval v minulosti člověk, myslel tím zejména v posledních 15 letech a že lokalita se vyhnula lokalitám, kde se dříve nezasahovalo. A jako příklad uvedl tři věci, a to lokalitu od Březníka po Roklan, to skutečně musím dodat, že tam kalamita být v podstatě nemohla žádná, protože tam stojí opravdu jen torza suchých stromů.

Další příklad uvedl, že jsou malé škody u Modravských slatí. To je také logické, protože zastoupení smrku na Modravských slatích je minimální. Slatě jsou tvořeny převážně kosodřevinou a ta se obvykle nevyvrací.

Třetí příklad uvedl Medvědí horu, tzv. Židovský les, který nevznikl před 100 lety, jak se ředitel správy mylně domnívám, ale zhruba před 160 lety. Není to typ přírodního lesa, ten les vznikl uměle, bylo tam intenzivně sázeno v posledních 40 letech do té doby, než národní park vznikl. Židovský les má charakter lesa pastevního, z hlediska lesnického je tam zakmenění asi do 0,4, to znamená, že maximální možná hustota stromů je asi jenom 40 % oproti tomu, co by mohlo být. To znamená, že to v žádném případě není les přírodní, ani se neblíží tomu, jaké lesy bychom na Šumavě chtěli mít.

Když budu trochu ironický, tak Ing. Krejčí zapomněl dodat, že žádná kalamita nebyla na bezlesích v Šumavském národním parku. To je všechno. Děkuji.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji panu Ing. Štichovi z Občanského sdružení Šmorac 1 a samozřejmě nemohu nedat, pokud bude chtít slovo, panu řediteli Správy Národního parku Šumava Ing. Krejčímu. Poté se o slovo přihlásil první místopředseda Senátu pan Petr Pithart. Všechno jsou to technické poznámky do dvou minut.

František Krejčí: Děkuji. Dovoluji si reagovat jenom velmi krátce. Asi jste mě ne úplně přesně poslouchal, já nemám dokončenou přesnou analýzu rozmístění polomových ploch na území národního parku, abych mohl říkat, že nejvýraznější polomy proběhly pouze na plochách nebo významně na plochách, kde se v posledních 15 letech zasahovalo. To myslím ani na mém slajdu nebylo, ale každopádně analýzu zpracováváme a já nevím, za měsíc vám budeme schopni přesně říct, na plochách s jakým charakterem proběhly procenticky různé typy následků kalamity od jednotlivých vývrátů, přes skupinové, až po plošné polomy. A opravdu já si osobně dávám pozor na to, než abych soudil posledních 15 let takto od boku a dělal nějaké předběžné soudy.

K Židovskému lesu, také jsem říkal, že nechci vůbec předjímat hodnocení postavení současného stavu Židovského lesa ve vztahu k orkánu Kyrill. A navíc, nikdy ode mě nikdo ani neslyšel, že říkám, že to je cílový stav na území národního parku ve fázi vývoje horských klimaxových smrčín. Tam jenom říkám to, že tam proběhla ta sukcese, ten vývoj lesa od fáze, kdy někdy, a v této souvislosti je jedno, jestli to je 100 nebo 160 let, někdo ten les vykácel a z větší části ho ponechal svému osudu. Protože jestli se tam úspěšně zalesňovalo na menší ploše nebo nezalesňovalo je teď již v této době podružné, protože výsledek spíš odpovídá tomu, jako kdyby tu plochu opravdu někdo opustil před 160 lety, veškeré dříví odvezl a nechal ji svému osudu. Ale neříkal jsem, že to je cílový stav nebo, že to je díky tomu, že jsou tam následky orkánu Kyrill menší.

Můžu ještě jednu větu?

Senátor Tomáš Jirsa: Poslední větu.

Pan František Krejčí: Ramsarská úmluva chrání pravda mokřady v oblasti Modravských slatí. To je 3600 hektarů nádherného lesnického území, kde cca 32 % zaujímá opravdu plocha přímo rašelinišť, vrchovišť s porostem kleče. Všechno ostatní, těch zbývajících cca 67 % zaujímají rašelinné, podmáčené smrčiny.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji. A první místopředseda Senátu pan doktor Petr Pithart.

Místopředseda Senátu Petr Pithart: Pane předsedající, já chci využít toho, že je tu dosud s námi pan ministr Bursík a chci se ho zeptat nebo chci ho vyzvat, aby upřesnil tu tezi, kterou pokládám za nejzávažnější z jeho vystoupení. Řekl: Ten problém je vysoce odborná, nikoliv politická záležitost. Politickou odpovědnost mám já jako ministr pro životní prostředí.

Jestli jsem tomu dobře rozuměl, já si myslím, že to není správné. Pak ovšem, kdyby tomu tak bylo, pak veřejné slyšení je nesmysl. My, senátoři, tvoříme samozřejmě politické těleso, jsou tu starostové, takže v úvahu připadají jenom odborné konference a my můžeme jenom naslouchat.

Já jsem přesvědčen, že politické či ústavní orgány by samozřejmě neměly rozhodovat, jestli se má kácet nebo nemá. Ale měl by existovat zákon o národním parku Šumava, který by řekl kdo a v jakém procesu o tom rozhoduje, protože to je politická záležitost a ne, že není. Dneska samozřejmě by už žádný národní park bez zákona vzniknout nemohl. Na začátku 90. let to ještě bylo možné a já to pokládám za anomálii.

Kdyby existoval zákon o Národním parku Šumava, tak by pan ministr podle mého názoru nemohl říct to, co řekl, že totiž to je čistě odborná záležitost a nikoliv politická. Buď jsem špatně slyšel anebo ať mě přesvědčí, že má pravdu on.

Senátor Tomáš Jirsa: Pane místopředsedo, děkuji. A samozřejmě se nemohu nezeptat pana ministra, jestli se dokáže vejít do dvou minut. Vážení přítomní, já se obávám, že vás připravím o svačinu, možná i oběd, ale předpokládám, že ta debata je samozřejmě zajímavější, než koláčky.

Místopředseda vlády a ministr životního prostředí ČR Martin Bursík: Já bych vyšel z toho, že Hochficht není Agora a že to nemůže být tak, že o managementu v národním parku rozhodují v dialogu všichni. Každý neseme nějakou odpovědnost a podle zákona 114 o ochraně přírody a krajiny odpovědnost za státní správu, za odborné řízení a za výkon hospodaření v lesích nese správa národního parku. Jinak je tomu např. na Slovensku, kde lesy v národních parcích spravují Slovenské štátné lesy.

Tuto debatu jsme tady absolvovali na začátku 90. let. Já jsem byl velmi blízko u ní, protože jsem jako poslanec České národní rady pracoval na zákonu o ochraně přírody a krajiny. Jsem naprosto přesvědčen, že to rozhodnutí, kdy lesy v podstatě zjednodušeně řečeno přešly pod správu národního parku, bylo principiálně správné, protože přestal moment, kdy by musela ochrana přírody stát za zády lidí s pilami a hlídat, co dělají, protože přitom tam zůstali ti samí lesníci, ale jejich šéfy se stali lidé, kteří mají primárně za úkol pečovat a starat se o národní park.

Já jsem mluvil konkrétně o rozhodování, o managementu v lesích, o tom, co se stalo tím traumatickým bodem mnohaletých diskusí, které zablokovaly vývoj, a rozhodnutí o managementu v Národním parku Šumava. Tu odpovědnost jsem rozdělil. Mluvil jsem o odpovědnosti Správy národního parku, mluvil jsem o odpovědnosti Ministerstva životního prostředí. A zdůrazňuji, že obě tyto instituce jsou v linii a mají shodný názor na to, jak postupovat v národním parku. A také jsem mluvil o odpovědnosti mé, a to politické odpovědnosti jako člověka, který je odpovědný za resort. To samozřejmě nic nemění na naší otevřenosti, ochotě vést dialog, debatovat o šumavském národním parku a také obhajovat naše

kroky a naše rozhodnutí, která činíme, což přesně teď tady na veřejném slyšení právě provádíme.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji panu ministrovi. Já bych také uplatnil jednu otázku. Ale jenom bych poznamenal, že v té sekci o obcích budeme pravděpodobně také mluvit o tom, že tuším 16 šumavských obcí se odvolalo proti tomu rozhodnutí pana ministra, o kterém tady mluvil.

Já bych se zeptal pana Juhy, jenom krátce, jestli bych mohl, protože on mluvil o nutnosti dostatečné věkové rozrůzněnosti těch lesních porostů, jestli ten model, který se teď uplatňuje na Šumavě, ten po žíru kůrovce - velkoplošný rozpad lesa, jestli to povede k té dostatečné věkové rozrůzněnosti. Já mám pocit, že bude vznikat stejnověký smrkový les na těchto plochách. Pane doktore, prosím vás krátce.

Miloš Juha: Tak já si dovolím zareagovat na dotaz. Tak samozřejmě že mluvíme o lesních ekosystémech a ta doba té přeměny na různověké je velmi dlouhodobá. Je to záležitosti na desítky, na stovky let. Já se domnívám, že tam, kde došlo k odumření lesa kůrovcem a kde je to růstově možné, tak je možné vhodnými podsadbami zajistit smíšený les, který ale bude postupně a dlouhodobě odumírat, růst a znovu odumírat, a tím v podstatě během, když řeknu horizontu 300 - 400 let vznikne skutečně rozrůzněný les.

My v současné době během několika desítek let se můžeme pokusit pouze o iniciační fázi.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji, pane doktore. Krátkou poznámku pan senátor Mejstřík. Má na to právo. Pane kolego.

Senátor Martin Mejstřík: Děkuji, pane předsedající. Už se nám rozbíhá diskuse. Já nemám poznámku, já mám dotaz, mohu-li položit. Týká se předřečnicka. Rád bych se zeptal pana ředitele národního bavorského parku, pana Sinnera, jestli je pravda to, co zde říkal můj předřečník, to, že přirozená obnova, která vede k různověkosti lesa, trvá 200 až 300 let dle jeho zkušenosti z národního bavorského parku.

Senátor Tomáš Jirsa: Mým prostřednictvím se pan Mejstřík otázal našeho jediného zahraničního hosta, který bude mít své vystoupení, ale samozřejmě na dvouminutovou odpověď mu dáváme možnost.

Musíme si všichni, prosím vás, nasadit sluchátka, kdo nemluví německy plyně. Na stolečku máte knoflík, kterým ta sluchátka zapínáte. Teď si všichni vyzkoušíme, že slyšíme. Prosíme paní tlumočnici, aby nám něco řekla do sluchátek. (Probíhá zkouška zařízení.)

Tak prosíme pana Sinnera.

Karl Friedrich Sinner: Vážený pane předsedo, vážené dámy a pánové, já bych rád odpověděl na tuto otázku tak, že vždycky jenom ten kus lesa, který je napaden kůrovcem a který způsobí to, že les umírá, se určitě znovu omladí. To další může nastat na dalším místě. To další zase na dalším místě a tak na ploše vzniká jakási mozaika s nejrůznější věkovou strukturou. Je to něco, co pak velice rychle vede k diferencovanému lesnímu obrazu. Je velice důležité, a proto pro nás v bavorském lese onen Židovský les na straně Národního parku Šumava je důležitým příkladem toho, že zmlazování právě v přirozených vysokopohových

smrčínách není příliš husté v tom počátečním stádiu, protože pak tady už není žádná možnost, aby později docházelo k dalšímu zmlazování v této oblasti. A v lesním porostu samotném pak nemůže nastat ona věková diferenciaci.

Víme, že k těmto procesům dochází ve vysokohorských smrčínách. A sice došlo k analýze oněch porostů, které po vývrtech v roce 1868 a 1870, částečně to bylo přirozeně způsobeno, částečně lidskou rukou... Tedy byla provedena analýza věkové struktury těchto lesních porostů a ta ukázala, že klíčové části současných porostů jsou starší než po události vývrátové, tedy byly tady už jako mladé stromy před rokem 1868, tedy takový blok tady existuje z té doby, kdy došlo k oněm událostem, ať už přirozeně nebo uměle. A značné části jsou výrazně mladší. To znamená, my můžeme na základě této analýzy konstatovat, že věková diferenciaci probíhá přirozenou cestou. Ovšem když se podíváme na čistě vnější optiku těch lesů, tak bychom se tím neměli nechat pomýlit, protože stromy mezi 300 až 400 lety nám dávají téměř identický obraz vysoce položeného lesa, i když jsou věkově diferenciovány. Rozhodující pro naše úvahy přitom je skutečnost, že odumřelé stromy zůstávají v lese, protože za 20, 30, 40 let potřebují nutně dřevo pro zmlazovací proces v určitých oblastech těchto smrčín, které jsou tedy ve vyšších polohách a které pokrývají vegetaci. Ve smíšeném lese, kde máme listnaté a jehličnaté stromy, tam tento proces postupuje v této mozaikové struktuře ještě výrazněji, než je to v čistě vysoce položených smrčinových lesích.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji panu řediteli národního parku a s technickou se hlásí kolega Josef Kalbáč. Pan Ing. Vlcena se snad nedostane ke slovu. Pane kolego, pojd'te.

Senátor Josef Kalbáč: Vážené dámy, vážení pánové, vážený pane místopředsedo vlády, vážený pane místopředsedo Senátu, vážený pane předsedající. Velice pečlivě poslouchám dosavadní vystoupení a dovoluji si položit prvních šest dotazů.

Sdělte nám konkrétní harmonogram zpracování a asanace větrné kalamity podle lokalit.

Otázka číslo 2. Kolik zůstane neasanované hmoty po 30. červnu a po 30. 9. 2007 a v jakých lokalitách. Zda se jedná o soustředěnou nebo roztroušenou kalamitu a podíl jednotlivých druhů.

Otázka 3. Jak je zajištěno nešíření kůrovce za hranice Národního parku Šumava. Přestože se kalamita zpracovává od hranice parku k jeho středu, šířka národního parku nezamezí přeletu kůrovce i z nejbližších oblastí do lesů sousedních vlastníků.

Za čtvrté. Jak bude zajištěn vznik smíšeného lesa s podílem jedle, javoru a buku v současných stejnorodých smrkových porostech v bezzásahovém území.

Otázka číslo 5. Jak velký bude předpokládaný plošný rozsah zdravých stojících smrkových porostů, které odumřou vlivem napadení kůrovci, kteří se namnoží v neasanované části současné větrné kalamity, a kde.

A otázka číslo 6. Jaký vývoj kůrovcové gradace bude v následujících letech s ohledem na nepracovanou kalamitu a bezzásahová území. Děkuji.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji panu senátorovi Kalbáčovi za šest velmi jednoduchých otázek. A navrhuji, že si pan ředitel František Krejčí převezme tyto otázky a během dopoledne si na ně připraví odpovědi. A protože má Ing. Krejčí závěrečné slovo a bude zde s námi celý den, tak se k nim odpoledne vrátí, protože samozřejmě to nejsou otázky, které by mohl zodpovědět nyní ve dvou minutách.

Protože nevidím ruku žádného kolegy senátora nahoře, tak bych poprosil pana ing. Ivo Vicenu, soudního znalce ve věci ohodnocování škod a jeho účast zde je také z důvodu, že ho několik senátorů včetně mne požádalo, aby v loňském roce zpracoval posudek na zhodnocení ochrany lesních ekosystémů proti kůrovcům v oblasti pramenů Vltavy, protože nás provozní lesníci nás senátory, nás politiky upozornili, že prameny Vltavy usychají, a my jsme nedostali jasnou odpověď od vedení parku, jestli jsou určeny, a když nebudeme říkat k uschnutí, tak k velkoplošnému rozpadu. Pan ing. Vicena vypracoval znalecký posudek, který je tu namnožen a můžete si ho eventuálně vyzvednout a já bych citoval z jeho závěru, že v zóně Pramen Vltavy, a je to z loňského roku, před orkánem Kyrill došlo doposud ke značným a nevratným škodám na přírodě, krajíně i škodám ekonomickým. K tomu, aby se zde již vzniklé škody dále nešířily, je nezbytné změnit stávající management bezzásadovosti a chránit tuto zónu již v počátcích před dalším plošným odumíráním lesa v důsledku žíru kůrovce.

Takže já k panu senátorovi Kalbáčovi připojuji sedmou otázku pro pana ředitele správy, pro pana ředitele národního parku, jaký bude budoucí osud toho lesa u pramenů Vltavy, který považujeme za jakýsi národní symbol, jestli bude zachráněn nebo jestli bude také zařazen do toho velkoplošného rozpadu, kterého jsme na Šumavě svědkem. Takže děkuji, takže sedmá otázka a předávám slovo soudnímu znalci panu ing. Vicenovi, CSc.

Ivo Vicena: Nejdříve bych chtěl poděkovat Senátu, za to, že otázkám Šumavy, přírody i lesů na ní věnuje takovou pozornost. Dále bych chtěl říci, že MŽP má pochopitelně odpovědnost za to, co se děje v národním parku, ale má také plnou odpovědnost za to, jaké přírodní prostředí je mimo národní park, tedy v jeho nejbližším sousedství. My víme, že velké změny, které NP prodělal a které se tu dnes prezentovaly tím, že je tam už kolem 7 tisíc ha odumřelého lesa, že ovlivňují nejen vlastní činnost NP, ale promítají se i do sousedství NP a do celého kraje.

Projevuje se např. v tom, že jsou vážně změněny k horšímu hydrické podmínky celé oblasti, že se zhoršuje vsak vody do půdy, že se zvyšuje povodňový odtok, že se zhoršuje kyselost odtékajících vod, že se zvyšuje obsah nitrátů ve vodách a že tedy tím postupně se také zhoršuje jakost vody v našich řekách šumavských, ve Vltavě a Otavě a tím v budoucnu i ve vodách v údolních nádržích Lipna a Orlíku. Na těch velkých plochách se zvyšuje teplota v průměru až o 1,3 st. C., což je skoro 20 procent. Zhoršuje se filtrace ovzduší, protože zapojené lesy neprocesávají, nečistí vzduch. Zhoršují se půdní podmínky, protože mizí humus a půda, která tam je, se pokrývá buřením, která znemožňuje další přirozenou obnovu.

Chtěl bych na ty věci upozornit, protože i tam je politická odpovědnost NP i celého MŽP. Pokud jde o polomy a orkán Kyrill, rozsáhlé plochy mrtvého lesa přestaly brzdit rychlost větru. My dnes víme, že zapojené lesní porosty dovedou snížit rychlost větru až o 40 %. Jestliže dnes ty porosty na vrcholech Šumavy nejsou, pak to znamená, že odsud proudí rychlejší vítr mimo tyto oblasti, do nižších poloh, do celého kraje a je to jedna z vážných příčin toho, proč např. celé jižní Čechy byly postiženy polomy podstatně víc než ostatní kraje vůbec.

Je třeba říci, že kůrovec v prvních zónách dlouhodobě se stal semeništěm rozvoje kůrovcových kalamit a že proředil porosty a že i toto proředění je jednou z vážných příčin letošních škod orkámem Kyrill.

K otázkám právním, pokud jde o NP. Právní rámec pro zřízení NP a jeho existenci byl dán vládním nařízením č. 163 z roku 1991. Chtěl bych říci s odstupem 16 let od jeho vydání, že vládní nařízení nebylo špatné, se dává dobrý základ tomu, aby z NP mohlo být to, co se od něj očekávalo. Je třeba dále říci, že lesní zákony, kterými se řídilo lesní hospodářství už v období možná už 600 let dozadu, mám na mysli naše lesní zákony, české a střeoevropské, nebyly v minulosti špatné a ani současně nejsou špatné. Ony zabránily tomu, že naše lesy nepodlehly takové devastaci jako např. lesy i v tehdy poměrně vyspělých zemích Středního východu, středomoří, Holandska, kde došlo k podstatnému úbytku lesní plochy na úkor přírody. Myslím, že není dobré tento zákon kritizovat, i když jistě má své možnosti zlepšení, ale v podstatě naše zákony byly dobré.

Je tu i nesprávný výklad vztahů jednotlivých zákonů u nás, ze kterého si doufám MŽP vybírá svůj osobitý výklad, který odporuje duchu těchto zákonů. Mám na mysli vztah mezi zákonem lesním č. 289 a zákonem č. 114 na ochranu přírody. Totiž tyto zákony vzájemně nemusí být v rozporu, pokud bude dodržen jejich hlavní smysl. Je potřeba říci, že i Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí z prosince 2004 výslovně uvádí, že povinnost NP je činit opatření k omezení škodlivých vlivů. MŽP dává podle těchto zákonů souhlas z právního hlediska pouze k zásahům, nikoliv k opatřením, ale žádný z těchto zákonů nezbavuje MŽP ani vedení NP k tomu, aby nečinily opatření proti škodlivým vlivům na přírodě.

Na právním postavení NP nemůže nic změnit ani opakované vyjádření pana ministra životního prostředí, že na ploše NP zruší platnost lesního zákona. Domnívám se, že toto vyjádření je naprosto v rozporu s naším právním řádem i naší ústavou. Dále chci říci, že ani směrnice IUCN nebo směrnice vycházející z Evropského hospodářského společenství nemohou u nás prosazovat žádná opatření, která by byla v rozporu s naším právním řádem. Jde tady např. i o směrnici EHS č. 92, která výslovně ukládá, že stav lesů se nesmí zhoršit. Tato povinnost platí jak pro Německo, tak pro Rakousko, tak i pro ČR.

Zásady managementu pro jednotlivé kategorie IUCN nikde nepředepisují bezzásadový režim anebo zavádění tzv. divočiny, divokého lesa. Postup MŽP a NP nerespektuje ustanovení ani zákona č. 17 o životním prostředí, který v paragrafu 6 ukládá zabezpečovat trvale udržitelný rozvoj.

Je nutno se pozastavit také nad nečinností České inspekce životního prostředí, které zákon č. 282/1991 Sb., ukládá zjišťovat škody na funkcích lesa a osoby, které za škodlivé změny odpovídá.

Pokud jde o vědecký přístup a uplatňování vědeckých poznatků na území národního parku. Chci tu připomenout, že v březnu letošního roku se 18 vědců vyjádřilo se svými radami, jak má Národní park postupovat. Chci říci, že z těchto 18 vědců, kteří se podepsali pod tento dopis, jsou jenom dva lesníci, ostatní jsou geologové, botanici, entomologové, biologové, pedagogové apod. Jejich doporučení je však jen ekologická fikce, fantazie, které nemají v mnoha bodech mnoho společného s vlastní vědou.

Ukáži jenom několik příkladů. Například vývoj našeho skutečného pralesa na Boubíně - v porovnání s tím, co se chce zavádět nebo zavádí v Národním parku, jsou dvě naprosto

odlišné věci. Růst semenáčků na shnilém dřevě, jak to propaguje vedení Národního parku, je otázkou velice teoretickou, protože semenáčky na shnilém dřevě mohou vyrůst nejdříve za 75 let od shnití toho dřeva, do té doby na něm neporostou.

Vzniká tedy otázka, kde se vezmou ty semenáčky, když les bude 75 let bez horní etáže, bez plodících stromů.

Je třeba říci i stanovisko k tomu, že jedinou příčinou kalamity v Národním parku i Kyrilla je současně i v zastoupení dřevin. I to vyplývá z toho, že toto tvrzení nemá žádný vědecký podklad, protože na vliv polomů má vliv kromě dřevin a v daleko větší míře ještě dalších 9 ukazatelů, které lze exaktně měřit a z nichž dřeviny jsou až na 5 místě.

Důkazy pro to, že kůrovcem zničený les poskytne v budoucnu další let, nikdy nejsou. Je vážné nebezpečí, že na těch rozsáhlých plochách vůbec nějaký les vznikne. To vytváří vysoké riziko pro budoucí přírodní poměry. Budoucnost ukáže, jakou cestu současné vedení zvolilo a jestli naše příští generace nás nebude kritizovat za to, že jsme dopustili něco, co není v pořádku.

Důkazem toho, že mnohé věci, na kterých je postaven management Národního parku pro jednotlivé kategorie území, není vědecký, je také v tom, že nedávné zasedání lesnického odboru České akademie zemědělských věd stanovisko vědců ze dne 25. 4. letošního roku zcela odsoudilo.

Vzniká teď další otázka ekonomických důsledků. Ústav státu a práva Akademie věd v roce 2000 prokázal právně, že i na území Národního parku může vzniknout škoda nebo újma vyjádřená v penězích. Výpočet škod podle profesorů Viskota a Šišáka a předních přísežných soudních znalců ukazují, že například na rezervaci Trojmezna v roce 1999 byla vyčíslena škoda 11 mil. Kč, na lesní správě Modrava v roce 2000 5,5 mld. Kč, na rezervaci Prameny Vltavy podle letošního zjištění nejméně 20 mil. Kč škody.

Proč o těchto vyčíslených miliardových škodách nekoná ministerstvo financí, ministerstvo spravedlnosti, ministerstvo vnitra, Nejvyšší kontrolní úřad a Česká inspekce životního prostředí, když všechny tyto orgány byly na vzniklé škody písemně upozorněny. Ale všechny je také odložily.

Z toho vznikají doporučení, která si dovolím předložit takto:

1. Domnívám se, že věc dozrála tak daleko, že by Legislativní rada vlády měla zaujmout stanovisko k tomu, jakým způsobem jsou vykládány zákony č. 114, č. 289 a další zákony č. 17, č. 254, č. 282 apod.
2. Miliardové škody jsou tak vysoké, že by citované ústřední úřady je měly řešit a měly by také vyjádřit, kdo za ně nese odpovědnost.
3. Odborné základy, jimiž se řídí ministerstvo životního prostředí a NP jsou opřeny jednostranně o názory úzké skupiny vědců, jejichž doporučení nejsou často vědecky, teoreticky ani prakticky doložena. Neberou ohled na další vědecké názory, uplatňování bezzášahového provozu a vytváření divočiny šumavské přírody nemají oporu v žádném zákonu. A nejen v zákoně, ale i v žádných studiích. Aby nedošlo k nevratným škodám na přírodě po orkánu Kyrill, je nutno zajistit zpracování všech

vzniklých polomů, ponechání 130 tisíc m³ dřeva polomového bez asanace v prvních zónách a v části druhých zón povede k obrovskému riziku dalšího rozšíření stávajícího nepříznivého stavu.

Je třeba vytvořit, aby Národní park a ministerstvo životního prostředí našly cestu k obcím, jejichž názory je třeba respektovat, postavení krajů a obcí bylo zakotveno do zákona č. 218/2004 Sb., a to hned do § 1.

Uplatňování bezzásahového režimu a zavádění divočiny v lesích Šumavy odporuje také řadě mezinárodních úmluv, jejichž signatářem je i Česká republika. Jsou to jak směrnice IUCN, Ramsarská úmluva, Natura 2000, Komise pro udržitelný rozvoj z Rio de Janeira z roku 1992 i Kjótského protokolu.

Z uvedeného vyplývá, že interpretace mezinárodních smluv a spoluprací, jak je uplatňuje v praxi ministerstvo životního prostředí, vyžaduje zásadního přehodnocení. Nemůže být tato interpretace ponechána jen na ministerstvu životního prostředí.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji za slovo panu Ing. Ivo Vicenovi, CSc., soudnímu znalci.

A pan ministr mi navrhl, a já s ním souhlasím, aby k tomuto zásadnímu stanovisku pana Ing. Viceny se vyjádřila paní Dr. Alena Vopálková, ředitelka odboru zvláště chráněných činností přírody z ministerstva životního prostředí.

Alena Vopálková: Dobrý den i ode mne. Já bych se pokusila jenom velmi stručně reagovat na některé právní názory, které tady zazněly, zejména ve vztahu k zákonu o ochraně přírody a krajiny a k zákonu o lesích.

Budu velmi stručná a budu jenom citovat. Zákon č. 114/1992 Sb., ve svém § 22 poměrně jednoznačně stanoví, že ustanovení o zásazích proti škůdcům a o případech mimořádných okolností a nepředvídaných škod podle zákona o lesích lze použít jen se souhlasem a v rozsahu stanoveném orgánem ochrany přírody.

Z toho podle našeho názoru poměrně jednoznačně plyne, že tato ustanovení zákona o lesích, která dnes jsou vtělena do § 32 a do § 33 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., je možné aplikovat pouze v rozsahu a se souhlasem stanoveném orgánem ochrany přírody.

Myslím si, že tento výklad asi jiný možný není. Rozhodně to není o tom, že by se v tomto případě neuplatňoval zákon o lesích. Dneska to určitě tady nezaznělo a nikdy ministerstvo životního prostředí neříkalo, že v Národním parku neplatí zákon o lesích.

Nicméně tato ustanovení, která právě mají umožnit v národním parku aplikovat poněkud odlišný postup na rozdíl od lesního hospodářství, tak to ustanovení lze v podstatě určitým způsobem omezit. To je jednoznačné podle našeho názoru. Ke specialitě těch dvou předpisů je běžně vykládána tak, že upravují-li oba předpisy něco shodně, přednost má ten ve stejné věci, který je lex specialist. Ale opět si myslím, že ministerstvo životního prostředí nikdy neuplatňovalo postup, že jediný zákon, který na území národních parků lze aplikovat, je zákon o ochraně přírody a krajiny. Tak to rozhodně není. Naopak, my začínáme velmi hlasitě upozorňovat na to, že platí kromě řady dalších ochranných podmínek také základní ochranné podmínky. Paragraf 16, zákon o ochraně přírody a krajiny, který říká, že hospodařit -

s dovolením, abych citovala - hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky o činnosti, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystému a nebo nevratně poškozovat půdní povrch, jinak celé území národního parku zakázáno. To znamená, že my se chceme dostat do situace, kdy podmínky pro výkon činnosti budou v souladu jak se zákonem o lesích, tak se zákonem o ochraně přírody a krajiny, tzn. uplatňovat povinnosti dané zákonem o lesích v rozsahu a intenzitě, který vyhovuje i požadavkům ochrany přírody. Tolik ode mne asi stručná reakce.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji paní doktorce Aleně Vopálkové, ředitelce odboru zvláště chráněných částí přírody. O krátké vystoupení technické požádal pan senátor Mejstřík s dotazem nebo vysvětlením.

Senátor Martin Mejstřík: Dámy a pánové, meritum dnešní diskuse je o tom, chceme-li národní park, který má jasná pravidla, možná by o tom mohl krátce hovořit ještě pan ministr, co to znamená mít národní park a co to je hospodářský les, ale vy všichni jste odborníci, takže myslím, že nemusím nosit dříví do lesa. Řeknu vám k návaznosti na vystoupení pana Ing. Viceny zkušenosti z lesa jiného, z jiných hor.

Já jsem sice senátorem za Prahu 1, ale do svého dvacátého věku jsem vyrůstal v Jizerských horách a odcházel jsem odtud v momentě, kdy tyto hory postihla tak obrovská kalamity, která je srovnatelná s tím, co je na Šumavě, dokonce ještě možná daleko většího rozsahu, kde oslabená monokultura byla napadena kůrovcem, a celé ty hory se nastojato vytěžily. Chci navázat na to, co zde říkal předřečník - dával za vinu panu ministrovi životnímu prostředí a ministerstvu - já jsem si nestačil poznamenat v té rychlosti všechno - ale dával mu za vinu to, že dochází k půdní erozi, mění se půdní podmínky, kyselost půdy na Šumavě, vysychá Šumava, zhoršuje se kvalita vody, Šumava zarůstá buřinou, to jsou důsledky kalamity, která by přišla dříve nebo později a pokud je takhle velkoplošná, tak vytěžení toho lesa tomu nezabrání. To je podstata a myslím, že to nebylo zcela korektní od pana předřečníka. Samozřejmě bych mohl polemizovat se vším, co řekl. Takže jenom toto - Šumava není první, první byly Jizerské hory - docházelo tam k úplně stejným procesům.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji za názor pana senátora Mejstříka. Paní senátorka Rippelová s krátkou poznámkou. A postoupíme k třetímu bodu. Paní senátorko.

Senátorka Jiřina Rippelová: Pane předsedající, já chci opět požádat o reakci pana Ing. Šticha na slova pana kolegy Mejstříka.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji. Pane inženýre, dvě minuty.

Jiří Štich: Pane senátore Mejstříku, musím říci, že se velice mýlíte.

Senátor Tomáš Jirsa: Musíte se obracet na mě, pane kolego, ne na pana senátora Mejstříka. Nesmíte mluvit k němu. Na začátku jsme si řekli, že mohu já vzkázat panu senátoru Mejstříkovi něco.

Jiří Štich: Pan senátor Mejstřík se velice mýlí. To, co proběhlo před dvaceti, třiceti lety v Jizerských horách bylo úplně něco jiného. Tam samozřejmě kůrovcový problém byl také, ale byl to problém sekundární. Tím primárním problémem bylo odumírání smrkových porostů vlivem emisí. To je všechno, děkuji.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji. Protože nevidím žádného přihlášeného, tak pojďme, dámy a pánové, vážení účastníci, postoupit ke třetímu bodu dnešního jednání veřejného slyšení a ten jsme nazvali

Rizika spojená s kůrovcovou kalamitou

Tento bod bude mít dva zásadní vystupující. Jako první bude hovořit pan Doc. Ing. Petr Zahradník, CSc., ředitel Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti. Pane řediteli, máte slovo.

Petr Zahradník: Dobrý den pane předsedající, pane místopředsedo, pane ministře. Já se pokusím ve svém vystoupení se zaměřit trochu na nový prvek v dnešním jednání, a to je na lýkožrouta smrkového, který je velice často pokládán za takové jádro pudla celého sporu pro Národní park Šumava. Než dospěji k těm některým rizikům, protože těch rizik je celá řada, v tom krátkém čase není možné o všem hovořit podrobně, seznámím vás s některými základními a možná i zajímavými údaji z bionomie lýkožrouta smrkového, které vlastně ta rizika podepřou a osvětlí, proč vlastně k nim může dojít.

Jak asi většina z vás ví, tak víte, že lýkožrout smrkový patří mezi nejvýznamnější a nejnebezpečnější škůdce lesních porostů ve střední a severní Evropě, v posledních deseti letech nebo desetiletích je prakticky jediným vážným škůdcem lesních porostů u nás a v tom větším rozsahu ve střední Evropě. Ostatní kůrovci na smrku nejsou tak významní, jsou spíše pouze doprovodní nebo se vyskytují lokálně a časově omezeně.

Lýkožrout smrkový je typicky sekundární škůdce, to znamená, především napadá čerstvě odumřelé dřevo. Právě proto je nebezpečný v souvislosti s polomy, vývraty, ale také s čerstvě vytěženým dřevem, které zůstává v období rojení tohoto škůdce v lese. Na stojící stromy, ať zdravé nebo churavějící nalétá teprve tehdy, kdy nemá dostatek vhodného materiálu ležícího na zemi. Stromy stojící jsou schopny se bránit proti napadení lýkožroutem smrkovým, zalévají ho, ovšem postupně, jak ten nálet sílí, obranné mechanismy jsou oslabovány a právě je-li velké množství lýkožrouta smrkové, což je typické právě po těch polomech, ty zpravidla nejsou schopny se ubránit a dochází právě k napadání těch stojících stromů.

Z výše uvedeného vyplývají dvě takové základní podmínky, které ovlivňují možnost vzniku kalamity a v podstatě její rozsah. Za prvé je to vitalita těch stojících porostů nebo jednotlivých stromů a populační hustota škůdce, tzn. množství jedinců na jednotce plochy. Vitalita porostů je ovlivňována celou řadou faktorů. Od vhodnosti stanoviště, kde se smrk vyskytuje, až po původ smrku na stanoviště a jeho genetickou výbavu. Z praktického pohledu se ale jaksí nejvíc projevuje a bezprostředně se projevuje zejména nedostatek vláhy. Při dlouhodobém deficitu srážek dochází k prudkému a rychlému snížení vitality jednotlivých stromů i porostů a to je právě typické pro celá 90. léta a v podstatě i toto desetiletí.

Populační hustota je rovněž ovlivňována celou řadou faktorů. Zmínil bych se jenom o některých těch základních. Za prvé je to právě dostatek vhodného materiálu pro založení nového pokolení. Už jsem tady hovořil o tom, že primárně je to ležící dříví a právě na tom ležícím dříví, kde se neprojevují žádné obranné mechanismy, dochází mnohem rychleji k takovému exponencionálnímu nárůstu populace, než dochází-li k napadání stojících stromů.

Dalším významným faktorem je průběh počasí, už jsem tady hovořil o těch srážkách, které víceméně ovlivňují tu vitalitu, ale značný vliv má i teplota, protože právě vyšší teploty urychlují vývoj lýkožrouta smrkového.

Za normálních podmínek v těch nižších polohách u nás má lýkožrout smrkových zhruba dvě generace do roka, ve vyšších polohách jednu generaci, ovšem zase nadnormální teploty v posledních letech vedly k tomu, že v nižších polohách byly generace tři a ve vyšších polohách dvě, což pochopitelně na celkový nárůst populační hustoty má značný vliv.

Navíc ještě letošní velmi časný nástup, kdy došlo k začátku rojení; víte, že zhruba o jeden měsíc dřív může za příznivého průběhu počasí v průběhu léta a časného podzimu vést k tomu, že by ty generace měly být třeba ještě o jednu generaci zmnoženy.

Jenom pro představu, protože se tady hovořilo o tom, jak ti brouci napadají stromy, kolik jich tam je. Možná vás bude zajímat, že na takovém průměrném smrku, jehož výška přesahuje něco málo 20 metrů a ve středové tloušťce má opět něco přes 20 centimetrů, se může při takovém průměrném napadení, které je charakterizováno podle některých našich starších lesnických předpisů jako jeden závrt na jeden decimetr čtvereční, vyskytnout při poměru pohlaví 1 - 2, příp. 3 samice zhruba 5 -10 tis. jedinců brouků a z tohoto množství se na jednom stromě je schopno vylíhnout téměř 200 tis. dalších jedinců.

Mortalita samozřejmě může toto číslo velice silně redukovat, ovšem mortalita vlivem parazitoidů nebo predátorů, příp. entomopatogenních hub je na těch stromech velice rozdílná, v průměru se v literatuře uvádí kolem 10 procent, samozřejmě v extrémních případech může dosáhnout i 90 -100 %, naopak můžete najít stromy, kde v podstatě nenajdete mortalitu prakticky žádnou.

Víceméně z toho množství, když si potom vezmete ty počty generací v roce, vidíte i potenciál, který zde hrozí. Naštěstí velmi významně se na mortalitě generace podílí právě ty obranné mechanismy stojících stromů, kde tedy dochází potom k poměrně velké redukci, uvádí se 80-90 %. Tady je nutné si uvědomit, že jestliže z jednoho požárku, kde se vyskytuje kolem 100-150 jedinců přežijí tři ve stejném poměru pohlaví, tak vlastně populace zůstává stále na stejné úrovni.

Víceméně z toho, co jsem tady řekl, vyplývá, že v posledních letech jsou abnormálně příznivé podmínky pro rozvoj kůrovce, vitalita porostů je snižena, vývoj je nad normálními teplotami urychlen a v podstatě z toho právě vyplývají určitá rizika, která bych shrnul zhruba do 4 bodů.

Za prvé, je možné víceméně konstatovat, že skutečně bez lidské intervence bude gradace lýkožrouta stále narůstat, plošně se rozšiřovat a časově prodlužovat, pokud bude k dispozici vhodná hostitelská dřevina. Autoregulační mechanismy se v případě kalamit podkorního hmyzu v podstatě ne velice dobře uplatňují, nebyly víceméně nikdy literárně ani experimentálně prokázány, pouze s jednou jedinou výjimkou, a to je v podstatě vymizení vhodné hostitelské rostliny, což pochopitelně třeba ve věkově a druhově diferencovaných porostech je možné, tam k tomu v podstatě dochází, ovšem bohužel takovéto porosty v současné době ani na té Šumavě ve většině případů nemáme.

Vzhledem k tomu, že porosty v Národním parku Šumava nejsou druhově ani věkově řádně diferencovány, jak už jsem hovořil, bude v důsledku odumření porostů na těch poměrně rozsáhlých holinách i velice ztížená přirozená obnova. K obnově bude docházet zejména,

pokud tedy nevstoupí se svou intervencí člověk, přes pionýrské dřeviny, v Národním parku Šumava zřejmě pravděpodobně přes břizu a k obnově klimaxu dojde skutečně až řádově ve stovkách let a k takovému tomu rozrůzněnému věkově i druhově, i dejme tomu s nějakou intervencí člověka, nejbliže v řádech desítek let.

Na plochách s odumřelými porosty je reálná negativní změna hydrologických procesů a na svažitém terénu je půda ohrožena intraskelotovou erozí, což může opět nadále komplikovat jak přirozenou obnovu, tak i umělou obnovu vlivem člověka.

A v neposlední řadě se obávám, že může být dokonce i ohrožena podstata existence národního parku, protože je totiž otázkou, zda jsou naplňovány podmínky uvedené v § 2 nařízení vlády č. 163/1991 Sb., kterým se zřizuje Národní park Šumava a stanoví se podmínky jeho ochrany. V tomto paragrafu se uvádí, že posláním národního parku je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí, zejména ochrana či obnova samořídících funkcí přírodních systémů, přísná ochrana volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zachování typického vzhledu krajiny, naplňování vědeckých a výchovných cílů, jakož i využití území národního parku k turistice a rekreaci nezhoršující životní prostředí.

Už pan první místopředseda tady ve svém úvodu naznačil, že takovéto prohlášení lze si vykládat různými způsoby a nerad bych se dočkal toho, že by právě toto mohlo být - nechci říct - použito, možná spíš zneužito nějakým způsobem k omezení budoucnosti národního parku. Děkuji za pozornost.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji panu řediteli Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivost doktoru Ing. Petru Zahradníkovi, kandidátu věd a já bych se dovolil zeptat na jednu otázku pana ředitele národního parku pana Ing. Krejčího, otázku, která souvisí s vystoupením pana doktora Zahradníka.

V roce 2005 zpracovávalo MŽP a NP analýzu třech variant rozšíření bezzásahového území národního parku a v podstatě to vyhlášení 18 % bezzásahových panem ministrem Bursíkem je varianta B - skokové vyhlášení, a tam se v rizicích, která uvádí ministerstvo ve svém materiálu, se samozřejmě mluví o riziku vzniku kůrovcové kalamity na velké ploše a možnost vzniku rozsáhlých holin v pufráční zóně. Moje otázka zní, pane řediteli, jestli počítáte se vznikem pufráčních zón, také mj. k omezení rozšíření kůrovce.

František Krejčí: Děkuji, pane předsedající, za vyvolání. Dovoluji si rychle reagovat. Ten diferencovaný přístup, o kterém jsem mluvil a o kterém ještě budu mluvit v závěru, samozřejmě znamená to, jak jste viděli tu mapku, jestli si pamatujete ty barvičky - modrý, žlutý, bílý, to byly znázorněny plošně typy managementů. Ta barva bílá zahrnuje 70 % výměry 2. zóny a de facto ten režim, který jsme nastavili na těchto 70 % druhé zóny vlastně by opravdu měl působit jako určité vnitřní ochranné pásmo v rámci ochrany lesa před kůrovcem.

To znamená, že všechna opatření, která v tom režimu bílém, na těch 70 % výměry 2. zóny v současné době plánujeme a už i realizujeme v rámci odstraňování následků orkánu Kyrill, by podle našeho názoru měly vést v maximální možné míře k omezení výletu kůrovce a šíření kůrovce i mimo území národního parku, ale i k sousedům uvnitř národního parku, protože máme jiné vlastníky lesa uvnitř národního parku, ať už jsou to obce nebo soukromí vlastníci, a my chceme chránit před možnými následky šíření kůrovce z orkánu Kyrill nebo jako následek orkánu Kyrill i uvnitř národního parku.

Senátor Tomáš Jirsa: Pane řediteli, ještě jednou se zeptám: Počítáte se vznikem puфраčních zón?

František Krejčí: Máme vylišeny v současné době v rámci tzv. speciálních managementů, protože v rámci velkoplošných polomů jsme ke každé ploše s velkoplošným polomem připravili tzv. speciální management. To je plocha, která lemují a vlastně i definují ta možná rizika, která mohou být způsobena tím, když se nějaká plocha ponechá samovolnému vývoji a v rámci těchto speciálních managementů ke každému velkoplošnému polomu je definována puфраční zóna.

Senátor Tomáš Jirsa: A pro mě jako nelesníka puфраční zóna znamená holinu? Vykácení té plochy?

František Krejčí: Samozřejmě mezi některá rizika nebo některé vývojové fáze, což jsme zažívali i v minulosti, mezi některé vývojové fáze, např. když už je ta fáze vývoje kůrovcových populací označována za gradaci, opravdu končí některé puфраční zóny tím, že jsou plošně vykáceny, ale musím říct, že toto zrovna není náš cíl, abychom vykacovali plošně nějakou puфраční zónu.

My opravdu se snažíme intenzivně individuálně vyhledávat, nebo budeme, protože ten stav ještě nenastal, vyhledávat jednotlivé kůrovcové stromy v těch územích, kde je máme vyhledávat. A to se celý minulý rok na Správě národního parku dělalo a oproti očekávání například 50 tis. kubíků kůrovcového dříví se vytěžilo 30 tisíc kubíků. A já říkám, že to bylo díky tomu, že se právě dodržely přesně pravidla ochrany lesa na území Národního parku, na území druhých zón, všude tam, kde jsme byli povinni zasahovat proti kůrovci.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji, pane řediteli. Nicméně ta debata bude pokračovat. Ještě neodcházíte. Ta debata bude pokračovat, protože pan ministr právě rozhodl o rozšíření těch prvních zón, pokud jsme dobře slyšeli. A já bych vás chtěl poprosit, a nemůže asi odpovědět teď, ale v té závěrečné řeči, jestli byste mohl nechat své kolegy odhadnout, kolik hektarů těch puфраčních zón předpokládáte, že by mohlo vzniknout, protože vlastně se ten mediální spor odehrával o tom, zda holiny ano či ne. A nikdo z nás, myslím, není zastáncem holin, ale vlastně v analýze, kterou zpracovalo ministerstvo, vzniká nebezpečí, že jedním z rizik, které zde definujete, je nebezpečí vzniku rozsáhlých holin v puфраční zóně. Čili jestli by bylo možné odhadnout, jaký rozsah těch holin v puфраčních zónách plánujete. Nemusíte odpovídat teď hned, jestli to z hlavy nevíte. Ale můžete, máte slovo samozřejmě.

František Krejčí: Samozřejmě se nedá, jak jsem to říkal už dříve, dopředu plánovat reakce lesa v rámci toho, v kterých ohniscích se bude šířit formou gradace. V kterých ohniscích lesu Národního parku Šumava dosáhne vývoj populace kůrovců už toho parametru gradace, to se těžko dá předvídat takto konkrétně, abych vám mohl odpovídat na tuto otázku přesně. Nicméně pořád bych chtěl všechny hosty našeho veřejného slyšení upozornit na to, že pořád se bavíme v jednotkách procent výměry lesního půdního fondu Národního parku Šumava.

Například pan Vicena mluvil o porostech s uschlými suchými dospělými jedinci. Výměra těchto porostů na území národního parku činí 1,8 % výměry lesů Národního parku Šumava. A to znamená, že i v současné době, jestliže máme 800 tis. kubíků dříví, které nám položil na zem orkán Kyrill, tak se bavíme pořád o necelých 2 tisíc 600 hektarech výměry lesů Národního parku Šumava. Ale ještě i kdybychom měřili pouze předpokládanou holinu,

kdyby se všechno vyklidilo, tak by vznikla holina 1 100 ha na území Národního parku Šumava, což jsou 2 % výměry lesů národního parku. Pořád se bavíme v jednotkách procent.

A i jak tady pan Štich upozorňoval na to, že jsem se vyjadřoval k 15 letům hospodaření Národního parku Šumava, když jsem se k tomu nevyjádřil, tak i všechno, co se dělo na území v rámci kalamit za posledních 15 let, dosáhlo výměry 7,5 % výměry Národního parku Šumava.

Senátor Tomáš Jirsa: Pane řediteli, děkuji. Dovolím si ještě krátkou poznámku. Jedním z lidí, kteří se tím problémem zabývají, je bývalý ministr životního prostředí, pan Ing. František Benda. Dnes tady jako místostarosta obce Horská Kvilda. Františku, chcete k tomu něco říci? Minutu, dvě minuty? Ale krátce.

František Benda: Pane předsedající, páni senátoři, dámy a pánové, já mám jenom technickou reakci jednak na dotaz pana předsedající a odpověď pana ředitele. Cituji z oficiálního materiálu Správy Národního parku, který ovšem byl zpracován před tou kalamitou Kyrill. A cituji v podstatě údaje, na které chtěl pan předsedající odpověď.

„Po zkušenostech s bezzásahovým územím o velikosti 1300 ha na Modravsku, kde vzniklo 800 ha holin v okolních porostech, které postup lýkožrouta zastavily, je jistota analogického průběhu v případě náhlého rozšíření bezzásahového území, a to při kalkulaci 7 490 ha porostu, viz výše, to je v té analýze odvozeno, vychází ve stejném poměru plocha 4 500 ha holin, které by vznikly v okolí těchto porostů. Nejde pouze o nahodilou kůrovcovou těžbu, ale i o větrné polomy vzniklé především z důvodu destabilizace obnažených porostních stěn vůči biotickým vlivům po asanaci.“ Nebudu to komentovat. Čtu pouze z materiálu Správy Národního parku, který je tuším tři roky nebo dva a půl roku starý.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji panu inženýrovi Bendovi. Všechno, co se zde řekne, je zaznamenáno, a všichni, jak bylo na začátku řečeno, dostanete zápis. A nyní mi dovolu, abych pozval k řečnickému pultu pana profesora Ing. Josefa Fantu, kandidáta věd, emeritního profesora na univerzitě v Holandsku. Pane profesore, máte slovo.

Pane profesore, promiňte, já jsem si nevyšiml pana kolegy Mejstříky a on má samozřejmě přednost. Krátce technickou. Já jsem si vás nevyšiml. (Obrací se na p. Mejstříka.) Opravdu nevyšiml. Pane profesore, máte slovo.

Josef Fanta: Vážený pane předsedající, páni a dámy senátoři, vážení hosté, dovolu mi, abych se představil. Mé jméno je Josef Fanta. Jsem emeritním profesorem univerzity ve Vageningen, kde jsem přednášel ekologii lesa, a emeritním profesorem univerzity v Amsterdamu, kde jsem přednášel ekologii krajiny. Sleduji už dlouho tu podivnou diskusi, resp. ty podivné monology, které se vedou kolem Národního parku Šumava, se zájmem, poněkud také s odporem. Rád bych využil této příležitosti, abych řekl pár slov k současné situaci českého lesnictví. Dále bych se chtěl zmínit o klimatické změně, nakonec o situaci v národním parku.

Od svých začátku v 18. století se střeoevropské a s nimi i české lesnictví orientovalo převážně na zakládání a pěstování stejnověkých jehličnatých monokultur. Jsou to plantáže. Stejnověké smrkové monokultury tvoří dnes 55 % rozlohy českých lesů. Potíže s monokulturami začaly už hned v první generaci. Lesní zákon z roku 1852 uvádí rozsáhlý popis toho, jak mniška, kůrovec a další druhy hmyzu na les působí. Osvícení evropští lesníci

už na konci 19. a počátku 20. století varovali před zakládáním smrkových monokultur na velkých plochách. Varovali zbytečně. České lesnictví šlo cestou maximální produkce dřeva a maximálního zisku. Výsledkem je dnešních 55 % smrkových monokultur.

V České republice se dnes pěstuje smrk v monokulturách nejen v oblasti původního rozšíření smrku, ale i v bukovém vegetačním stupni a dokonce i ve vegetačním stupni dubovém. Ve třicátých letech minulého století zlikvidovala mniška v českých zemích 834 tis. ha smrkových lesů. Válečné hospodaření a suchý rok 1947 způsobily kůrovcovou kalamitu, která se zpracovávala až do počátku šedesátých let. V obou případech na místě tehdejších smrčín rostou dnes opět jenom smrkové monokultury.

A nyní orkán Kyrill. Říká se 8 milionů kubíků. Myslím si, že v konečné bilanci to bude více. Já tedy kladu otázku. Existuje pro český lesnický sektor něco, co se dá nazvat poučením z minulosti i z přítomnosti? Rád bych na ni slyšel odpověď. Kůrovec není dnes jenom na Šumavě. Je všude, je všude, kde jsou smrkové monokultury. A navíc je zřejmé, že si vyvinul zcela zvláštní technickou schopnost. Na rozdíl od jiných zemích v Evropě napadá v České republice kůrovec lesy v pravidelných čtvercích o rozloze 1 ha. Aby bylo jasno. Nejde o likvidaci smrku, ale jde o likvidaci smrkových monokultur. Čím méně jich budeme mít, tím méně nebezpečných nebo potenciálních gradací kůrovce a tím méně těchto debat.

Primární příčinou gradace kůrovce není kůrovec sám, ale jsou to smrkové monokultury. Pokud je budeme dále pěstovat, budeme vytvářet i příznivé podmínky pro jejich opětovné gradace. K tomuto poznání dospěli už lesníci v mnoha evropských zemích. V Německu, Holandsku, Dánsku ale dokonce i v Rumunsku, kde se dohodli, že smrkové monokultury umělé plantáže nebudou dále pěstovat. V České republice k něčemu takovému dosud nedošlo. A tak nám orkán Kyrill přesvědčivým způsobem opět, a já nevím už pokolikáté, vyhodnotil výhody a nevýhody pěstování smrkových monokultur.

Nyní ke klimatické změně. Máme co dělat s klimatickou změnou. Kde se vzestup teplot zastaví, není dosud známo. Změna teplot bude mít a už má následky i pro lesní dřeviny. Smrk jako dřevina chladných poloh a vlhkých stanovišť bude první na řadě. Zejména smrkové porosty vysázené na nepůvodních stanovištích v nížinách. Impulsy ke gradacím kůrovce budou vycházet ze tří zdrojů. Na prvním místě jsou to příznivé teplotní podmínky, které vytvářejí možnost pro vznik dvou a někdy dokonce i tří generací brouka během jedné vegetační doby.

Druhá okolnost je snížená vitalita smrků v důsledku opakovaných přísušků. A třetí budou větrem způsobené polomy typu orkánu Kyrill. Dá se předpokládat, a klimatologové to už vědí, že extrémních výkyvů počasí bude pravděpodobně v tomto přechodném období přibývat.

V sousedním Rakousku byly provedeny simulační studie o nebezpečí gradací kůrovce ve smrkových porostech. Kalkulovaly se vzestupem pouhého jednoho stupně teplot k období 2040-50. Ukázaly, že jedině tímto malým vzestupem teplot, ze kterého máme už 0,7 st. za sebou, toto malé zvýšení teplot vytvoří příznivé podmínky pro gradace kůrovce, a to nikoli jen v nižších polohách, ale dokonce i ve vyšších polohách Alp.

Potenciální dopady na pěstování smrků se uvádějí jako dramatické až drastické. Tyto studie zároveň doporučují bezodkladné zpracování soustavy adaptivních opatření pro jiné

způsoby pěstování lesa. Jejich smyslem by mělo být prolomení uniformity smrkových monokultur a zahájení jejich přeměny na smíšené porosty, které jsou ekologicky stabilnější.

My dnes platíme účet za to, co dělali naši předkové. Tomu účtu se nelze vyhnout. Bylo by rozumné, aby se těmto věcem v sektoru lesnictví věnovala maximální pozornost. K určité gradaci kůrovce po orkánu Kyrill dojde v následujících letech v celé ČR, nikoli jen v NP Šumava. A to bez ohledu na to, jestli se polomové dříví podaří včas zpracovat anebo ne.

Ta gradace může být vleklá, může trvat až několik let. Za chladného a vlhkého počasí v letních měsících může ale také skončit během dvou let. Současné extrémní výkyvy počasí neumožňují žádnou spolehlivou předpověď.

Cílový stav lesa, o kterém se tu hovořilo, myslím, že to zmiňoval pan místopředseda Pithart, je v této situaci v rámci klimatické změny dost nejistou záležitostí. Není pochyb o tom, že klimatická změna se nám dotkne jak areálů dřevin a jejich hranic, tak zejména i posunů vegetačních stupňů. Myslím si proto, že by bylo lepší nehovořit o nějakých cílových stavech, které jsou nejisté, ale měli bychom se spíše soustředit na diskusi o vývojových procesech.

A nyní k NP Šumava. Národní park není lesní závod nebo lesní správa. Lesy v NP nejsou lesy hospodářské, ale účelové. Posláním NP není pěstovat v lese dříví, ale pěstovat lesní přírodu. Požadavky na ochranu lesa a ne hodnocení škod, které tu byly velice široce rozvedeny, jsou tedy úplně rozdílné v hospodářském lese než v národním parku. Myslím, že páni referenti, kteří se jich dotkli, si tento rozdíl neuvědomují.

Co je v hospodářském lese považováno za kalamitu a škodu, může být v NP požehnáním. To je potřeba si uvědomit. Ale samozřejmě to může být i naopak. A z tohoto rozdílu je potřeba vycházet. Východiskem pro řešení situace na Šumavě po orkánu Kyrill je zonace parku. Z rozhodnutí MŽP zůstanou první zóny bez zásahu, polomy se zpracovávat nebudou. Na ostatním území se bude vycházet z lokální situace. S asanací polomů se už začalo v okrajových částech parku. Přednostně je potřeba začít pracovat na suchých stanovištích, kde se brook bude rojit dříve.

Na podmáčených a v důsledku toho chladných stanovištích je dynamika infestace opožděná a za příznivých klimatických podmínek, tzn. chladné léto, k ní dokonce nemusí ani dojít. O tom nás přesvědčuje jednoduchá geografická analýza současné situace v NP.

Riziko vzniku rozsáhlé kůrovcové kalamity v NP Šumava není o mnoho větší než v hospodářských lesích kdekoli jinde. Šíření brouka na větší vzdálenosti je omezeno jeho krátkou doletovou vzdáleností při rojení. Jen s malým zpožděním je gradace kůrovce následována rozvojem populací antagonistických druhů hmyzu, které posléze gradaci kůrovce utlumí. Ale jak jsem řekl, velice to závisí na podmínkách počasí, ta gradace může trvat třeba šest let, ale může být taky odbyta během dvou let.

Jinými slovy, nehrozí nebezpečí, že kůrovec během několika let zlikviduje všechny šumavské lesy. Katastrofické scénáře tohoto druhu se na Šumavě šíří už řadu let. Jsou dvojího druhu. Jde buď o laické názory a obavy nepodložené vědeckými informacemi, anebo o záměrné zprávy, jejichž cílem je záměrně destabilizovat NP. Jedno nebezpečí NP hrozí. Pokud by se prosadilo hledisko radikální asanace, došlo by opět k zakládání smrkových monokultur. Tzn. pokračovat v bludném kruhu, ve kterém se nacházíme dnes.

Takovou situaci zažila Šumava v 90. letech. Tehdy byla likvidace povýšena na hlavní strategický cíl. Bylo mu obětováno posláni NP, jeho zonace, rezervace, smysl zřízení NP vůbec. Výsledkem byly rozsáhlé holiny a proředěné porosty v jejich sousedství, které v lednu tohoto roku položil orkán Kyrill. Je zcela nesprávné chápat disturbance v lesích NP jako kalamity a katastrofy, které je třeba ze všech sil a s pomocí všech možných prostředků likvidovat a potírat.

Tradiční lesník, který nemá moderní informace o dynamice lesa, pro něj je disturbance hrůzou. Ale disturbance je přírodní jev a je třeba ji využít pro odstartování přírodních procesů. V daném případě přirozené obnovy lesa. Tento postup samozřejmě nebude jednoduchý a nebude v souladu se současným zákonem. Ale to už vědí i lesníci hospodařící v hospodářských lesích, protože do dvou let, jak jim předpisuje zákon, ty holiny nezalesní.

Že je přirozené zmlazování lesa možné i po rozsáhlých disturbancích, ukazují různé příklady. V 70. a 80. letech odešlo v Krkonoších na 7 tisíc ha lesa ve vyšších horských polohách. Ze začátku se zalesňovalo smrkem. Této praxi učinilo konec až investování třičtvrtě miliardy korun do obnovy lesa, nikoliv smrkového, ale obnovy lesa smíšeného. Na místě tehdejších monokultur rostou dnes druhově, věkově i prostorově diferencované lesy nové generace.

Obnova smrkových lesů v Bavorském národním parku, zlikvidovaných polomy v 80. letech, je průběžná a dostatečná a je zárukou vzniku a existence nové generace zdravého a odolného lesa.

A konečně máme dnes už i výsledky výzkumu z naší vlastní Šumavy, výsledky, které plně podporují závěry německých kolegů z bavorské strany - obnova lesa je dostatečná a je zárukou další existence lesa.

Mám-li uzavřít: Šumavě nehrozí, že ji bezezbytku sežere kůrovec. Staré porosty odejdou, jiné mladé je nahradí. Přirozený vývoj potřebuje čas. Ekologicky motivovaná obnova lesa, a to nejen v Národním parku, je nutností, mají-li české lesy plnit funkce a poskytovat služby, které od nich bude žádat budoucí společnost.

Šumavskému národnímu parku naproti tomu destabilizace hrozí, nikoliv ze strany kůrovce, s tím si park poradí, ale ze strany někoho, komu prostě tento způsob managementu Národního parku hrozí. Obávám se, že lidé, kteří to dělají, nemají dostatečné vědecké informace, moderní ekologické informace, podle kterých by se mohli na Národní park dívat. Z této strany jsme prozatím neslyšeli jediný kvantitativní údaj o ohrožení prostředí. Údaje o miliardových škodách jsou opravdu kuriózní. Svědčí o tom, že ten, kdo je vyčíslil, vůbec nevnímá, co je to Národní park.

Doufám, že toto shromáždění projeví dostatečnou politickou vůli a učiní svým jasným rozhodnutím těmto praktikám konec. Nejenže tím vytvoří příznivé podmínky pro práci Správy Národního parku, ušetří tím této zemi také mezinárodní ostudu. To si dovoluji tvrdit.

Ve složité situaci, jakou vytvořil orkán Kyrill, nejsou Česká republika ani Šumava samy.

Podobných situací už se v poslední době odbyla v Evropě celá řada, jak v národních parcích, tak i mimo ně.

V příštím roce uspořádáme seminář nebo konferenci na téma „Práce s lesem v národních parcích“. O tom jsme se už dohodli s ministerstvem životního prostředí a s oběma národními parky. Vyjdeme v něm ze zahraničních i domácích zkušeností a doufám, že se nám tímto podaří vytvořit pevný základ pro zodpovědnou a smysluplnou práci s lesem nejen v českých národních parcích, ale s českými lesy vůbec.

Lidé, lesníci, kteří mají informace, vědí totiž, že už i jim zraje čas. Se smrkovými monokulturami je potřeba se co nejrychleji vypořádat.

Děkuji vám za pozornost.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji panu prof. Ing. Josefu Fantovi, CSc., emeritnímu profesorovi na Univerzitě ve Wageningenenu v Holandsku.

Mám přihlášené další kolegy - senátory s technickými poznámkami. Nyní hovoří pan Martin Mejstřík.

Senátor Martin Mejstřík: Děkuji za slovo. Bylo možná lepší, když přede mnou hovořil pan prof. Fanta, protože řekl daleko lépe to, co jsem chtěl původně říci já.

Já bych se rád vrátil k jeho závěru. Tady, dámy a pánové, jde samozřejmě o politické rozhodnutí, o kterém hovořil pan místopředseda Senátu Petr Pithart. Musíme si opravdu ujasnit, jestli chceme Národní park s kritérii, která to s sebou nese, nebo nechceme Národní park.

A samozřejmě, že tady proti nám stojí jiný názor, názor lesních hospodářů a dejme tomu té starší školy, kdy tito lidé vidí v těch stromech bohatství, a teď to nechci vulgarizovat nebo nějak snižovat, ale vidí tam práci našich předků a investice vložené, které bychom měli nyní zúročit a hrozí nám, že tam tu masu a ty miliardy necháme stát, jakoby bez užitku. Generace se na tom dřely a my se budeme dívat, jak nám to žere lýkožrout a jak nám to tam ta divočina požívá, abych parafrázoval jednoho z předchozích řečníků.

Je to samozřejmě výsostné politikum. Máme-li Národní park, já vám to bohužel nemohu promítnout, ale zonace předpředchozího ředitele, kdy rozkouskoval první zóny do desítek malinkých ostrůvků, je naprosto nesmyslná, to opravdu je třeba říci, nehrajme si tady potom na Národní park a pusťme tam těžařské firmy a nechme to vykácet všechno a odvozit.

Já bych se zde tedy velmi zastával pana ministra Bursíka, jestliže se snaží tento exces napravit a zda si spojit tu první zónu do nějakého většího celku, který bude korespondovat s Bavorským parkem. A potom má ten Národní park a ten úmysl smysl. Jde samozřejmě o to, abychom potom v dalších zónách se snažili uchránit vlastníky těch hospodářských lesů.

Senátor Tomáš Jirsa: Nerad vás přerušuji, pane kolego, čas.

Senátor Martin Mejstřík: Poslední poznámka. Kolik má minut? Dvě.

Ještě mi dovoluňte půl minutky.

Vrátím se k Jizerským horám. Samozřejmě vím, že Jizerské hory byly napadeny exhalacemi, posléze kůrovcem. Toto se odehrává v jiné formě na Šumavě. Je to problém monokultury,

stejnověkého složení stromů, který je náchylný jako takový k různým nepříznivým vlivům. I na Šumavě jsou zaznamenány exhalace nebo dopady exhalací. V Jizerských horách se dopustili úplně stejné chyby, o které hovořil pan Fanta. Vědělo se, že to je chyba monokultury, a opět tam byl vysázen monokulturní les na drtivé většině území. Čeká nás tedy za dalších 50 let to samé, co jsme řešili v 70. letech.

Děkuji za pozornost.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji. O slovo mě nyní požádal místopředseda vlády a ministr životního prostředí Dr. Martin Bursík, který má další státnické povinnosti a bude nás muset opustit.

Místopředseda vlády a ministr životního prostředí ČR Martin Bursík: Státnické povinnosti. Chtěl jsem se omluvit, prosím pěkně. Pozval jsem čtyři ministry životního prostředí Visegrádu a také britského ministra životního prostředí. Máme odpoledne a zítra debatu na téma klima i na téma adaptace ke klimatickým změnám, čili určitě bude řeč i o lesích, budeme jednat o rámcové směrnici o odpadech, která se bude projednávat na Radě ministrů už v červnu.

Musím se tedy omluvit a máte tady k dispozici mé spolupracovníky z ministerstva životního prostředí, pana náměstka i spolupracovníky ze Správy Šumavského národního parku.

Děkuji vám pěkně za příležitost být tady s vámi i za způsob vedení debaty.

Všechno dobré, na shledanou.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji panu místopředsedovi vlády a děkuji mu za to, že tady s námi strávil celé dopoledne.

Máme dva přihlášené s technickou otázkou a posledního dopoledního přednášejícího. Já bych se zeptal někoho, kdo se cítí být odborníkem na kůrovce, jak daleko ten brouk doletí? To zde zaznělo v několika přednáškách a pan profesor Fanta o tom naposledy mluvil, že šíření brouka je omezeno jeho doletem. Může někdo k tomu krátce vystoupit? Pan Dr. Petr Zahradník, ředitel Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti.

Petr Zahradník: Dobrý den. Já jsem toto měl připravené pro své druhé vystoupení, takže tímto ho trochu zkrátíme, takže vlastně ani neztratíme čas.

Jednoduše řečeno, lýkožrout smrkový může létat dvojnásobným způsobem, aktivně při rychlosti větru zhruba do jednoho metru za vteřinu, pasivně při větších rychlostech větru. Při pasivním letu v podstatě jsou z literatury známy údaje i o několika stech kilometrech. To je samozřejmě naprostý extrém, ale řádově v kilometrech, i dejme tomu v nižších rovinách desítek kilometrů, deset, dvacet by neměl být asi žádný základní problém.

Co se týká aktivního letu, tak brouci, kteří vlastně vylétnou ze stromů, musí právě aktivně létat, aby se jim vůbec odblokovaly čichové receptory. V rámci tohoto letu se pohybují ve vzdálenosti několika set metrů od místa vyrojení. Uvádí se zase, že zdaleka největší část populace se pohybuje ve vzdálenosti do 500 m, ale ojediněle se vyskytují i na větší vzdálenosti, až maximálně do vzdálenosti 20 km, i když to už je opět v rámci toho aktivního letu spíš extrém.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji panu řediteli a slovo má paní kolegyně senátorka Rippelová.

Senátorka Jiřina Rippelová: Pane předsedající, já vám nebudu zatěžovat roli, protože přednášející nejsou zcela ukázněni ve svém časovém limitu, nicméně já bych s vaším prostřednictvím chtěla zeptat a položit panu profesorovi Fantovi dvě jednoduché otázky. Co tedy s těmi smrkovými monokulturami v nejvyšších polohách Šumavy, kde ta smrková kultura je naprosto přirozeným lesem? To je jedna otázka. A druhá otázka, jaké procentu lesů v NP Šumava byste, pane profesore, jaksí zohlednil a připustil, že ten kůrovec zlikviduje?

Senátor Tomáš Jirsa: Pane profesore, jestli mohu říci, byl jste vyvolán, i když to není obvyklé ve vašem profesorském životě, ale prosím vás, o krátkou reakci. Děkuji.

Josef Fanta: Pokud jde o přirozené smrkové lesy ve vyšších polohách hor, tam musíme rozeznávat dva druhy dynamiky. V klidových obdobích se tyto porosty v naprostém množství případů rozpadají maloplošně, vypadnutím jednoho nebo několika skupin stromů. Jednou za nějaké delší období, v dřívějších dobách máme zdokumentováno, že se to vyskytovalo tak zhruba jednou za sto let, přes tyto lesy samozřejmě přejde jedna velká větrná kalamita. Známe ji z 18. století, léta 1770, 1870, no a teď ji tady máme znovu. Tato situace vytváří jiný typ dynamiky vývoje lesa. Ta je velkoplošnější, ale v žádném případě není tak velkoplošná jako disturbance, které postihují třeba tajgové lesy v boreální oblasti. Nakonec co je to několik hektarů, to je zase jenom malá plocha. Neboli s těmito informacemi o dynamice lesa musíme počítat. Uváděly se tady příklady. Já sám znám přirozené smrkové lesy jak v Alpách tak v Karpatech a nebo v morenální oblasti, v těch lesích stojí nějakých 25 % stromů suchých, které byly zlikvidovány kůrovcem. Jsou to staré stromy, které byly jednotlivě zlikvidovány kůrovcem a nikdy se nevyvinuly v nějakou rozsáhlou disturbance prostě proto, že tyto lesy nejsou stejnoměrné. My tím, že utvoříme umělý porost, ve kterém všechny stromy jsou stejného stáří, vytváříme příznivé podmínky pro to, aby ten kůrovec se tam mohl hromadně rozmnožit. Musíme se vrátit i v těch porostech mimo tyto oblasti vyšší, musíme se vrátit k maloplošným strukturám, a to je docela dobře možné. Paní senátorko, prosím vás, za druhá otázka.

Senátorka Jiřina Rippelová: (Hovoří z místa.) Jaké procento byste připustil, že ten kůrovec na Šumavě zničí?

Josef Fanta No, to vám nemohu říct. Já jsem s tím kůrovcem nemluvil. (Oživení v sále.) Já si myslím, že musíme vyčkat, jaký bude chod dějin. My si kůrovce nemůžeme napláňovat.

Senátorka Jiřina Rippelová: (Hovoří z místa.) Já jsem chtěla slyšet váš odborný odhad.

Josef Fanta: Nemám tady křišťálovou kouli.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji. Dámy a pánové, posledním vystupujícím před přestávkou - a pak navrhuji, že se pořádně u bufetu najíme a budeme pokračovat přes oběd, protože se protahují příspěvky. Posledním diskutujícím v tématu Situace obcí v lokalitě Národního parku Šumava je paní Stanislava Barantálová, předsedkyně výboru obcí NPŠ. Paní kolegyně, bývalá starostka Borových Lad.

Stanislava Barantálová. Pane předsedající, vážené dámy a pánové, chtěla bych vás seznámit s názorem a vyjádřením většiny obcí, na jejich území se nachází NP Šumava, ke kterému jsem

byla pověřena. V případě řešení následků orkánu Kyrill a reálných rizik kůrovcové kalamity, dále pak přístup, k názorům a připomínkám obcí, je typickým příkladem toho, jak se s obcemi na území národního parku zachází. Vyjádření je rozděleno do několika bodů.

Za prvé je to rozpor veřejných zájmů. Národní park není jen ochrana přírody, ale ochrana životního prostředí celého území, kde vedle sebe stojí a jsou si zcela rovny dva veřejné zájmy, vyplývající ze zákona o obcích a zákona o ochraně přírody a krajiny a oba musí vzít za své jak obce, tak i orgány ochrany přírody.

Náš názor je, že obce tento fakt uznávají, orgány přírody však ne. Stát na jedné straně hájí veřejný zájem ochrany přírody a národního parku, ale na druhé straně veřejný zájem, uzákoněný hned ve druhém paragrafu zákona o obcích, to znamená, že obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů při plnění svých úkolů, chrání též veřejný zájem. Tento nejenže neochraňuje, ale ani nepodporuje. Postavení obcí je dnes takové, že jsou povinny trpět existenci národního parku na svém území místo toho, aby byl národní park obcemi plně akceptován tak, jako je tomu všude jinde ve světě. Za základní problém považujeme, že na území národního parku probíhá dle našeho názoru více či méně skrytá reforma, kterou má vzniknout jiný park, než který byl založen nařízením vlády číslo 163/(1991 Sb., Reforma je čistě přírodovědným experimentem, který nijak neřeší ani nezohledňuje soužití ochrany přírody s podmínkami života obcí a šumavského venkova, včetně cestovního ruchu. Ten je základním předpokladem rozvoje zdejších obcí. Cílem reformy je ponechání velké části území NP Šumava bez zasahování, a tím vytvoření velkého souvislého pásma, tzv. divočiny, a to bez předchozí rekonstrukce lesních ekosystémů.

Za druhé úloha státu a naplnění jeho povinností - stát zřídil národní park a nevytvořil pro jeho plné fungování a existenci, včetně území obcí, které jsou jeho součástí, plnohodnotné podmínky. Jedná se například o osvobození lesů a státních pozemků od daní bez náhrady, dvojí správní řízení omezující faktory rozvoje, diskriminační podmínky stejných kritérií při udělování dotací na výstavbu infrastruktury ve srovnání s velkými sídly apod. Dále je to porušování zákonů, zákon o ochraně přírody například, lesní zákon, nedodržování plánu péče a porušování práv a povinností Rady národního parku. Další jsou práva a povinnosti obcí a zasahování do jejich pravomocí. Omezení plnohodnotné využívání správního území pro život obce. Za páté - sanace a management a obejití zákona a vztah ke kůrovci, to znamená zastavení procesu projednávání sanace a místo toho náhradním řešením rozšíření bez zásahových území formou nového managementu bez řádného projednání s obcemi a v Radě Národního parku Šumava. Řešení neschopnosti komunikace s regionem úřednickým rozhodnutím ministerstva životního prostředí.

Dalším bodem jsou stanoviska o odvolání obcí k rozhodnutí ministerstva životního prostředí včetně podání rozkladů. Obce nepovažují za vypořádané své připomínky podané v řízení před vydáním rozhodnutí a názor správního orgánu o předjímání skutečnosti považují za zlehčování stanoviska účastníků řízení. Obce považují přijaté rozhodnutí za zcela zásadní odchýlení i od základního platného ministerstvem životního prostředí schváleného veřejnoprávního dokumentu, určující podmínky a cíle ochrany i závazné způsoby metody péče o národní park, kterým je plán péče NP Šumava. Jako zásadní protiústavní a nezákonný postup považují obce svou připomínku k takovému přístupu ministerstva životního prostředí a správy, nový management nahradil zonaci, což znamená obcházení veřejnoprávních mechanismů, kterými se novelizace plánu péče změny zonace či novela zákona řídí.

Národní park, ministerstvo, ani státní správa obecně žádnou odpovědnost za svá rozhodnutí nenesou. Nikdo z ministrů, zejména životního prostředí, ani z ředitelů parku za celou dobu jeho existence nebyl předveden k zodpovědnosti za stav území v parku. Jakápak odpovědnost? Rozhodují přece jen o státním majetku!

Pokud jde o náhradu újmy za omezení hospodaření s majetkem, ministerstvo vypracovalo takovou metodiku, která žadatele o malou náhradu odradí od podání žádosti. Vlastník většího celku se musí obrnit trpělivostí, aby překonal nespočet byrokratických požadavků a prokazování, aby se možná po roce dočkal jakési náhrady. Vlastník je v pozici poníženého prosebníka, přitom náhrada má kompenzovat újmu na jeho majetku. Je to horší, než žádat obecně o dotace ze státního rozpočtu, a přitom nejsou nárokové, na rozdíl od újmy.

Závěrem bych ještě chtěla říct, že veškerá opatření k ochraně přírody Národního parku Šumava musí být podřízena udržení ekologické stability celého krajinného celku, a proto obce požadují, aby každé systémové opatření v ochraně přírody, např. změny zónace, vytváření bezzásahových zón apod. bylo před vlastním přijetím a zavedením vyhodnoceno i z hlediska dopadů na tuto ekologickou stabilitu. Ochrana tohoto veřejného zájmu je v současnosti orgány ochrany přírody úplně opomíjena.

Jsme svědky značných klimatických změn, jejichž příčiny nejsou zcela jasné. Ale v tuto chvíli jsou již zcela neoddiskutovatelné. Do jaké míry jsou klimatické změny zapříčiněny činností lidí, lze v tuto chvíli jenom spekulovat, ale jednoznačně je nutné činnost člověka zaměřit do oblasti, která je cílena proti postupujícím klimatickým změnám. Jednou z možností je nedopustit devastaci lesních porostů, jak jsme tomu v současné době svědky v oblasti zelené střechy Evropy - Šumavy.

Obce, na jejichž území leží Národní park Šumava, již mnohokrát jasně deklarovaly, že v zachování Národního parku Šumava vidí základní předpoklad trvale udržitelného rozvoje regionu. Pojetí ochrany přírody však musí bezpodmínečně podporovat výjimečnost Šumavy v evropském měřítku, která spočívá v propojení různých vývojových stadií původní přírody s kulturní krajinou člověkem přetvářené a využívané přírody.

Ponecháním velké části Národního parku Šumava bez zasahování a vytvořením velkého souvislého pásma, tzv. divočiny, dojde působením kůrovců k rozpadu lesa v nárazníkových pásmech i ke vzniku holin, a nyní hlavně díky větrné kalamitě a následně kalamitě kůrovcové. Tím se výrazně sníží atraktivita Šumavy pro dlouhodobější pobyty a dojde k tomu, co je velkým problémem i v sousedním Bavorském parku.

Návštěvnost se ve velké míře omezí na prokazatelně jednodenní, maximálně dvoudenní pobyty. Je to proces, který je v současné době přímo a silně propojen se socioekonomickými vazbami širokého území a jeho ekonomickou soběstačností. Děkuji.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji paní Stanislavě Barantálové, předsedkyni výboru obcí Národního parku Šumava, která mluvila jménem rady starostů zde přítomných a já osobně považuji i její stanovisko za zásadní a bohužel mi ukazuje, že se nepodařilo vedení resortu a vedení národního parku najít společnou řeč na území národního parku. O slovo se přihlásil pan senátor kolega Eybert a já bych pak o vyjádření požádal pana ředitele národního parku pana Ing. Františka Krejčího.

Senátor Pavel Eybert: Pane předsedající, dámy a pánové, já bych chtěl před polední přestávkou položit také jednu otázku panu řediteli Šumavského národního parku. Všichni jsme zde slyšeli a známe to dlouhá léta, co je tím hlavním problémem - stejnověkost a monokultura smrku. A proto já bych se chtěl optat, zdali vedení Šumavského národního parku je připraveno tuto známou záležitost řešit aktivně výsadbou řekněme dřevin, které byly na Šumavě původní před kolonizací Šumavy, zdali je to v jejich plánu managementu. Děkuji pěkně.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji panu kolegovi Eybertovi, on ostatně požádal také o odpověď pana ředitele parku pana Ing. Krejčího. Pane řediteli, máte slovo, a blížíme se k přestávce.

František Krejčí: Děkuji za slovo panu předsedajícímu. Já bych si dovilil jenom stručně reagovat na vystoupení paní Barantálové. Protože jsem ve funkci teprve necelé dva měsíce, tak se mi samozřejmě nepodařilo zlepšit ve všech bodech komunikaci se starosty, protože je to i moje osobní, jak jsem řekl na začátku, prestižní záležitost, že bych chtěl přispět k tomu, aby se zlepšily nejenom podmínky komunikace, ale aby opravdu starostové obcí a další partneři v území byli opravdu kolegové správy národního parku při společné správě území.

Např. to, co jste tady poznamenala v rámci změny managementu nebo typu péče o lesy v Národním parku Šumava, tam odešla pozvánka, pokud se nepletu, včera na společné jednání na 5. června. Měl jsem možnost být u dvou posledních výkonných výborů Rady Národního parku Šumava, kde jsem sám doporučil právě, aby bylo předloženo do výboru k projednání to, jestli zrovna tato vnitřní směrnice, která diferencuje ten přístup k lesům, se stala součástí jednání rady nebo jednoho z příštích jednání rady nebo nestala, protože je celá řada věcí k nápravě, celá řada věcí ke zlepšení, tak samozřejmě dva měsíce jakoby je krátká doba. Tím ale neslibuji, že já budu návod na to, abych vyřešil všechny problémy v komunikaci, které se nastřádaly za posledních 10 let, ale osobně mně záleží na tom, aby nebyla žádná nedorozumění, protože správa národního parku nemá opravdu, co tajit, není potřeba za zády partnerů v regionu nic vymýšlet, nic připravovat a pak šokově překvapovat.

Senátor Tomáš Jirsa: Pane řediteli, děkuji vám za vystoupení. Jestli nevidím žádného kolegu senátora, navrhuji maličkou změnu v programu. Byla plánována přestávka a poté pak přestávka na oběd. Navrhuji, abychom teď si dali půlhodinovou přestávku, během ní se naobědvali a pak pokračovali celé odpoledne.

Organizace oběda je taková, že všichni hlavní řečníci, kteří měli hlavní slovo, jsou zváni panem místopředsedou Pithartem na krátký oběd do senátní jídelny, zavede je tam někdo; toalety jsou po levé straně při východě z místnosti a bufet s chlebičky a pitím je doprava při východě z místnosti. S paní kolegyní Rippelovou bychom prosili všechny šumavské starosty, naše kolegy, aby šli s námi na rychlý oběd do tzv. táckárny, takové rychlé jídelny. Samozřejmě, kdo by se k nám chtěl připojit, je zván.

Sejdeme se tady zhruba v jednu hodinu, za 30 minut a budeme pokračovat celé odpoledne. Dámy a pánové, děkuji vám za pozornost a vyhláším třicetiminutovou přestávku.

(Jednání přerušeno v 11.28 hodin.)

(Jednání opět zahájeno ve 13.11 hodin.)

Senátor Tomáš Jirsa: Dámy a pánové, pokuste se zaujmout místa v jednacím sále. Budeme pokračovat pátým bodem. Dámy a pánové, přijměte místo.

Dámy a pánové, pojďme pokračovat, posadme se, prosím nové přednášející, aby přijali místa. Budeme mít dvě změny, protože pan hejtman Zahradník, máme tady dneska plno Zahradníků, bude muset dříve odjet, tak mne požádal, jestli bych předradil před jednání, ale ne nyní, a budeme mít ještě jednu pak programovou změnu. Nicméně, už jsme se uklidnili. Děkuji.

A dovolte mi zahájit bod č. 5

Důsledky kůrovcové kalamity na lesy ve II. zónách Národního parku Šumava

a lesy ostatních vlastníků a lesům mimo Národní park Šumava

A já bych prosil prvního řečníka, pana Václava Tomana, předsedu Sdružení vlastníků obecních a městských lesů Plzeňského kraje. Pane Tomane, pojďte k řečnickému pultíku.

Václav Toman: Dobrý den vám všem přítomným. Vážený pane předsedající, vážení přítomní, dámy a pánové, byl jsem požádán o přednesení některých poznatků z důsledku působení kůrovce na lesy ostatních vlastníků lesů mimo Národní park Šumava. V mém vystoupení pod pojmem kůrovec budu hovořit o působení nejrozšířenějšího kůrovce, a to lýkožrouta smrkového. Tím samozřejmě není vyloučena možnost působení škod i jiných kůrovců v této oblasti, ale jejich množství je ve srovnání s lýkožroutem smrkovým nižší.

Pracuji jako odborný lesní hospodář, lesní správce města Sušice, a současně jsem zvoleným předsedou regionálního sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v Plzeňském kraji. Naše regionální pobočka SVO Lu sduzuje na 70 členů s výměrou cca 69 tis. ha lesa. Mezi naše členy patří i města, obce či soukromníci, kteří mají svoje lesní majetky buď přímo v Národním parku Šumava či v jeho bezprostřední blízkosti a jsou přítomností kůrovce a národním parku přímo či nepřímo ovlivněni.

Parafrázuji-li jednu českou populární pěveckou skupinu, možno použít její část písně asi v tomto duchu: Kůrovec to neví, a lítá si jak chce a kam chce.

Tím mám na mysli názor, že ponechání brouka zdůvodněným společensko vědeckým názorem o kůrovci jako znovuobnovitele či porodníka lesa neznamena, že tento brouk bude „rodit“ nové lesy pouze v Národním parku Šumava. On ten brouk totiž vůbec nedodrzuje naše chápání hranic lesa, rozlišení prvních, druhých či jinak pojmenovaných, přejmenovaných a veřejnost matoucích názvů zón, a vůbec ne majetkovou držbu - státní, komunální či soukromou. On ve svém kalamitním stavu - pro neodborníky obrovský počet jedinců, se kterým se příroda v krátkém časovém úseku nedokáže sama vypořádat - žere a sežere, co mu přijde do cesty, tedy vesměs smrkové porosty buď uměle či přirozeně vzniklé.

V Národním parku Šumava je kůrovec dlouhodobě ve zvýšeném až kalamitním stavu a stále na větších plochách je ponecháván přirozenému vývoji a napadená hmota není zpracována a asanována. Při přemnožení přelétá se vzdušnými proudy i několik kilometrů daleko a napadá sousední lesy. Proto také lesní zákona směrnice ochrany lesa odedávna nařizují včasné zpracování a asanaci kůrovcem napadených stromů.

Je třeba zdůraznit, že po lednové větrné kalamitě je konkrétní nebezpečí katastrofálního přemnožení kůrovce velmi reálné a zejména při současném teplém jarním počasí a současných „zásobách“ na území parku je téměř nemožné tomuto přemnožení zabránit a předejít tak dalším škodám i ekonomickým ztrátám.

Určitě bude nutné přistoupit k maximálnímu užívání insekticidů. Naše občanská společnost se rozhodla přes demokraticky zvolené zástupce vyhlásit, dle mého soukromého názoru správně, Národní park Šumava a ponechat v něm běžet některé přírodní procesy. Ještě bych pochopil ponechání mnoha tisíců nebo snad statisíců kubíků dřeva na rozklad, ale i to významně přispívá k přemnožení kůrovců, jako budoucí podloží pro nově vznikající lesy, ale nemůžu se ztotožnit s myšlenkou nám, tj. veřejnosti, předkládaného názoru, že na Šumavě brouk skoro není. Že se státní úředníci dohodli na tom, že jej budou považovat za přirozenou součást národního parku a jeho žír za přírodní proces a nebudou jej evidovat, ještě neznamená, že ten brouk tam není a že nebude působit na okolní lesy.

Abych zde nehovořil pouze v hladině úvah, názorů či hypotéz, dovolím si vás, vážení přítomní, seznámit s několika fakty. Předem uvádím, že jsem dostal souhlas níže uvedených zástupců samosprávy s uveřejněním některých údajů vztahujících se k dnešnímu vystoupení.

Největším nestátním vlastníkem lesů jak v národním parku, tak částečně i mimo park, je město Kašperské hory. Že jejich lesy jsou přímo ovlivněny kůrovcem, je nasnadě. Některé jejich lesy jsou zařazeny do prvních zón, některé do druhých. Zařazení do kategorie lesů zvláštního určení nařizuje lesní zákon. To ale neznamená, že v něm vlastník nemůže podle státem schváleného plánu péče vypracovaným orgány ochrany přírody hospodařit. Že se v prvních zónách národního parku kůrovec skoro nelikviduje, vychází ze schváleného plánu péče v těchto zónách. Ale že těsně vedle stojící lesy nezařazené do prvních zón jiného majitele jsou přímo napadány volně se rozmnožujícím kůrovcem, je fakt. Postupným šířením kůrovce dochází i k úplné likvidaci těchto porostů.

Při rozhovorech s dalšími majiteli lesa v blízkosti národního parku či jejich lesníky je možno konstatovat veliké akutní nebezpečí hraničící s jistotou očekávání velké kůrovcové kalamity. Někdo možná může namítnout personální nezvládnutí likvidace kůrovce na jeho majetku. I to je možné. Ale co není možné, aby na tak relativně malém území jednoho či dvou okresů bylo vedle sebe tolik lesního personálu, který nedokáže zlikvidovat kůrovce. Jak je to možné?

Asi tím, že toho kůrovce je v této oblasti dlouhodobě namnoženo tolik, že není v silách ho hned zlikvidovat. Teoretizování o nárazníkových pásmech je sice pěkná věc, ale již nikdo neřeší, že kůrovec se šíří také tím, že se ze silně napadené oblasti odváží jinam, a samozřejmě bez náležité asanace. Kam? Do vnitrozemí, na manipulační sklady, na vagony, částečně na místní pily. Všude z těchto lokalit se brouk „rozlézá“ po okolí.

Ve velice slabě obydlené oblasti Šumavy se soustřeďuje doprava do několika málo míst, které působí jako ústí širokého trychtýře. V naší oblasti konkrétně jde o Sušici. Přes toto ústní silniční a železniční dopravy se budou odvážet stovky tisíc dříví z kalamity. Ptám se tedy, kdo nahradí ekonomickou újmu majitelům okolních lesů vznikající opakovaným náletem kůrovce z parku? Kdo se bude zabývat ohrožením životního prostředí měst a obcí, to znamená jejich okolního lesa, způsobeným nekontrolovatelným rozmnožením kůrovce v této oblasti? Na tomto místě bych chtěl požádat zde přítomného doc. Zahradníka z Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti jako ředitele, jako lesnický váženého kolegu, zdali

by mohl napřít své síly výzkumného ústavu a provést objektivní posouzení míry přímého ohrožení sousedních vlastníků tím, že je v parku ponecháván kůrovec přirozenému vývoji i v lesích hraničících s lesy jiných majitelů.

Pokud by toto nebezpečí bezprostředně nehrozilo, mělo by se navrhnout přepracování lesního zákona a vyhlášky o ochraně lesa a netrestat majitele za opožděné zpracování kůrovcové a polomové hmoty. Lesnická práce číslo 5 z letošního roku přinesla leták Lesní ochranné služby s velice aktuálním tématem - kůrovcová kalamita. Velmi srozumitelnou formou jsou vysvětleny základní pojmy k ochraně lesa, a co je nejpodstatnější informací, kůrovec je největším nebezpečím v souvislosti s lednovou živelnou kalamitou. Děkuji vám za pozornost.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji panu Václavu Tomanovi, předsedovi Sdružení vlastníků obecních a městských lesů Plzeňského kraje, který jako jediný zatím řečník dodržel limit. Děkuji vám, pane Tomane. A protože jsem avizoval, že pan hejtman Jihočeského kraje, doktor Zahradník, musí odjet, dovolil bych si jeho příspěvek nechat zaznít nyní, aby, byl s námi od rána, mohl jako velmi zaměstnaný člověk dále plnit své povinnosti. Pane hejtmane, máte slovo, a předřazuji váš příspěvek.

Jan Zahradník: Děkuji, vážený pane předsedající, dámy a pánové, děkuji za tuhle možnost. My jsme dnes tady slyšeli dva různé názory na celou událost, která na začátku letošního roku Šumavu postihla kterou mnozí z nás tady nazývají kalamitou nebo dokonce katastrofou. Pan ministr Bursík si to celkem pochválil a docela i řekl, že následující kůrovcová kalamita může pomoci obnově lesa. V žádném případě to kalamitou nenazval.

Naši předkové se na podobné boží řízení dívali také zvláštním způsobem. Dovolím si citovat: Charakteristickým názvem pro označení pohromy kůrovcové jest v ústech lidu obvykle pojmenování doba broučková, kterouž lidé ještě dodnes jako dobu zlatého věku vynášejí, kdy se všem lidem znamenitě dařilo. Takhle popisuje kalamitu z let 1868 - 1870 Leopold Zeithammer v knize Šumava - kraj a lid, která byla česky vydaná v roce 1902, německy pak před šesti lety. Tehdy byly podobné podmínky jako byly letos. Celodenní vichřice, obleva tehdy byla 12 st. C, ten celkový rozsah kalamity byl 630 tisíc sáhů po 70 kostkových střevicích, jak říká v českém vydání Zeithammer, což je asi 2,2 mil. metrů krychlových.

Tehdy CK místoředitelství v Praze jmenovalo lesnické komisaře, aby šíření kůrovce z této kalamity vzniklého zabránili. Byli zajištěni dělníci z Krajiny, Korutan, Tyrol a Dalmácie. Já jsem vám v dnešním programu senátorským usnesením svěřeno téma personální otázky, tak si dovolím tady říci, že takový dřevař měl nárok na 10 - 20 zlatých na cestovné, výdělek 1,5 zlatého denně anebo dva krejčary za kubický střevíc bez ohledu na sortiment. Také ještě na jednoho muže a na měsíc 50 liber kukuřičné mouky a 12 liber slaniny, k tomu varnou sůl.

Celkově potom odhadnuté množství dříví nakaženého kůrovcem bylo milión sáhů, tedy pomalu 3,5 metrů krychlových. Jak se vyrovnávali komisaři s liknavostí případných správců lesa? Na Kašperské hory a Volary byla uvalena sekvestrační správa, na Kvildu dokonce vojenská exekuce a později též sekvestrace. Nevím, pravda, co to znamená sekvestrace, ale musí to být něco hrozného a možná ti, kteří se dnes o kalamitu na Šumavě starají, by možná měli být pod tuto kuratelou postaveni. Kdyby jim hrozila sekvestrace, možná by si počínali rychleji.

Současná správa lesů na Šumavě, správa NP má na způsob likvidace kalamity názor, který odpovídá celkovému přístupu orgánů ochrany přírody k tomu experimentu, který na Šumavě probíhá. Já si dovolím vyslovit takovou fantazii, předem říkám, že s úzkostí předpokládám, že není pravdivá. A tato fantazie říká, že se kalamita stal jakýmsi novým nechtěně neúmyslně nastaveným parametrem toho experimentu. Všechno se její vinou akceleruje. Tam, kde dříve by správa NP musela absolvovat složitý a vlastně už díky rozhodnutí bývalého ministra Ambrozka zastavený proces změny zonace, tak nyní stačí nechat padlé dříví v prvních zónách, i v těch druhých zónách, které pro rozřížení na první zóny byly plánovány ležet, kýžená divočina s přispěním kůrovce vznikne sama od sebe. Věřím ale, že to tak není.

Ještě k personální politice. To téma mi asi bylo přiřčeno, protože jsem se k tomu, co proběhlo na začátku podzimu loňského roku, a to je k reorganizaci správy parku vyjadřoval. Psal jsem tehdy dopis panu ministrovi Kalašovi a také dnešnímu premiérovi Topolánkovi s žádostí, aby byla reorganizace pozastavena. Bylo tehdy zrušeno asi 140 míst, hlavně lesnických míst, byla ta místa znovu obnovena, většina lidí se dostala zpátky do svého zaměstnání. Pouze pár lidí ztratilo své místo. Opětovně si zkusím fantazii pustit z uzdy a opět předpokládám, že to tak určitě nebylo, ale co když se třeba těm lidem, lesnicky vzdělaným odborníkům, většinou velmi aktivním, velmi činorodým lidem, aktivním i v městských, obecních, místních zastupitelstvech, tak trochu vystavila žlutá karta. Zrušíme místo, vezmeme vás zpátky, ale příště už žádné obnovení míst nebude, přijdete o svoje zaměstnání. A lidé na Šumavě jsou namnoze i svým bydlením a celým způsobem života na svém místě, kde žijí, závislí.

Je to ale přeceněn všechno velký rozdíl. Dřív jsem tu před dvěma lety marně volal po tom, aby se přihlásil experimentátor, ten kdo za ten pokus je odpovědný. Dnes tak učinil pan ministr Bursík. On řekl, že je za ten průběh celého procesu na Šumavě osobně odpovědný. Je to hezké od něj slyšet, my jsme tady ale slyšeli, že všechno se může rozhodnout ne v dimenzích našich životů, ale v dimenzích dlouhých desítek, možná stovek let.

Jedná se o odborný, politický, ale jedná se i o významný ideologický střet. Střet mezi ekologismem nebo environmentalismem a liberalismem, konzervatismem lidí, kteří vidí, jak se vypořádávali s těmito božími řízeními jejich předkové. A kteří vnímají místo člověka v přírodních procesech. To místo člověka na Šumavě, která byla vždycky kulturní krajinou po poslední staletí. Zatím měli vždycky navrch ti, kteří tyto ideje ekologismu hlásali. Mají platformu na všech možných vědeckých konferencích, mají platformu i v médiích, nyní se začínají ozývat lidé, kteří mají odvahu vystoupit proti těmto idejím, ať už Michael Kraiton nebo G. M. Lomborg, u nás pak Václav Klaus.

Co na závěr bych k tomu řekl? Jihočeský kraj se velmi angažovaně k tomuto problému vždycky vyjadřoval a zastával vždycky aktivní stanoviska. Existuje pracovní skupina pro Šumavu v našem zastupitelstvu, existuje expertní skupina Regionu soudržnosti, kterou s Plzeňským krajem vytváříme. Odkud přicházejí náměty pro rozumné jednání, ale zatím vždycky ruka nabízená k jednání byla odmítnuta. Zóna C, reorganizace, nyní takový přístup k řešení kalamity. Aloe já přesto opakuji, že Jihočeský kraj je znovu a znovu připravený jednat, hájit zájmy obyvatel na svém území, také samozřejmě spolupracovat při tomto procesu s obcemi na Šumavě, na jejichž území se nachází NP.

Chtěl bych jim za to poděkovat. A prostor, který k tomu můžeme najít? Nejsem přesvědčen o tom, že by tím prostorem měla být tvorba nového zákona o Národním parku. To by byl

dlouholetý proces. Ale nyní se ukazuje, že je zde prostor, je zde prostor, kde bychom měli jednak nad mapou parku znova uvažovat, to je proces územního řízení. My budeme vytvářet nové zásady územního rozvoje pro Jihočeský kraj, tedy i pro území Šumavy. A tady nabízím opětovně naši spoluúčasť. My jsme velice aktivní v Jihočeském kraji. Nabízíme účast Národnímu parku, účast obcí, tak abychom udělali možná už ten poslední pokus k té generální dohodě, jak jsem si to vždycky dovoloval nazývat, na Šumavě dospět. Děkuji vám za pozornost.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji hejtmanovi Jihočeského kraje panu Dr. Janu Zahradníkovi.

Dívám se na kolegy senátory, jestli chce někdo něco dodat. Pan kolega Mejstřík.

Senátor Martin Mejstřík: Dovolte, abych postoupil svůj čas řediteli Národního parku Bavorský les panu Karlu Friedrichu Sinnerovi, který by chtěl zareagovat na některé předřečníky. Nemá na to dost času, ale myslím si, že jeho zkušenosti by nás mohly zajímat. Děkuji.

Karl Friedrich Sinner: Vážený pane předsedající, vážené dámy a pánové. K některým bodům jsem chtěl předložit výsledky šetření a zkušeností, které jsme posbírali v Bavorském lese. Jedna věc je velká starost, a to tady zaznělo právě v posledním příspěvku pana Zahradníka, tedy člověka na Šumavě. Máme naprosto srovnatelné diskuse, které jsme vedli v Bavorském lese, jako diskuse, které vedete dnes. A jedním z problémů bylo toto: Co se stane, když se kůrovec bude vyvíjet nadále tak co se týče kvality vody, otázek erozí, otázek krajiny bez lesů, se sníženou kvalitou.

To jsou všechno otázky, které se vedou už více než dvacet let. Jsou to otázky, které byly šetřeny za poslední dobu. A výsledkem je, že v časovém období pěti let ne v podzemní vodě, že tady máme vzestup hodnot nitrátů, které však nepřesahují hranici, která by vylučovala kvalitu pitné vody. A je velice důležité, aby starost o tuto kvalitu pitné vody byla zde i nadále, aby tady nebylo riziko.

Velice překvapivý výsledek co se týče míry prosakování je ten, že máme nové vytváření podzemní vody větší než dříve, protože odumírají staré lesy a vlastní spotřeba stromů, protože to jsou malé stromy, není tak velká jako dříve. Čili je tady příliš málo vody.

Jako další důsledek odumírání jsou tady materiály, které zůstávají v lese. Jsou to organické materiály, hodnota pH našich potoků lehce stoupla, v horním toku potoků máme pstruhy a máme tady také vydru. A máme tady také výsledky šetření, a jak vyplývá z šetření jednotlivých druhů hmyzu a hub a došli jsme k tomu, že co se týče různorodosti druhů, tak naše lesy jsou pro toto klíčové. A to zase znamená, že tady musíme provozovat společný marketink, měli bychom to prezentovat našim hostům a měli bychom být nejlepšími vyslanci nedotčené přírody, které by se nemělo lidskou rukou nic stát. A proto jsme zodpovědní vůči místnímu obyvatelstvu, ale také vůči turistům. A v tomto směru některým obcím v určitých oblastech se daří lépe, co se týče počtu turistů než jiným. V 90. letech minulého století jsme zaznamenali úbytek počtu turistů, ale nezávisle na výskytu kůrovce obou okresech jsme pak zaznamenali vzestup a vzestup počtu turistů byl tam, kde se právě kůrovec nevyskytoval.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji panu Sinnerovi za zkušenost z Bavorského národního parku.

Už nevidím zvednutou ruku žádného ze svých kolegů. Proto dalším řečníkem bude předseda Rady Národního parku Šumava náš bývalý premiér pan Dr. Jan Stráský. Pane doktore, vítejte v Senátu.

Jan Stráský: Vážený pane předsedající, vážený pane místopředsedo, vážené dámy a pánové. Mám nevýhodu, že hovořím až uprostřed tohoto setkání, nevýhodu, že jsem si příspěvek připravil a nechci ho měnit. A tato nevýhoda spočívá v tom, že některé mé názory se budou už jevit jako naivní proti tomu, co zde zaznělo.

Já jsem si například myslel, že se pořád ještě shodujeme v tom, že kůrovec je úhlavním nebezpečím člověka a úhlavním nebezpečím lesa. A nechci už opakovat toto stanovisko, protože vím, že to stanovisko není jednotné a nejsme u házení černých a bílých kaménků, abychom se dohodli na tom, jestli to či ono stanovisko je správné.

Vyjádřím se tedy k tomu, k čemu jsem byl vyzván, nejprve jako předseda Rady Národního parku Šumava a pak jako předseda Klubu českých turistů.

Začnu tou první funkcí.

Vznik parku byl přijat s nadějami jeho obyvatel a s pochopením široké veřejnosti. Výzkumy z poslední doby, a to i ty, které si platí orgány ochrany přírody, potvrzují, že důvěra obcí v přínos parku za těch 15 let významně poklesla. Jsem přesvědčen, že to neodráží žádnou změnu vztahu šumavských obyvatel k ochraně přírody, neboť dále vidí v krásné přírodě základní devizu svého přežití v šumavských obcích. Odráží to však změnu vztahu obyvatel k orgánům ochrany přírody, obce časem získaly i negativní zkušenosti, mezi nimi okrajově i takové, že je obtížné získat na Šumavě i dřevo na ekologičtější vytápění v domácnostech těch, kteří ještě v Parku žijí, což byl loňský problém, který vážně řešila Rada parku, a jak jsem se později dozvěděl, který řešil i ministr životního prostředí při zvláštní návštěvě Šumavy.

Troufám si tvrdit, že obyvatele Šumavy postupně zachvacuje strach. Není to iracionální strach z neznámého, poněvadž na Šumavě se už za těch 15 let leccos stalo. Možná, že vzhledem k věkové struktuře šumavských lesů by se z toho stalo Park nepark. Ale byl by tu odborník připravený všemi osvědčenými způsoby rozpadu mírnit a ne nadšený obdivovatel tohoto velkého přírodního divadla.

To neustálé volání obcí po informacích, vytýkání všeho, co Park činí a neprojednal s obcemi, hledání optimální interpretace nejúčinnějších zákonů a z nich vyplývajících práv na projednání jednotlivých záměrů a kroků Parku mezi Parkem a obcemi, je projevem obav ne z budoucího, ale probíhajícího vývoje na Šumavě.

Rada Národního parku Šumava a její výkonný výbor převážnou část svých mnohahodinových kařdoměsíčních jednání věnuje procedurálním otázkám, co Park činí a předem nesdělil, a seznamování se s tím, co Park učinil a následně sděluje. To obojí vede k nespokojenosti se stávajícím stavem informovanosti.

Potvrzuji, že v dané situaci ani Park nemá dostatečný prostor a tvořivý klid k plnění své hlavní role, kterou ovšem určitě chápu jinak než velká část profesionálních i amatérských ochránců přírody, a proto se o definici pokusím.

Podle mě je to vyhledávat, prosazovat a realizovat optimální ochranu přírody na Šumavě při zajištění rozvoje tohoto území, tj. stále plnějšího života rostoucího počtu jeho obyvatel a stále širším využití její relaxační kapacity rostoucím počtem trvaleji se zde zdržujících návštěvníků.

Ochrana přírody v čele s ministerstvem životního prostředí se omezuje na plnění role, která je jistě pro ně základní, ale není vždy interaktivní s životem člověka jako obyvatele Šumavy, který zde chce žít a pracovat a návštěvníka Šumavy, který zde chce realizovat své volnočasové aktivity.

Aktuálním tématem roku 2007 je opět je kůrovec. Jsem v čele Rady Národního parku Šumava několik týdnů, ale není týdne, aby mi nenapsal, nenavštívil, neposlal knihu kdosi, kdo se nemůže smířit s myšlenkou jakkoliv zdůvodněného laxního postoje k tomuto hrozivému škůdci.

Snímky docela krátkého průběhu katastrofy na Březníku, které výmluvně ukazují rychlou cestu od zelené k hnědé Šumavě, jsou uloženy v albech podobných černé kronice, u mnoha obyvatel Šumavy jako hrozivé memento. Nejen Rada NP Šumava, ale mnoho dalších obyvatel i návštěvníků Šumavy si citlivě všimá toho, jak se pozvolna posouvá vyjádření činitelů odpovědných za Šumavu od siláckých žen neexistujícím nebezpečí kůrovce k náznakům, že do dvou let by nemuselo být veselo. Je v tom ovšem skryto, že někteří z nás v tom vidí žádoucí přirozený obnovený chod oživené původní přírody, s jehož důsledky se má člověk ve jménu světlejší budoucnosti na neurčitou, ale určitě ne krátkou dobu smířit. Pak se jednou probudí do 75 % bezzásahového území šumavského parku, kde místo pro člověka bude úplně jiné než na Šumavě včerejška i dneška.

Vraťme se však do současnosti. Dovolte mi první závěr, vyplývající ze současné situace. Podle mého názoru je třeba považovat boj s kůrovcem všemi osvědčenými cestami přinejmenším do doby, kdy především lidskými zásahy šumavský les nabude dostatečné sebeobraně síly za základní povinnost všech, kteří o lese, přírodě i její ochraně na Šumavě rozhodují. To je dnes základní východisko možného pokračování dialogu na Šumavě.

Jako předseda Klubu českých turistů budu snad stručnější a omezím se jen na dané téma. Na Šumavě zabila souška vědomě ponechaná v blízkosti velmi frekventované značené turistické cesty člověka. Z tragédie se nedá dělat tyátr, nad to původcem soušky snad ani nebyl kůrovec, a věc je teprve v soudním řízení. Říkám to jen pro stručné otevření tématu. Život už je takový, že kdo chodí po chodníku, může na něj spadnout cihla, a kdo chodí po lese, může na něj spadnout strom. Obojí je na vlastní nebezpečí. Případ však vede k oživení diskuse, zda i pro národní park platí povinnost toto nebezpečí vědomě nezvyšovat. Však také tehdy krátce po této události park porazil snad 300 soušek v těsné blízkosti frekventovaných cest.

Považuji za krajní fundamentalismus ochrany přírody, kdyby jí při dnešní nízké hustotě pěších značených turistických cest připadalo nepřipadné a pro přírodu zdrcující, že v okolí těchto cest bude systémově nebezpečné odstraňovat stromy a za zcela nepřijatelné, bude-li jako alternativu prosazovat uzavření staleté cesty kolem Boubínského lesa, kde ke smutné tragédii došlo. Ve stejné logice při přece muselo časem dojít k uzavření všech cest, kde by se princip neodpovědnosti za vědomé nebezpečí prosadil. Říkám to proto, že jsem už byl osloven o takových alternativách jednat a veřejně prohlašuje, že to považuji za nepřijatelné.

Blížím se k závěru. V zákonech a předpisech ochrany přírody se často deklaruje cíl: udržovat a zlepšovat stav přírody. Mám vážné podezření, že zejména zlepšování přírody všeobecně a celoplošně má většinou antiantropogenní důsledky. V turistice se to týká hustoty přístupových cest. My prosazujeme co nejhustší síť, protože tím se zátěž na přírodu rozloží a je to nejučinnější cesta, jak se vyhnout v přírodě Václavákům, které netěší ochránce přírody ani turisty. Ochránce přírody však mnohdy inklinují uzavřením cesty, což jsme již na Šumavě několikrát zažili, protože člověk je vždy pro přírodu zátěž. V běžném prostoru to člověk může vyrovnávat jinými zásahy ve prospěch přírody. V bezzásahovém území tuto možnost prakticky nemá, poněvadž se jí svým rozhodnutím vzdal.

Závěr je však nasnadě. Vnímejme vždy v rovnováze cíl udržovat a zlepšovat stav přírody a cíl udržovat a zlepšovat dostupnost přírody pro turisty a ostatní návštěvníky. Pak máme šanci se dohodnout. Děkuji za pozornost.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji panu dr. Janu Stráskému, předsedovi Rady NP Šumava. Při veřejných slyšeních v Senátu se nehlasuje, ale kdyby to bylo možné, tak já bych osobně nechal odhlasovat ten jeho referát jako zásadní stanovisko z veřejného slyšení, osobně bych podepsal každé slovo, které řekl. Protože se nehlasuje, tak bych prosil, pana náměstka Pojera a paní doktorku Vopálku a pana ředitele Krejčího, aby si ještě několikrát doma ten projev pana doktora Stráského přečetli, protože myslím, že řadě lidí tady v sále mluvil z duše.

Dalším přednášejícím je opět pan dr. Ing. Petr Zahradník, CSc., ředitel Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, který k danému bloku Důsledky kůrovcové kalamity na lesních a jiných zónách NP Šumava bude mluvit. Pane doktore, máte slovo.

Petr Zahradník: Děkuji. Já navážu na svůj předchozí referát, protože jestliže máme hovořit o dopadech na okolní lesy, tak musíme pochopitelně vycházet z rizik, o kterých jsem zde již hovořil. Samozřejmě, že se ve svém referátu nebudu zaměřovat na dopady sociální nebo ekonomické, ale podívám se na to pouze z pohledu biologického. Jestliže máme hovořit o těch dopadech, je třeba si objasnit tu záležitost možnosti migrace lýkožrouta smrkového, o které jsem tady již částečně hovořil, takže jenom jeden krátký dodatek. Ještě existuje vlastně třetí způsob, který zde byl také některým mým předřečníkem zmíněn, a to je v podstatě doprava napadeného dříví, a to zejména v období, kdy se pod kůrou vyskytuje již čerstvě vylíhlí brouci z kukel a hrozí opadávání kůry. Tímto způsobem mohou být lýkožrouti rovněž šíření i na velké vzdálenosti. Z toho nám víceméně vyplývá i taková trojí možnost šíření kůrovce, který - jenom tak pro úplnost rychle řeknu - jednak je to takovéto propojování jednotlivých ohnisek, to je způsobeno zejména tím aktivním letem, dále takovéto frontální šíření na hranicích napadení, to je opět způsobeno zejména aktivním letem a tak je to vlastně vznik nezávislých ohnisek hluboko v nenapadených porostech, různé vzdálenosti a tam se uplatňuje právě i ten pasivní let nebo transport.

Zkušenosti s gradací a nejenom v Národním parku Šumava, ale i jinde ukazují, že teď neexistuje vlastně žádná metoda, která by byla schopna zachránit napadené stromy. My vlastně neochraňujeme už napadené porosty, ale ochraňujeme nenapadané stromy blízké i vzdálenější vzdálenosti. Obrana proti lýkožroutu smrkovému, by se dala stručně shrnout do jednoduchých bodů. Za prvé odstraňovat z lesa materiál, kde může dojít k namnožení lýkožrouta smrkového v období jeho latance. To je právě ten polomový materiál, to čerstvě pokácené dříví apod. Druhá podmínka je odstraňování napadeného dříví dříve než lýkožrout smrkový z něj vylétne, protože jak jsem tady dokladoval na těch číslech, ta kvanta, která z jednotlivých stromů mohou vylétnout, jsou poměrně značná. A třetí metoda spočívá

v dočišťování ohnisek pomocí feromonových lapačů, lapáků. Tato metoda je velice propracovaná, velice známá, někdy přeceňovaná, někdy se zejména laická veřejnost domnívá, že nasazení těchto obranných způsobů nám pomůže lýkožrouta jaksí potlačit a zamezit jeho dalšímu šíření, ale tak tomu pochopitelně není. Je to jenom takový doprovodný prvek. Že jsme pomocí těchto doprovodných metod schopni lýkožrouta poměrně úspěšně držet na uzdě, myslím lze vidět na zbytku území ČR, samozřejmě i tam vznikají občas různé lokální excesy, které většinou jsou spojeny s určitou nekázní lesnického personálu, kdy právě zapomenou na to, jakým způsobem se má proti kůrovci zasahovat.

Důsledky napadení lýkožrouta smrkového v relativně krátké době nejsou v těch porostech ani markantní, viditelné, když se takovými porosty budete procházet po 5, 10 letech v podstatě vám ani nedojde, že tam byl kůrovec.

Tady možná jenom ještě pár čísel, než se dostanu k závěru. Např. v ČR bylo v roce 2005 evidováno zhruba 850 tis. metrů krychlových kůrovcového dříví, a to na ploše zhruba 1 400 tis. hektarů smrkových porostů. Je to tedy zhruba 0,6 metru krychlového na jeden hektar takovýchto porostů a vlastně před rokem 2005, asi od roku 1995 až do roku 2004, jsme se pohybovali na úrovni zhruba 0,2 metru krychlového na jeden hektar. Z toho bylo možné říct, že zhruba jednu třetinu ještě tvořily lapáky jako aktivní složka obranných opatření.

Naproti tomu např. v Rakousku v roce 2005 bylo na 1 800 tis. hektarů evidováno zhruba 2,5 mil. kůrovcového dříví a v Bavorsku zhruba na 1 200 tis. hektarů lesa zhruba 1 180 tis. metrů krychlových. Z těchto čísel je myslím jednoznačné, že v podstatě ti naši lesníci zase nehospodaří a nebojují proti kůrovci v našich lesích hůře. Možná, že by se dalo říct i lépe než někteří naši sousední kolegové, jak tady zaznělo v jednom referátu předtím.

Na závěr bych tedy chtěl říct některé konkrétní dopady, které víceméně tady hrozí. Jak už jsem říkal, vycházejí z rizik, o kterých jsem hovořil v rámci ponechání nezpracované polomové a následně tedy napadené kůrovcové hmoty v prvních zónách. to znamená, vzhledem k tomu množství, mortalitním podmínkám, k možností migrace lze předpokládat, že dojde k odumření nebo vytěžení porostů na různě velkých plochách, v různé vzdálenosti, je to závislé od celé řady faktorů, o kterých jsem tady hovořil v tom minulém referátu. Tím pádem může dojít také k zániku některých vhodných biotopů pro některé organismy, protože ty změny jsou samozřejmě značné. Samozřejmě mohou vzniknout opět vhodné biotopy pro jiné organismy, to je nutné také říci.

Vzniklé holiny budou obtížně zalesnitelné, nebudou-li přijaty specifické postupy využívající do určité míry i lidskou intervenci, budou na těchto rozsáhlých holinách vznikat opět stejnověké porosty, v mnoha případech půjde do určité míry opět i o monokultury, které neodpovídají našemu snažení. Na takovýchto plochách bude docházet k rychlé mineralizaci humusových půdních horizontů a tady v podstatě nezáleží příliš na tom, zdali jde o holiny nebo o porosty odumřelých stromů a pochopitelně, změní se odtokové poměry a schopnost zadržovat srážky.

Každý z těchto bodů, o kterých jsem zde hovořil, by bylo možno rozebírat mnohem podrobněji, ale nejsme tady na vědecké disputaci, ale na jednání, kde bychom si měli uvědomit určité možné scénáře. Ne všechny se musí naplnit, ale tyto dopady v podstatě hrozí. Děkuji za pozornost.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji panu docentu Ing. Petru Zahradníkovi, kandidátu věd, řediteli Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti.

Byl jsem upozorněn, že možná příliš zdůrazňuji vědecké tituly přednášejících, ale je to proto, že před časem určitá skupina vědců velice mediálně důrazně prosazovala své jednostranné stanovisko a já bych znova odcitoval krátce prof. Ing. Milana Podráského, CSc., děkana Fakulty lesnické České zemědělské univerzity, který k tomu sporu mezi, v uvozovkách, lesníky a vědci v tom dopise, který máte, píše, že ten spor je naprosto umělou konstrukcí. Mezi tzv. vědci a odborníky je řada lesníků a na druhé straně mezi lesníky je řada předních vědeckých odborníků, především ekologů a entomologů a toto dělení je velice účelové a zavádějící a protestuje proti němu i příslušný odbor České akademie zemědělských věd a vědecké rady obou fakult nesoucích v názvu slovo lesnická. Uzurpace, v uvozovkách, vědeckého stanoviska jednou skupinou akademické obce tuto část té akademické obce de facto diskvalifikuje jako akademické pracovníky s vědeckou obecně akademickou etikou.

Další? Dívám se po sále, paní senátorka Rippelová se chce na něco zeptat s technickou. Paní kolegyně.

Senátorka Jiřina Rippelová: Já bych si dovolila krátce reagovat na pana docenta Zahradníka. Protože jsem byla také osm roků starostkou Sušice, což je město nazývané bránou Šumavy. Protože samozřejmě toto město jako pověřené výkonem správy 3. typu vykonává i působnost orgánu obce s rozšířenou působností, dovolila jsem si požádat odbor životního prostředí a právě v návaznosti tady na likvidaci kůrovcové kalamity o několik postřehů. Já bych vás s nimi ráda - pokusím se v těch dvou minutách - seznámila.

5. března 2007 vydalo Ministerstvo životního prostředí rozhodnutí s dlouhým jednacím číslem, kterým zásadním způsobem mění přístup ke kůrovci ve druhých zónách Národního parku Šumava. Druhé zóny dělí do režimu A až C od zásahového po bezzásahový režim a smyslem podle Ministerstva životního prostředí má být umožnění diferencovaného přístupu ke kůrovci a zamezit možným škodám vzniklých jeho plošnou asanací.

Do vydání tohoto rozhodnutí ve druhých zónách v podstatě platil lesní zákon, tj. postupovalo se aktivně proti kůrovci s výjimkou druhých zón bezprostředně navazujících na bezzásahové první zóny, byl jak jeho stav před nástupem pana Ing. Pavlíčka prakticky nulový. Toto je tvrzení, jak jsem uvedla, pro oblast a území národního parku v oblasti úřadu s rozšířenou působností Sušice.

Současný stav předpokládá, že na části druhých zón se bude nadále zasahovat proti kůrovci, ve zbývajících bude ochrana omezena, popř. vyloučena. V režimech A a B se předpokládá, že způsob zásahu bude individuálně realizován na základě závazného odborného stanoviska správy národního parku, které bude vydáno na základě žádosti vedoucího územního pracoviště, což je bývalý vedoucí lesní správy. Proto, aby mohl o takové závazné odborné stanovisko požádat, a teď poslouchejte, musí být splněny podmínky, které v rozhodnutí Ministerstva životního prostředí stanovuje - např. vzdálenost kůrovcového stromu, zdroje od jiných vlastníků, počet, popř. výměra aktivního kůrovcového zdroje, rozsah napadení porostů atd.

Rozhodnutí je tak složité s tolika podmínkami, ani Ministerstvo životního prostředí, ani pracovníci správy národního parku se k tomu neuměli přesně vyjádřit, co se má dělat a jak se zachovat. Proces udělení závazného odborného stanoviska bude značně složitý. Než zdroje

kůrovce nalezne hajný, než ho oznámí vedoucímu územního pracoviště, ten ho oznámí správě národního parku a musí nejméně pět dní vyčkat, jaké dostane odborné, v uvozovkách, stanovisko správy národního parku. A pak teprve lze případné opatření realizovat. Ale kůrovec samozřejmě čekat nebude a mnohdy stačí dokončit vývoj a vylézt.

A jak je možné, že sestavená expertní skupina má rozhodovací pravomoc správního orgánu? Kdo nese zodpovědnost za rozhodnutí této skupiny? Individuální, a to už je poslední věta, individuální přístup k asanaci kůrovce byl realizován v Národním parku Šumava od 1. června 1992 do 31. prosince 1995 a měl za následek velkoplošný rozpad smrkových porostů, např. v prostoru Velká Mokrůvka, Špičák, Roklan. To je dnešní tzv. bezzásahová zóna. Tento termín, upozorňuji, zcela chybí v zákoně o ochraně přírody. A namnožení kůrovce, se kterým se Národní park Šumava za cenu vzniku velkoplošných holin potýkal až do roku cca 2001. Bezzásahovost druhých zón rovněž stírá rozdíl mezi vymezenou 1. a 2. zónou ve smyslu cennosti lokality. To praví § 17 zákona o ochraně přírody. To je jenom reakce na likvidaci kůrovce ve 2. zónách národního parku.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji paní kolegyni Rippelové. Protože se nehlásí nikdo z kolegů... Pan Mejstřík se hlásí.

Senátor Martin Mejstřík: Dámy a pánové, možná bych nevystupoval tak čteně, kdyby zde zazníval hlas trochu i z jiné strany. Takže dovoluji mi několik krátkých poznámek k tomu, co jsme zde slyšeli.

Rád bych se možná, bude-li ochoten, pana předsedajícího zeptal, proč se domnívá, že vystoupení pana Stráského by mohlo být bráno za stěžejní dokument, který by mohl možná nahrazovat nějaký závěr tohoto slyšení. Já jsem naopak byl projevem pana Stráského ne zcela uspokojen, dokonce si myslím, že nebyl příliš šťastný. Já se opravdu nedomnívám, že kůrovec je největší nepřítel lesa, největší nepřítel člověka, jak zde zaznělo.

Je velkou škodou, dovoluji mi projevít lítost, nebyl jsem u schvalování programu slyšení, ale je velkou škodou, že zde nezaznívají ve větší míře zkušenosti z Bavorského národního parku. My zde řešíme tu českou část Šumavy, jako by ta bavorská byla něco jiného, jako by bavorská příroda byla jinou přírodou a jiným lesem, než je česká strana, jako by Bavořané měli méně rádi les a přírodu než mají Češi. To přeci tak není. A jejich zkušenosti, myslím si, jsou velmi cenné, dokonce si myslím, že k nezaplacení cenné. A jsou to zkušenosti, které oni nasbírali za třicet let, kdy tam ty bezzásahové zóny mají. Tak to je jedna poznámka.

Druhá poznámka. Bylo zde řečeno, že jde o velký experiment. A dokonce zde bylo voláno po tom, kdo tento experiment spáchal a kdo je jeho hybatelem nebo autorem. Chtěl bych vás, vážené auditorium, ubezpečit, že na české straně nejde o žádný experiment. Je to pokus zřídit také v České republice standardní národní park, tak jak je znám z Evropy; z jiných zemích. Podobný režim mají parky v Polsku, Slovensku, Bavorsku, když budu jmenovat jenom ty, které jsem třeba sám navštívil.

To, co si myslím, že komplikuje situaci u nás, je na jednu stranu politické rozhodnutí, které padlo v 90. letech v době velmi ještě postrevoluční, a během dalšího času existence národního parku se zde vystřídalo mnoho ředitelů. Každá vláda přinesla jiný pohled na to, jak bychom se měli v národním parku chovat. A dochází v politice národního parku k velkým výkyvům. Tak už jsem zmínil, že z původních prvních zón vznikly desítky droboučkových malých zón, které samozřejmě nelze racionálně obhospodařovat tak, abyste všichni vy zde byli spokojeni.

Takže já bych zatím svůj výstup uzavřel tím, že samozřejmě logiku má dle mého názoru model bavorský, kde jsou ty bezzásahové zóny celistvé, na ně navazují druhé zóny, kde se kůrovec s velkou péčí ošetřuje a odchytává tak, aby nenalítával do lesů jiných vlastníků, než je stát. Na bavorské straně také vlastníkem lesů v národním parku je stát. A i tam mají obce, i tam na bavorské straně je 11 obcí, které sousedí nebo jsou přímo v katastru. Takže zdá se mi, jestliže to dokázali Bavořané, tak bychom to mohli dokázat i my. Jenom si musíme ujasnit opravdu to, co chceme. Chceme národní park, chceme se dohodnout, chceme, aby komunikoval národní park s obcemi. Já nezpochybňuji, že obce mají o čem diskutovat. O to nejde. Jenom se mi nezdálo, že bychom měli přijímat názor pana Stráského za ten jediný správný. To si opravdu nemyslím. A nemyslím si, že kůrovec je největší nebezpečí člověka. Kůrovec dle mého názoru je doktorem lesa. ... (Hluk v sále.) Ale v té první zóně.

Senátor Tomáš Jirsa: Pane kolego, prosím, neodcházejte. Pane kolego, neodcházejte, zůstaňte u pultíku, protože vy jste mne oslovil s tím, proč si myslím, že projev pana Stráského byl zásadní. Jak jsem říkal, na veřejném slyšení se nehlasuje, nicméně pojďme to na zkoušku udělat. Sedí nás tady dobrá stovka lidí. Vaše hlasování je pouze pocitové. Já bych se zeptal dvě otázky. Kdo zásadně souhlasí s panem doktorem Stráským a pak kdo zásadně nesouhlasí. Jenom to vyzkoušíme. Nejde o nic.

Kolegové, kdo zásadně souhlasí s projevem doktora Stráského, ať zvedne ruku. (Naprostá většina.) Kolega Mejstřík se podívá. A kdo zásadně nesouhlasí s panem doktorem Stráským, ať zvedne ruku. Já myslím, že opticky, pane senátore vidíte, proč jsem to řekl. Děkuji.

A pak bych pokračoval. Dostal jsem jednu esemesku k Bavorskému národnímu parku. A já bych ji ocitoval. V Bavorském lese se vedou stejné diskuse jako u nás, ale mají naprosto rozdílné podmínky ve vztahu k šíření kůrovce. U nás po větru, kudy se šíří kůrovec, je vnitrozemí se smrkovými monokulturami, v případě Německa je po větru Česko. A oni směrem do vnitrozemí mají porosty bukové a smíšené. To jsem dostal tady ze sálu vysvětlující esemesku. Máte slovo.

Senátor Martin Mejstřík: Pane předsedající, já zde budu hrát toho oponenta chvíli. K tomu poslednímu, co jste řekl. O tom se zde bavíme. Šumavský národní park, Šumava celá je v podstatě monokulturou, takže jestliže Bavořané mají to štěstí, že mají v nižších polohách smíšené porosty nebo bukové porosty, měli historicky štěstí. My to štěstí nemáme a musíme se s tím nějak porovnat. K tomu hlasování, prosím pěkně, nechci nikoho podezírat, ale prostě stalo, je to můj osobní názor, už jen z toho programu jsem měl pocit, že toto složení bude malinko jednostranné. I vidíte, že zde vystupuji v podstatě jako jediný oponent vůči skoro všem přednášejícím.

Dovolte mi poslední poznámku, než postoupíme dále, já také budu muset odejít předčasně, takže se omlouvám za delší řeč. Ještě jednou se vrátím k Jizerským horám a zejména k lidem, kteří milují Šumavu. Je vás zde předpokládám většina, většina těch, kterým nejde jenom o ty miliardy, které by mohly být zpeněženy vytěžením Šumavy. Jizerské hory dopadly katastrofálně, stejně jako Krušné hory, známe to, a vypadaly naprosto stejně jako Bavorský národní park před, nevím, deseti patnácti lety. Dokonce ta katastrofa byla na větším území. Takže já jsem odcházel z Jizerských hor, a o tom hovořím, s tím, že už tam nechci dále žít, protože jsem zažil ty krásné lesy, a teď se bavíme o té kráse. Také zde bylo o tom hovořeno. O tom, že všichni milujeme přírodu.

Já se domnívám, a je to můj osobní názor, že Šumavu nemine daleko větší kalamita, větších rozměrů, než tam je doposud. O těch důvodech jsme se zde již bavili v té první části. Nedělejme si iluze, že Šumava bude takto nadále zelená, jako ji ještě doposud máme možnost vidat. Celá ta monokultura jednoho krásného dne padne. O tom já jsem bytostně přesvědčen. Jde o to, co s tím obrovským krásným územím chceme udělat, jestli ten kůrovec nám přináší šanci, a nebo jestli ho nadále budeme brát jako svého nepřítele na život a na smrt.

Senátor Tomáš Jirsa: Děkuji panu senátorovi Mejstříkovi. My jsme se dohodli s kolegou Kalbáčem, že mne vystřídá v řízení schůze. Dohodli jsme se už ráno. A je to jakási symbolická ukázka, že problematika Šumavy není politicky laděná, protože já zastupuji ODS, řídil jsem první půlku, kolega senátor Kalbáč je ze strany lidové, a požádali jsme paní senátorku Rippelovou z ČSSD, aby připravovala jakýsi závěr nebo shrnutí.

A k té výtce, že to dnešní veřejné slyšení je jednostranné, já musím říci, že velmi pečlivě to připravoval první místopředseda senátu Pithart, že si myslím, že ty jednotlivé bloky mají vyvážené řečníky. Vystupoval tady jak pan ministr, pan ředitel parku, pak i taková zásadní, bych řekl, prosazovatelé té nové cesty - pan profesor Fanta. A případné výtky musíte směřovat, pane kolego, na plénum Senátu, které schválilo toto veřejné slyšení, aby všichni kolegové věděli, že si to nikdo z nás nevymyslel. Takže dovoluji, abych předal slovo kolegovi senátorovi Kalbáčovi ze Strakonicka, který má také část Šumavy na starosti.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji kolegovi Jirsovi, který myslím vedl velice dobře dosavadní část jednání. Jen bych maličko ještě reagoval na poslední vystoupení kolegy Mejstříka, na výraz, že kůrovec je doktorem Šumavy, já říkám ano, Doktor Smrt také byl film. Takže bohužel.

Budeme nyní pokračovat v šestém bodu našeho veřejného slyšení, a to jsou problémy s interpretací doporučení mise Světového svazu ochrany přírody a zásad této organizace, kategorizace chráněných území a údajná mezinárodní prestiž. V této části je naplánován jeden hlavní řečník, to je pan ing. František Urban, který je členem Světového svazu ochrany přírody, a tak ho nyní žádám, aby se ujal slova.

František Urban: Pane předsedající, dámy a pánové, vážení hosté, já se budu jen málo zabývat problémy s interpretací mise IUCN, protože ta mise je za námi už nějakou dobu. Ta mise byla vcelku přijata s určitými výhradami. Ty výhrady se týkaly hlavně toho, že nám, ačkoli to komisaři slíbili, před jejím zveřejněním nedali k nahlédnutí, zda se nedopustili věcných chyb. Skutečně jen věcných. Nakonec tehdejší náměstek ředitele NP Šumava Vladimír Zatloukal sepsal připomínky se svými vysvětlivkami, nebudeme to tady rozebírat, bylo jich hodně, ale nebyly závažné. Kdybych měl shrnout základní připomínku, kterou mám sám k misi IUCN, tak by se to dalo definovat asi tak, že komisaři dospěli k názoru, že existuje jakási správa NP, která si zcela usurpovala moc nad majetkem, který NP spravuje, těžší tam bez jakéhokoli omezení a podle vlastního uvážení co chce a všichni ostatní, tzn. obce, nevládní organizace, vědecká fronta jsou zásadně proti tomu a ministerstvo tiše přihlíží.

Když to jenom tak trošku upravím, tak to je asi takový dojem, kterého komisaři pravděpodobně nabyli, a ten dojem je naprosto špatný. Protože např. tady už bylo řečeno, že vědecká fronta je rozdělena, že jsou vědci, kteří jsou pro a vědci, kteří jsou proti navrženému postupu. Že např. obce a nevládní organizace sledují úplně jiné cíle, velmi často. Někdy se třeba shodují, ale je to poměrně vzácně. A že správa NP v podstatě jednal vždycky s posvěcením MŽP. Tady nebyly žádné rozpory, tady šlo spíš o metodu, protože když se

podíváme, tak vlastně cíl, za jakým byl NP budován, mají všichni prakticky stejný. Ale liší se tu právě metody, časové postupy, způsoby, jakým způsobem toho cíle dosáhnout. Já bych řekl, že důležitější, než zabývat se misí IUCN by bylo zabývat se kategorizací chráněných území podle Světového svazu ochrany přírody.

Víte, že existuje 6 kategorií, které jsou odstupňovány podle míry zasahování člověkem do managementu. Ta první jsou území úplně bez zásahu, ty jsou v Evropě někde ve Skandinávii nebo v Rusku, Švýcarský národní park je mezi ně počítán, a pak je to odstupňováno až do kategorie 6, která se v Evropě prakticky nevyskytuje, to jsou zase území, která jsou využívána domorodým obyvatelstvem k získávání obživy atd.

Nás tady zajímá kategorie č. 2, která dostala název Národní parky, protože se asi tak nejvíc blíží ideálu národního parku tak jak byl kdysi stanoven v americkém Kongresu, když byl vyhlášen Yellowstone. Bylo by dobré se na tuto kategorizaci podívat a zejména na kategorii č. II o národních parcích. Protože zejména otázka zda zařadit nějaké chráněné území, a v tomto případě NP Šumava do kategorie č. II je chápána jako klíčová, zcela zásadní pro důstojnost existenci parku a je jí stále věnována pozornost.

Především musím zdůraznit, a na tom trvám, že podle všech kritérií NP Šumava do kategorie II. jasně patří. Žádné jiné kategorie se totiž neblíží tolik jako kategorie II, i když můžeme namítat, že do ní nepatří úplně stoprocentně, to je možné, ale najdete mi NP v Evropě, který do ní patří se všemi podmínkami.

Podle definice, která např. MŽP vydalo překlad v roce 2001 zásad pro kategorizaci, tak cituji z toho: NP je chráněné území udržované především pro ochranu ekosystému a pro rekreaci a cílem managementu je chránit přírodní a krajinné oblasti národního a mezinárodního významu pro duchovní, vědecké, vzdělávací, rekreační nebo turistické účely. Navzdory uchovat v co nejpřírodnějším možném stavu reprezentativní příklady fyzicko-geografických regionů, biotických společenstev, genetických zdrojů a druhů pro zajištění ekologické stability a rozmanitosti.

Udržovat využívání oblasti návštěvníky pro inspirační, vzdělávací, kulturní a rekreační účely na takové úrovni, která uchová území v přírodním nebo téměř přírodním stavu. Eliminovat a předcházet exploataci nebo jinému využívání odporujícímu účelu vyhlášení území. Brát trvalý ohled na ekologické, geomorfologické, duchovní nebo estetické atributy, které vedly k vyhlášení území, brát v úvahu potřeby místního nebo domorodého obyvatelstva včetně využívání zdrojů jejich živobytí do té míry, pokud nepůsobí škodlivě na cíle managementu.

Tohle zařazení Šumavy do kategorie II nezpochybnila ani zmiňovaná mise IUCN v roce 2002, ačkoli vznesla na adresu správy NP některé připomínky, ať už byly oprávněné či nikoliv. Některé se řešily, některé se řeší. A některé byly skutečně, jak už jsem říkal na začátku chybné.

Ono by skutečně bylo těžké zařadit Šumavu někam jinam, protože jsou zde území ponechaná přirozenému vývoji. Jsou zde uplatňované prvky ekosystémové ochrany. Dochází zde k řízené regeneraci a rekonstrukci přírodních společenstev a přitom většina území nabízí vynikající možnosti pro turistiku a rekreaci. Kam to tedy chcete zařadit, když tyhle věci jsou splněné. A navíc, všechny plány péče, které dosud pro šumavský park byly vypracovány anebo navrženy, počítají s postupným rozšiřováním bezzásadového území a tedy se

zvětšováním území ponechaném přirozenému vývoji. Určující pro zařazení je pouze stav přírody, dlouhodobý cíl ochrany a stanovení cesty, která povede k cíli. A ta otázka je, jak rychle a jakým způsobem. To je klíčová otázka.

Těm, kteří nechtějí přijmout riskantní rychlý postup rozšiřování bezzásadového území, se vyhrožuje ztrátou prestiže, vyškrtnutím z prestižního seznamu národních parků atd.

Tak se tedy podívejme na tu otázku z druhé strany. Co by se stalo, kdyby byl NP Šumava opravdu někým přeřazen do druhé kategorie? Zeptejte se kteréhokoli pracovníka britské ochrany přírody, která chráněná území považuje v Anglii nebo Walesu za nejprestižnější. Pravděpodobně vám odpoví, že jsou to národní parky York Dales, Lake District, Broots, Snow Donia, New Forest Peak. Všechna tato území jsou považována za výkladní skříň britské ochrany přírody a jsou zařazena do kategorie 5 podle IUCN. Žádná ztráta prestiže se nekoná.

Nevidím ji dokonce ani u českého národního parku Krkonoše, taky zařazeného do kategorie 5, i když myslím chybně, tam zřejmě převážilo to, že Krkonoše byly vnímány zařazovatelem jako území sloužící především rekreaci a jejich vědecký význam byl pominut. Ale na jejich prestiž to nemá žádný vliv.

Prestižní chráněné území totiž není to, které splňuje formální požadavky nějaké kategorizace, ale to, ve kterém je dobře chráněna příroda v celé své rozmanitosti a bohatství druhů a společenstev, a to i takových, která závisejí na lidské činnosti v minulosti i dnes. Na Šumavě jsou z přírodovědeckého hlediska velmi ceněna společenstva údolních luk a extenzivně využívaných pastvin. Co by z nich bylo bez lidské činnosti?

Ale vraťme se k oficiální příručce o kategorizaci, kterou tady mám s sebou. Zase z ní budu citovat:

Systém IUCN pro klasifikaci chráněných území rozlišuje šest managementových kategorií a rozumí se samo sebou, že tyto kategorie jsou hodnotné samy o sobě. Číslování od jedné do šesti nevyjadřuje žádnou hierarchii. Přiřazené území k jednotlivým kategoriím neodráží hodnocení efektivity managementu.

Další. Definice jednotlivých kategorií by se měly používat jako vodítko při rozhodování o cílech managementu, avšak konečná kategorizace by měla být výsledkem definování stavu území z hlediska jeho ochrany.

Další. Přednost má ochrana, teprve poté následuje kategorizace.

A znovu. Všechny kategorie jsou důležité. Pořadové číslo přiřazené jednotlivým kategoriím není odrazem jejich významu. Pro ochranu a trvale udržitelný rozvoj jsou zapotřebí všechny kategorie. IUCN proto doporučuje státům, aby nejprve vytvořily systémy chráněných území, které splňují jejich vlastní cíle, ochrany přírodního a kulturního dědictví, a teprve poté jim přiřazovaly některé nebo všechny kategorie.

Chtěl jsem ještě ocitovat, abych necitoval jenom z dokumentu několik let starého, také úplně nový dokument, který se jmenuje „Lesy a chráněná území“ a byl vydán v loňském roce. Napsali jej Nigel Dudley a Adrien Phillips, lidé nadmíru kvalifikovaní v těchto otázkách, kteří tam také píšou:

IUCN doporučuje, aby národní agentury ochrany přírody napřed rozhodly, jak by území vybrané k ochraně mělo být řízeno, pokud je to nezbytné, užitím vlastního systému chráněných území a teprve potom zařadit každé území do některé z kategorií IUCN.

V tomto pojetí systém kategorizace, tak jak byl zveřejněn v roce 1994, byl zamýšlen jako indikativní spíše než předepisující.

Nevím, co k tomu dál poznamenat. Škoda, že se to takto také nepublikuje na veřejnosti.

Pane předsedající, děkuji vám.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji panu inženýrovi. Ptám se, zda někdo má k této věci nějaký dotaz, názor, připomínku? Nikoho nevidím.

Dovolím si proto přistoupit k 7. bodu dnešního veřejného slyšení, a tím je

Právní rámec Národního parku Šumava - za jakého stavu byl park vyhlášen, jaký v současnosti je a jaký by měl napříště být

Jako první bude opět hovořit pan Dr. Jan Stráský, předseda Rady Národního parku Šumava. Prosím, pane doktore, máte slovo.

Jan Stráský: Vážený pane nový předsedající, dámy a pánové. Začínám dobrou zprávou. Na polistopadovém začátku byla na Šumavě Svoboda. Velmi rychle zmizely všechny zátarasý a my jsme si hasili svou mnohaletou zvědavost, jakže ta Šumava opravdu zblízka a zevnitř vypadá.

Naprostá většina českých obyvatel, pokud nebyli u „péesáků“, nebo jim nebylo víc než osmdesát, nikdy ve svém životě vlastně na vnitřní Šumavě nebyla. To ještě bylo možno - zdůrazňuji, že po asfaltce - dojít k Roklanské chatě a nádrži a mnohemu se podařilo přeběhnout i dnes už zmíněnou Medvědí horu, která ovšem už tehdy volala po vybudování stezky jak v zájmu návštěvníků, tak i ochrany přírody. Mluvím o místech, kam se teď nelze dostat.

Nikdo nám nesliboval, že když budeme hodní, vezme nás tam s průvodcem, neexistoval pojem zážitková trasa a nikdo nevyhrožoval, že se někdy za přístup do těchto míst bude platit.

Přesto část obeznámenější turistické obce vzala rychle kbeličky a štětky a rychle - během několika měsíců před vyhlášením Národního parku - pomalovala Šumavu turistickými značkami pěších tras, poněvadž měla své zkušenosti, že za existence Parku to půjde obtížněji. Že měla pravdu, se už dávno potvrdilo.

V polistopadovém období však nešlo jen o zmíněnou romantiku, ani o zvědavý turistický zájem. Utlumené zemědělství, krachy průmyslových provozů, ztráta obživy, která byla spojena s ostrahou hranic a politické sblížení se se sousedními státy vyvolávala v šumavském obyvatelstvu obavy, na které stát musel politicky odpovědět.

Jednou z dávno předtím připravovaných odpovědí bylo vyhlášení Národního parku. Zdálo se to logické i proto, že jedinou náhradní aktivitou, které se Šumava může chytit, se tehdy jevil cestovní ruch. A co lepšího může stát pro podporu podnikatelů na Šumavě udělat, než

institucionálně ochránit přírodu jako hlavní předpoklad jeho rozvoje. Vůbec se nedomyslelo, že předpokladem cestovního ruchu není jen lákavá příroda, ale také dokonalá dopravní infrastruktura, parkoviště všude tam, odkud chci návštěvníka pustit jen pěšky a rostoucí nároky na volnočasovou infrastrukturu hustou sítí různých cest počínaje a sportovními areály konče.

Vůbec si nepamatuji na úrovni centrálních politických orgánů na nějaké dlouhé a kvalifikované diskuse o meritu ani rozsahu parku, které se například objevily později při vyhlášení Národního parku České Švýcarsko; myslím ve vládě a vládách. Už vůbec se nehovořilo o tom, že by příroda Šumavy měla projít nějakou rekonstrukcí, která by šla významně za rámec ochrany daného stavu přírody a dovolávala se přírodního stavu staletí zpátky nebo konstruovala přírodní stav na desetiletí dopředu.

Tím nijak nepopírám, že se o tom mluvilo v odborných kruzích, a tady o tom informace zazněly. Převážil názor, že je to třeba udělat a po deseti letech se k celému problému můžeme vrátit. Vracíme se k němu nejméně od té doby, ale střetáme se s cílovými představami, které si tehdy přinejmenším politici, obyvatelé ani návštěvníci vůbec neuvědomovali. Mezitím totiž vznikl zákaz vstupu do prvních zón mimo značené cesty, a o tom, kde cesta bude a kde nebude, rozhodují orgány ochrany přírody. Vznikla ambice mít těchto zón plošně co nejvíc. Na tyto zóny je vázáno i ustanovení, co se v které smí a co nesmí stavět a v čem podnikat, přičemž konečné slovo mají opět orgány ochrany přírody.

Začala se frekventovaně objevovat idea, která se tu dnes opakuje mnohokrát a která děsí všechny, jichž se týká idea bezzásahového území, tedy představa, že ponecháme rozsáhlé nehomogenní plochy v dnešním přírodním stavu samovolnému vývoji a vzdáme se možnosti je korigovat.

Dostali jsme se do situace, kdy o každý lidský zájem, o každý výlet na Šumavě, o každý úmysl či projekt na Šumavě se svádí dlouhé administrativní boje se složitými procedurálními zápletkami, jejichž výsledkem jsou ohromné společenské náklady a cílem vyčerpání aktivity aktérů.

Nechci opět vytahovat případ stavby rozhledny na Boubíně, jejíž proces projednávání byl mnohonásobně nákladnější, než stála stavba této rozhledny. Pro ilustraci si vypůjčím případ aktuální, který se týká tohoto území, a nejde mi o žádné adresné jednotlivosti, ale o model. Půjde o celkový model, podklady, které váží už kilo, mám u sebe.

před více než rokem požádal jeden veterinář orgán ochrany přírody o vyjádření k záměru výstavby výzkumné zemědělské farmy, zaměřené na výzkum nemocí ovcí, o velikosti 15 x 10 m, v níž bude maximálně 10 ovcí, která musí být ovšem v určité nadmořské výšce z odborného hlediska, a to na jedné ze dvou parcel, které v příslušné lokalitě CHKO vlastní. Doložil účelnost a předběžné dohody o spolupráci s podnikatelskou i vědeckou sférou. Orgán ochrany přírody doporučil druhou ze dvou parcel, než chtěl původně navrhovatel, o celkovém rozměru 1,7 ha a botanik téhož orgánu ochrany přírody našel místo pro tuto stavbu, kde se nenacházejí žádné chráněné rostliny - cituji ze závazného rozhodnutí.

Žadateli bylo řečeno, že si musí podat žádost vládě prostřednictvím ministerstva životního prostředí o výjimku ze zákazu nevratně poškozovat půdní povrch, což učinil. Ministerstvo si nechalo v září a listopadu 2006 dvakrát doplnit podklady a 22. listopadu 2006 provedlo místní šetření.

Zamítavé závazné stanovisko v rozsahu šesti hustě psaných stran však veterinář - podnikatel obdržel 30. dubna 2007 nikoliv od vlády ČR, ani MŽP, ale místního orgánu ochrany přírody, který došel k závěru, že záměr je v kolisi se zájmem ochrany územního systému ekologické stability krajiny. Usnesením vlády o územním plánu Šumavy je zakázáno zastavovat volnou krajinu jinými stavbami než pro zemědělskou a lesnickou činnost nebo ochranu přírody. Správě došla k závěru, že záměr výzkumné zemědělské farmy není zemědělskou farmou a neodpovídá doporučené optimální velikosti zemědělské farmy, což je 50 hektarů. Cituji pořad z těch šesti stránek rozhodnutí. Ačkoliv tento orgán byl účastníkem stavebního řízení na elektro přípojku na pozemek k zamýšlené farmě a dobře věděl o souvislostech této stavby s uvedeným záměrem, doporučuje ve svém zamítavém stanovisku realizaci záměru na pozemku vzdáleném 400 metrů, kde vlastní pozemky nemá a čímž se samozřejmě přípojka za cca 100 tisíc korun stane jen nesmyslnou ozdobou šumavské stráně.

To nejlepší však na závěr - poslední větou tohoto závazného rozhodnutí je informace, že proti tomuto závaznému stanovisku - abych to říkal správně - se nelze odvolat. Po všech jednáních na různých úřadech, po podané žádosti na vládu vydal místní orgán ochrany přírody, na který se žadatel obrátil na samém počátku, stanovisko, proti němuž se nelze odvolat.

Takových a podobných případů znají a prožívají zájemci o podnikání na Šumavě bezpočet. Podle mého názoru by měl být celý proces legislativně, procedurálně i lidsky nastaven tak, aby příslušný orgán - v žádném případě to nemůže být orgán ochrany přírody - tak dlouho jednal se žadatelem a orgánem ochrany přírody, až najde místo k realizaci, které splňuje dané parametry a co nejméně poškozuje přírodu, aby byl vázán podporou rozvoje a v jediné co může udělat jen v krajním případě, bylo zamítnutí. Nevznikne-li takový model ve všech střetových případech, které dnes na Šumavě prožíváme, budeme si o potřebě přínosné atmosféry koexistence obyvatele, podnikatele, návštěvníka a ochránce zcela bez užitku vyprávět ještě na mnoha dalších podobných slyšeních jako je to dnešní. Obávám se, že takový model není nabíledni a v dosahu.

Žijeme v době vyostřujícího se konfliktu dvou světových názorů. Jeden říká, že s přírodou máme zacházet tak, aby co nejlépe a nejefektivněji vyhověla lidským potřebám, co lze v době většího blahobytu udělat s větším ohledem na přírodu a její pestrost a druhý chce zvětšovat plochu samovolně se vyvíjející přírody, kterou chce vrátit před lidské dějiny. Když Buquoy nebo Schwarzenberg nechali na svém majetku na pospas některé cenné porosty a vznikl tak Žofínský a Boubínský prales, vedly je k tomu důvody, kterým snad rozumím a určitě sdílím - vždyť kolem sebe dělali hospodářský les a krásu lesa ještě stále vnímali jinak než jako souvislé generační a monokulturní lesy. Jsem přesvědčen, že tak činili pro radost lidí a lidé se na ty lesy chodili dívat, než jsme je ohradili. Byli bohatí a nechali nám po několika hektarech. Do těchto pralesů se lidé chodili dívat a obdivovat se lesu, který není jen továrnou na dříví - než jsme je ohradili. Posuzujeme-li otázku jsme-li tak bohatí, abychom mohli tento porost dělat na tisícínásobně větším prostoru, tuto otázku nepoložím. Po šesti letech

Po šesti letech sledování problémů Šumavy zblízka vidím jen dvě cesty. střednědobého kompromisu vyústující v dohodu, která dosud nebyla učiněna, byť se jí mnozí dovolávají.

Dohodneme-li se, že budeme budovat park, nad jehož původností, silou samoregulace přírody bez lidských zásahů, budou příští generace žasnout a pak buď se musíme dohodnout na mnohem menší ploše, kde se člověk pro posvátné lidské vzdá všedního lidského, než je dnešní rozloha národního parku, nebo - a to považuji za nezbytné, v případě, že se neprosadí alternativa 1 - podstatně snížit a zpomalit ambice tohoto projektu, předpokládaná léta pro růst

procenta bezzásahového území násobit nejméně deseti a po dlouhou dobu ještě počítat na Šumavě s člověkem, ovčími farmami a s tím související významnou částí kulturní, nezdivočelé přírody s početnými parkovišti pro nepříjemné zájezdové autobusy a s občas hlučícími návštěvníky. Pojdme se pokusit odpovědně vybrat. Děkuji za pozornost.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji panu Stráského a nyní dávám slovo Františku Urbanovi, členu rady světové z let 1994 až 2000.

František Urban: Děkuji, pane předsedající. Dámy a pánové národní park, jak známo, byl vyhlášen v březnu roku 1991 vládním nařízením, které bylo vydané na základě tehdy platného zákona o státní ochraně přírody, té slavné věhlasné čtyřicítky z roku 1956. To je potřeba si především uvědomit. Zákon České národní rady číslo 114/92 se teprve připravoval. Kategorizaci chráněných území podle ICM existovaly jiné druhy než dnes, v současné podobě byla publikována až v roce 1994. A nebyla ani příliš používána, vlastně byla celkem neznámá. Národní parky v celém světě, pokud jsme měli dostupné informace, byly vyhlášovány podle příslušných národních legislativ, které se od sebe někdy značně lišily. Jenom jedno měly společné - národní park byl vždycky považován za takový vrchol, za určitou prestižní otázku ochrany přírody, za území nejvyšší ochrannářské hodnoty. Chránily se tím pozoruhodné a z přírodovědeckého hlediska cenné přírodní lokality a zároveň byl v rozumné míře zpřístupňován veřejnosti. Bylo to tak, jak tady před chvílí právě řekl pan doktor Stráský. O tom, že by se v národním parku přestalo hospodařit, se vůbec neuvažovalo. Zkušenosti z péče o maloplošná chráněná území jasně dokázaly, že lokality ponechané přirozenému vývoji je potřeba hlídat, v případě nutnosti do nich zasahovat, aby nezmizel nebo nebyl nevratně poškozen ten fenomén, kvůli kterému byla ochrana vyhlášena. Protože jsem byl od počátku v procesu přípravy vyhlášení našich národních parků, byl jsem tehdy silně angažován v ochraně přírody, dovoluji mi krátké ohlédnutí do minulosti. Měl bych tady jednu poznámku, ke které mě vyprovokoval právě jeden z předchozích příspěvků. Já jsem se v roce 1989 v červenci setkal s panem doktorem, a to bylo ještě před pádem železné opony a v rozhovoru jsem ho informoval o tom, že připravujeme biosférickou rezervaci Šumava a říkal jsem mu, že tuto věc jednoho dne možná využijeme k návrhu na zřízení NP Šumava. A pan doktor mi tehdy řekl - já jsem si to zapsal - bude nutné, abyste nechali část plochy parku bez zásahu člověka. Hospodaření nelze vyloučit na velké ploše najednou. Nedělejte tedy park velký. My máme dnes 8000 hektarů bez zásahových porostů, ale postupovalo se po krocích. Dosáhli jsme této výměry za dvacet let. Ujistil jsem ho, že budeme opatrní, ale asi jsme dost opatrní nebyli. Po vzniku ministerstva životního prostředí pak patřilo vyhlášení nových národních parků Šumava a Podyjí a přehlášení Národního parku Krkonoše - do té doby dost nedostatečně chráněného - k prioritním úkolům ochrany přírody. A ten odbor ochrany přírody, který jsem tehdy vedl, dělal v této věci maximum. Bylo to společně s přípravou nového zákona, s přístupem k ostudně zanedbávaným mezinárodním úmluvám a s mnoha jinými úkoly. Vymezení hranic národních parků bylo předmětem velkých sporů. Pro Šumavu existovala rozloha chráněného území od 20 do 200 tisíc hektarů. Nakonec jsme se přiklonili k variantě, kterou navrhoval TERPLÁN, který právě dokončoval územní plán velkého území celku Šumava a jehož pracovní tým vedení Ing. arch. Cingošem měl terén dokonale prochozený. A to včetně hraničního pásma. Jejich návrh se stal základním podkladem pro schválení hranic národního parku Šumava, samozřejmě spoluúčinkovaly obě Správy chráněné krajinné oblasti v Sušicích, ve Vimperku a obě krajská střediska v Plzni a Budějovicích.

Pokud šlo o způsob péče o národní park, zejména o jeho rozsáhlé a z větší části uměle založené lesní porosty, stačilo nám, že podle tehdy platných předpisů, podle lesního zákona, lesy v národních parcích byly automaticky zařazovány do kategorie lesů zvláštního určení a

nevztahovaly se tedy na ně předpisy o zvýšených nebo nucených těžbách. To už samo o sobě dávalo lesníkům pracujícím v parku prostor, aby mohli využít svých znalostí k postupné přeměně monokultur smrku, které v parku převažují, na porosty blízké přirozenému složení dřevěného patra.

Že to bude dlouhodobý proces? No ovšem! V lesnictví se vždycky pracovalo v horizontu několika generací. A tam, kde se takto pracovalo, bylo také něco vytvořeno, něco přetrvává věky. To vidíme na mnoha a mnoha případech, kde lesníci po generace v určité linii pracovali na jednom místě. Navíc jsme později získali po těžkých půtkách s Ministerstvem zemědělství, musím říct, právo hospodaření v lesích. Měli jsme tedy možnost přeměnu lesů přímo řídit, nejenom ovlivňovat. Byli jsme tedy příliš optimističtí?

O zónaci parku se v těchto dobách nemluvílo, spíš byla na pořadu kategorizace porostů, jaká se dělala - např. já jsem ji uplatňoval při správě lesních rezervací v Jihočeském kraji už asi od roku 1970. Z praktických důvodů se porosty dělily do tří kategorií.

V první kategorii byly porosty, které se mohly ihned ponechat přirozenému vývoji, ale bylo nutné je kontrolovat, zda nejsou ohroženy zvenčí např. invazními druhy.

Za druhé zde byly porosty, kde jeden nebo dva zásahy během decenia, výjimečně během 20 let, mohly přivést porost do stavu, kdy už se mohl vyvíjet bez zásahů, např. uvolněním troušených listnáčů a jedle, jednorázové odstranění modřínů v oblasti apod.

A ve třetí kategorii pak byly porosty, kde bude přeměna k přirozenému stavu podstatně dlouhodobější záležitostí a může trvat i celé obmýtlí.

Podobná kategorizace byla později vypracována kolegou Hladínem, v té době náměstkem ředitele správy a porosty považované za schopné samostatného vývoje pak byly prohlášeny se souhlasem Ministerstva životního prostředí za 1. zónu ochrany, což bylo mnohokrát kritizováno a já se domnívám, že to bylo kritizováno oprávněně. Kategorizace měla zůstat interním materiálem, mělo se s ní pracovat, ale zónace se měla více přizpůsobit už tehdy existujícím mezinárodním zvyklostem. V tom smyslu také považuji 1. zónaci parku z roku 1993 za vhodnější, i když musím podotknout, na to se často zapomíná, že tehdy v té 1. zónaci z roku 1993 nebyla 1. zóna bezzásahová. To je potřeba zdůraznit. Tam se smělo v případě kalamity zasahovat.

Ale když už se zmiňuji o té tzv. Žlábkově zónaci, musím zareagovat na jeden dost nesmyslný a často opakovaný kritický výpad. Prosím vás, 135 dílů první zóny jsou prý neživotaschopné ostrůvky. Proboha, jak to? Vždyť tyto ostrůvky přežily desetiletí až staletí uprostřed intenzivně obhospodařovaných lesů! Tyto ostrůvky jsou naopak nesmírně životaschopné a právě měly sloužit, a dokonce i v nově navrhované zónaci slouží, jako východiska obnovy přirozených poměrů. Ostatně navíc se jedná o ostrůvky rašelinišť, která už svou povahou bývají ostrovního charakteru. Takové posudky by se neměly vydávat, mělo by se víc přemýšlet o tom, co se o těchto věcech napíše.

Co si tedy myslím, že bude dále s národním parkem? Jak dál s národním parkem? Já bych řekl, že musíme dodržovat určité zásady. Za prvé, lesní hospodářství nelze vyloučit. I kdybychom si sebevíce přáli mít v parku divočinu, dostat se k ní můžeme jen postupnými kroky. Podívejme se, jak postupují v Bavorsku v územích, která připojili k parku v roce 1997. To bych právě chtěl reagovat na pana senátora Mejstříka, protože já tady mám

Nationalparkplan s dovolím pana ředitele Sinera a je tady také zónace národního parku a je tady také zónace nově přivtěleného území. Tam je ta první bezzásahová zóna v roce 1997 nepatrná a postupně je krok za krokem rozšiřována. Jednoho dne bude velká, já to chápu, ale není to naráz, není to během několika málo let. Je tady prostě krok za krokem určitý postup, je tady příprava porostů.

Žádné kalamitní zhroucení porostů se v Národním parku Bavorský les dneska už nekoná a nesmí se konat. Škoda, že se pořád mluví o tom, jak to v Bavorsku dělají lépe a nemluví se, jak to skutečně dělají, protože docela rád bych právě napodobil jejich postup. Uvědomme si, že oni mají od roku 1997 20 let do roku 2017 na přípravu porostů k tomu, aby se mohly samovolně vyvíjet. Kdybychom my byli dostali 20 let v roce 1993, pak to znamená, že jsme měli volnou ruku do roku 2013. Kdepak je ta naše volná ruka? Proč tedy o tom vůbec uvažujeme? Proč se podle toho nechováme, jak to dělají v Bavorsku? Pořád budeme říkat: v Bavorsku to dělají lépe a díváme se jenom na suchou část starého národního parku, kde prostě udělali to, co jediné bylo možné. Když se vyšvihla kalamita, když se rozmnožil kůrovec, tak prostě uzavřely do bariéry a nechali být, protože s tím se nic jiného dělat nedá. My to děláme na Mokrůvce také tak přece! To je to samé!

Ale to další, z toho bychom si právě měli vzít příklad. Jsem velice rád, že je pan dr. Sinner a že možná k tomu ještě něco řekne.

Dále. Národní park vyžaduje stálé zásahy na nelesních pozemcích; bude je vyžadovat i v lesních porostech, které se ani výhledově nestanou divočinou a těch bude určitě víc než polovina porostů v parku.

A za třetí, lesy v národním parku mají mnoho dalších funkcí - vodohospodářskou, půdoochrannou, klimatickou, rekreační a v neposlední řadě velmi významnou funkci na ochranu biodiverzity. Zhroucením smrkových porostů těmito funkcím rozhodně nepomůžeme. Ostatně můžeme se snadno dostat do rozporu se zásadami programu Natura 2000 a na to se často zapomíná, protože tam pro vybrané druhy jsou nařízené zásahy, když je potřeba ten druh udržet. To znamená, bezzásahové území apriorně nemůže existovat.

Pokud se někomu současná pravidla pro národní park nelíbí, má možnost je změnit vypracováním a projednáním nového zákona o Národním parku Šumava. Může dosáhnout všeho, co si jen přeje, ale za předpokladu, že s ním demokraticky smýšlející a jednající společnost bude souhlasit. Děkuji vám, pane předsedo.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji panu Ing. Urbanovi za jistě velmi zajímavou přednášku, zajímavé vystoupení. A nyní bych požádal o slovo pana Ing. Františka Bendu, kandidáta věd, místostarostu obce Horská Kvilda a bývalého ministra životního prostředí. Prosím, pane místostarosto.

František Benda: Pane předsedající, pane místopředsedo, paní senátorko, páni senátoři, dámy a pánové. Tak jak to bývá, v podstatě ten, kdo se svým vystoupením vystupuje téměř nakonec, tak má určitý problém, jak zahrnout anebo nějakým způsobem bych řekl se vyrovnat s tím, co bylo řečeno předtím. Já v podstatě mám situaci trochu usnadněnou, že navazuji na pana Ing. Urbana v podstatě podobnou tematikou. A sice, vybral jsem si otázku legislativního postavení parku z pohledu toho, čemu říkáme veřejný zájem.

I když vyhlášení parku, založení parku v tom zmiňovaném roce 1991 nařízením vlády 163 z našeho tehdejšího i dnešního pohledu řekněme má své velké otazníky a nedokonalosti, cítím - a je to moje dlouhodobé téma - že to, jakým způsobem na samém počátku budování nového ústavního pořádku byl vyhlášen jako veřejný zájem ochrana přírody ve třech národních parcích, že to je něco velkého a že i přes ty nedokonalosti zbývá v dokumentech, které z toho vyplývají, dostatek pro to, abychom se mohli opřít, abychom mohli z toho, bych řekl, vycházet především v těch pravidlech jednání. A to je to, co veřejný zájem mj. také určuje.

Ochrana přírody tímto legislativním krokem, tedy chtěl jsem znovu připomenout ten aspekt, že Národní park Šumava nevznikl jako nějaký výsledek dohody u kulatého stolu, nevznikl také ani jako nějaký diktát odborné a veřejné veřejnosti, ale jako veřejnoprávní politický legislativní akt.

Říkám to i s tím, že na rozdíl třeba od pana Ing. Urbana jsem v té době stál na té straně těch, kteří možná desetiletí Šumavu viděli spíše jako objekt vědeckého bádání, jako určitou laboratoř, jako území, ve kterém jsme sledovali řadu přírodních procesů. A přiznám se... A pro badatele, kteří sledují tyto věci, tak už rovnou dodávám, že najdete můj podpis pod peticí v té době, kdy jsme se snažili prosadit park dvojnásobně větší. Mrzelo mne, že do parku nebylo zahrnuto moje území, kde jsem deset let vědecky pracoval, a sice Horní Planice, Boubínsko atd. Takže mám i pochopení pro ty, kteří dnes mluví a zdůrazňují ty odborné a vědecké zájmy. Ale chtěl bych právě proto, že jsou mi v určitém smyslu blízké, zdůraznit to, co dneska z toho pohledu a odstupu považuji za zásadní.

Veřejný zájem, to není vítězství jedné strany nad druhou stranou. Veřejný zájem jako institut demokratických mechanismů rozhodování ve společnosti je něco, co bychom, ať se nám hodí některé jeho aspekty nebo ne, neměli zpochybňovat, protože tím zpochybňujeme ten předmět veřejného zájmu. Takže tedy chtěl bych teď na několika příkladech ukázat, že ten stávající právní řád, který je vyjádřen tím nebo spadá do toho, čemu říkáme veřejný zájem, že nám poskytuje dostatek zásad k tomu, abychom vedli demokratickou debatu o tom, jak dnes a jak zítra v národním parku.

Zmíním hned v úvodu a tady se přiznám, že jsem tak trochu počítal s vystoupením pana ministra Bursíka, jenže jsem doufal, že budu moci vystoupit v jeho přítomnosti, tak zmíním hned v úvodu problém vztahu a postavení obcí. Obce, na jejichž území leží národní park, resp. území národních parků, si, jak to tak cítím, někteří lidé pletou s tím, co známe jako vojenské újezdy a nebo nějaké mandátní území svěřenecké, ve kterém neplatí to, co v okolním státě.

Národní parky nejsou vojenskými újezdy. Doufám, že mi rozumíte, že to беру jako určitou paralelu. Každý čtvereční milimetr národního parku leží na správním obvodu některé obce. Samosprávné ústavní působnosti obcí nejsou suspendovány, pouze jsou regulovány výkonem státní správy ochrany přírody, který je ve stavu, a to teď si můžeme samozřejmě říkat jenom jako určitou okrajovou poznámku, podle našeho názoru na samém okraji či hraně ústavního rámce.

Obce, a tedy i občané jsou nejen povinnými účastníky příslušných správních řízení v otázkách ochrany přírody, které se týkají jejich správních obvodů, ale jsou též podle § 20 toho již zmíněného, řekl bych, jednoho z prvních veřejnoprávních základních dokumentů povinným účastníkem, resp. orgán ochrany přírody, je tam v tom § 20 přímo řečeno, je

povinen dohodnout, to slovo dohodnout je tam, s obcemi všechny ty důležité kroky, které nebudu vyjmenovávat - změna zonace, návštěvní řád atd.

Takže když mluvíme o tom a přeme se o tom, má-li nebo do jaké míry se účastní obce procesu hledání nějaké další cesty, do jaké míry je stát povinen s nimi společně to hledat, tak nemusíme chodit daleko, podívejme se na § 20 a myslím si, že není prostor pro nějakou diskusi, která by toto postavení obcí nějakým způsobem jaksí zpochybňovala.

Ten již mnohokrát zmíněný počátek, tedy v podobě zákona a nařízení vlády, na kterém dodnes vlastně stojí právní existence parku, podle našeho kupodivu velmi exaktně a dodnes, dá se říci, uchopitelně definuje principy ochrany přírody jak obecně, tak i v národním parku. Jednak obecné principy ochrany přírody jsou definovány a stojí na tom požadavku a principu ochrany ekologické stability. A všimněte si té věty, kterou jsem tam podtrhl, tedy je tam přímo řečeno: „i ochranu a uchování příznivého působení na okolní méně stabilní části krajiny.“ Když to tedy vezmu pro situaci národního parku, tak podle tohoto ustanovení lze těžko souhlasit s tím, aby park a jeho systém ochrany a tedy tím pádem i stavy, k jakým může docházet, mohly být chápány jako faktor nestability území, před kterým by se mělo okolní území izolovat nějakým pufračními pásy. Takže obecný princip ochrany přírody vidí v té přísné ochraně přírody právě faktor stability v širším slova smyslu a ne izolované ostrovy jakýchsi zvláštních podmínek, které budou od toho okolního krajinného světa - před kterými bude potřeba ten okolní svět chránit.

Nebudu zmiňovat některá ta ustanovení, která jste již možná slyšeli v jiném kontextu tady, chtěl bych jenom upozornit na to - velmi exaktní paragraf nařízení vlády - cílem všech opatření v lesním hospodářství národního parku je dosažení přirozené skladby porostů zcela odpovídající danému stanovišti atd. Myslím si, že jsou to ustanovení, která nejsou nijak obecná v té své typologické rovině jsou pro odborníky čitelná a snadno popsatelná. To poslední, co jsem vybral, jsem si podtrhl (odkazuje na prezentaci.)

Metody a způsoby ochrany národních parků jsou zpravidla rozděleny do tří zón. Stále ještě platí, i když bychom už mohli samozřejmě uvažovat a relativizovat současnou zonaci, tak platí to, že uspořádání národního parku do třech zón je zásadní.

Co je důležité, a tím si dovolím skončit, že navzdory všemu tomu v parku probíhá reforma. Ta reforma probíhá, aniž byla vyhlášena, aniž byla nějakým způsobem zakotvena do nového právního uspořádání, a ta reforma v podstatě má několik takových charakteristik. Jednak tedy o té již zmíněné zonaci jsem mluvil, metody péče o park managementové se nekryjí s tou zonaci.

Za druhé podle stávajícího platného právního řádu se předpokládá postupný přechod a příprava těch porostů a ekosystémů na bezzásahový režim tím, že budou převáděny do přírodě blízkého stavu, zatímco reforma předpokládá rychlé vyhlášení, hned atd. A za druhé, a to je důležité a na to se zapomíná, ten stávající režim předpokládá, že právě pufrační pásma nebudou ta, která budou obětována, ale že budou rekonstruována tak, aby eventuelní škodlivé vlivy z těch bezzásahových zón byly schopny ustát bez velkých škod a vytvářet jakýsi přechod do ostatního území.

V tom textu, který si budete moci přečíst, samozřejmě je celá řada podrobností. Já se vám pokouším dokázat, v čem jsou tedy obcházeny zásady, které jsou tím předmětem ochrany veřejného zájmu, ale to, co bych na závěr chtěl zdůraznit jako určité východisko. Pro další

máme v podstatě dvě možnosti. Buď se shodneme na nějaké minireformě a nebo jakési aktualizaci stávajícího systému v rámci současně platného právního řádu, pak ale je potřeba projednat ten záměr s radou parku a přijmout nový plán péče. A samozřejmě také dohodnout s obcemi.

Pokud ale se zdá, že nazrála situace k nějaké zásadnější změně národního parku, pak nezbyvá a jediným řešením je, aby takovýto záměr byl projednán vládou, aby vláda posoudila dopady reformy na jiné veřejné zájmy a aby potom vláda rozhodla, prakticky nemá jinou volbu, zákon o národním parku, který by měl novým způsobem zakotvit, pak ale samozřejmě také definovat to, co jsem nadepsal tomu vystoupení, a sice novým způsobem definovat veřejný zájem.... (Je upozorňován na čas.)

Teď se vracím ještě k tomu, co jsem přeskočil, k té oblasti, kterou já považuji za důkaz, že veřejný zájem je určitým způsobem obcházen. Děje se tak, jak již bylo zmíněno, tím, že místo aby byly regulárními postupy projednány všechny důležité dokumenty - změna zonace, plán péče atd. - jsou tyto procesy nahrazovány správními rozhodnutími nebo dokonce, pan ministr se přiznal, i příkazy ministra atd.

Když se podíváme na jejich obsah, jedná se většinou o věci, které mají být projednány v radě parku s obcemi atd. Takže dokonce se i občas vyskytl, nevím do jaké míry úspěšně, i pokus používat § 66, který ti, kteří pracují ve státní správě znají, k tomu, aby se určitým způsobem obešel fakt jakési současné stále nepřijaté změny zonace.

Omlouvám se za to, že jsem nedisciplinovaně překročil čas, a to ještě nestačil probrat všechno, co jsem si připravil. Odkazuji vás tedy na přílohu nebo nevím, jestli to bude předmětem nějakého internetového sdělení celého textu mého vystoupení. Děkuji za pozornost.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji vám a nyní přistoupíme k poslednímu bodu přednášek, kterým je

Personální politika Správy Národního parku Šumava

Jako první měl hovořit pan doktor Zahradník, jihočeský hejtman, ale ten už své vystoupení v předchozích bodech realizoval. A tak bych nyní udělil slovo řediteli správy Národního parku Šumava, panu Ing. Františku Krejčímu.

František Krejčí: Děkuji, pane předsedající, za udělení slova. Přesně, abych řekl pravdu, nevím, jaké téma v rámci personální politiky měl pan Sobotka na mysli, když mi přišla pozvánka na toto dnešní veřejné slyšení, ale vytušil jsem z toho výstupu, který měl pan hejtman, z toho jeho přednášky, že se má jednat o personální politiku v rámci minulého roku, kdy na správě proběhla jakási reorganizace. A odušil jsem i z výstupu nebo z příspěvku pana ing. Bandy, že se pravděpodobně mám dotknout toho tématu jakési skryté reformy, která by měla probíhat na správě Národního parku Šumava.

Tak k tomu prvnímu bodu. Protože v té době, sice jsem nebyl ředitel Správy Národního parku Šumava, ale byl jsem na služební pracovní poměr náměstkem tehdejšího ředitele Ing. Aloise Pavlíčka, náměstek - vedoucí sekce péče o lesy, tak jsme vlastně po dohodě i s tehdejším panem ministrem doporučili a realizovali reorganizaci sekce péče o lesy národního parku a sekce komunikace s veřejností, kdy došlo v těch třech venkovních

paralelních provozech, to znamená péče o lesní ekosystémy, výkon strážní služby a provoz informačních středisek, ke sloučení těchto provozních venkovních zařízení a personálu na území Národního parku Šumava.

To znamená, že došlo, v této době už se to i přímo ukazuje, ke zefektivnění řízení, k úspoře provozních nákladů a přímo při odstraňování následků orkánu Kyrill se projevily všechny tyto výhody, o kterých mluvím, v tom přímém řízení kalamitního štábu. A myslím si, že nepřímým dokladem toho je i to vysoké tempo odstraňování následků orkánu Kyrill, které Správa národního parku nasadila a zatím ho udržuje docela ve vysoce naladěné formě, protože v současné době, jak jsem říkal v úvodním slově, máme zpracováno takřka 50 % toho, co zpracováno být má.

Když se vrátím k té skryté reformě, protože to také vzdáleně souvisí s personální politikou Správy národního parku, tak si myslím, že se o žádnou skrytou reformu nejedná, že pouze se snažíme, a já v posledních dvou měsících zvláště, jakoby napravovat takové ty nedotažené věci nebo i takové ty věci, které souvisejí s profesionalizací a zkvalitňováním provozu nebo výkonu zajišťování výkonu odborné správy, státní správy a výkonu práva hospodaření na území národního parku, protože sami víte, že je to vlastně de facto docela velká organizace - největší zaměstnavatel v regionu - zaměstnává 354 zaměstnanců, a že řídit lidi, jak mnozí z vás víte, je jeden z nejtěžších úkolů. A samozřejmě že tím, jak tady někteří mí předřečníci říkali, že docházelo k častým změnám ve vedení Správy národního parku, tak se to někdy projevuje i na určitých dílčích personálních změnách. A i mým přáním je to, aby byl jasně definovaný nebo co nejdélší klid na práci, aby se podarilo realizovat všechna opatření, která směřují ke zkvalitnění národního parku jak ve státním, tak v mezinárodním měřítku.

A jenom, nevím jestli ještě budu mít možnost vystoupit potom v rámci zodpovězení vašich šesti otázek, pane předsedající?

Senátor Josef Kalbáč: NO bylo by to asi dobré.

František Krejčí: Nebo jestli to můžu říci hned teď?

Senátor Josef Kalbáč: Můžete hned.

František Krejčí: Takže takovým můstkem jsem se dostal k tomu, co jsem chtěl říci vlastně na závěr. S velkou pozorností a zaujetím jsem si vyslechl dnes všechny oficiální vstupy i připomínky paní senátorky a pánů senátorů v rámci dnešního veřejného slyšení a беру to jako docela dobrou množinu podnětů do mé další práce, protože po dvou měsících ve funkci dostat takovouto zásobu informací a podnětů si myslím, že je pro mne velmi užitečné. Protože kdybych se měl s vámi sejít postupně, tak by mi to trvalo asi několik měsíců, než bych dostal od vás přímo tolik informací nebo takový objem informací, jaký jsem dostal dnes během 4 nebo 5 hodin.

Hodně mne potěšil i ten druhý vstup pana Ing. Urbana, protože opravdu jsem měl tu čest, že jsem byl, už jsem to říkal jednou, v té první partě, v tom prvním týmu, který zakládal Národní park Šumava, protože pan Urban připomněl opravdu takové ty základní pohnutky, kterými jsme tehdy trpěli, když to tak řeknu, které opravdu tak, jak řekl, jsme tehdy vnímali, a s potěšením mohu říkat, že z 80 % je tak vnímám dodnes.

Že opravdu když bych se měl vyjádřit k tomu nejzákladnějšímu, o čem dnes mluvíme, to jsou vlastně pravidla péče o lesy v Národním parku Šumava, tak si myslím, že tehdy, když Národní park Šumava vznikl a vznikl, tak byl založený tým 12 poradců, kde např. pan ing. Vicena byl členem toho týmu poradců. Teď jej nevidím. Pan Vicena tehdy byl jedním z nejlepších členů toho našeho poradního týmu a sám hodnotil území Národního parku Bavorský les a lesní správu Srní, kde posuzoval, jaký má vliv ponechávání rozpadávajícího se dříví po zásahu proti kůrovci nebo nemá vliv. Docházel k závěru, že výskyt průměrné hektarové zásoby aktivního kůrovcového dříví je v obou územích stejný, akorát že na území lesní správy Srní to bylo s četnými ekologickými následky, ať už to byly erozní režimy nebo další věci, které tehdy souvisely s odstraňováním následků tehdejších kůrovcových kalamit atd.

Tím chci jen připomenout, že to základní, které jsme si tehdy předsevzali, když vznikl NP Šumava, si myslím, že může být takřka z 80 % plněno i dál a to beze změny ztráty kategorie UICN č. 2. Protože i v těch šesti otázkách, co se ptal pan senátor Kalbáč, je přesně jakoby nebo zčásti rozdělená základní myšlenka budoucí péče. Pan senátor Kalbáč se např. ptá, jestli máme zajištěn další rozvoj péče o lesy v těch pozměněných monokulturách. Když těch 65 % máme pozměněno oproti přírodnímu stavu, tak opravdu správa NP se už léta a teď v posledních třech letech zvláště zabývá opravdu záchranou genofondu všech šumavských dřevin, nejnom smrku.

Docela si správa NP dává záležet na tom, aby produkovala kvalitní místní buk, jedli a další dřeviny, které opravdu potřebujeme k převádění lesů k lesům v původním smíšeném složení v podmínkách 6. a 7. legalizačního stupně. Stejně tak se dbá na to, aby byl zachráněn genofond šumavského smrku. To jsou všechno opatření, protože já jsem vzděláním lesník, a už tehdy jsme si v tom s Františkem Urbanem hrozně rozuměli, tak mám radost z toho, že když bude klid na práci, budeme moci v těchto věcech pokračovat. A samozřejmě mohu suverénně prohlašovat v této době to, že žádné bezhlavé zvětšování výměry území ponechaného samovolnému vývoji se nekoná. Ani v současné době ho správa NP nepřipravuje. A už v době, kdy byl panem ministrem pan Kalaš, přes poradu vedení ministra vznikly čtyři úkoly pro správu NP.

Jedním z nich bylo dokončení nebo vytvoření analýzy po 15 letech. V těchto dnech dochází k závěrečnému připomínkování této analýzy po 15 letech. Budeme se v rámci široké diskuse prezentovat našim obcím zastoupeným v radě NP.

Další úkol, který z této velmi důležité porady ministra z tehdejší doby bylo vytvoření nového návrhu plánu péče a já sám si ani neumím představit, že by návrh nového plánu péče nevznikl bez široké diskuse se všemi partnery v regionu. A partnery a kolegy, protože opravdu starostové a další partneři v území jsou skuteční partneři při správě území správě NP.

A třetí úkol, který tam vyplývá z porady ministra, který se týká i sekundárně našeho hosta pana ředitele Zinara, ředitele správy NP Bavorský les, je vlastně impuls z této porady ministra, abychom společně daleko více spolupracovali než dosud. Zase připomínám vstup pana inženýra Urbana, který o tom velmi výrazně mluvil, protože to je věc, o které jsme tehdy snili a s touto vehemencí se do toho budeme vrhat i teď, protože opravdu nemáme jinou možnost než při péči o společný masiv Šumava v rámci operativní spolupráce, ale i v rámci dalších větších projektů přímo skoro takřka každodenně spolupracovat se zaměstnanci správy NP Bavorský les a jsem přesvědčen, že pokud tuto práci budeme dělat dobře, tak budeme

během příštího možná přes příštího roku připraveni se ucházet o certifikaci přeshraničního národního parku v rámci Federace národních přírodních parků Evropy Europark.

To nemyslím jen kvůli získání toho samotného papíru, ale kvůli tomu, že by nám tato federace potvrdila, že náš postup byl správný v rámci mezinárodního hlediska a že respektuje ty věci, o kterých jste tady vy jako předřečníci mluvili. Tzn., že nejde jen o klasickou ryzí ochranu přírody, ale že jde i o respektování regionu, rozvoje nároků regionálního rozvoje ať už v rámci obcí nebo v rámci mikroregionu a v rámci místních akčních skupin a dalších organizací, které v rámci těchto témat vznikají a ještě podle mne vzniknou.

Protože jsme na prahu nového plánovacího období Evropské komise a já jsem přesvědčen o tom, že když podmínkou pro zahájení čerpání strukturálních fondů a kohezních fondů v uplynulém plánovacím období, do kterého jsme vstoupili v jeho půlce, když podmínkou pro zahájení čerpání bylo přijetí systému Natury 2000 a podařilo se České republice přijmout tento systém a zahájit a docela úspěšně čerpat peníze ze strukturálních fondů a kohezního fondu, takže na prahu nového plánovacího období si nebudeme toto renomé poškozovat a dál se budeme opravdu zodpovědně věnovat ochraně přírody i v rámci Natury 2000.

Protože bychom si možná nevědomě, možná vědomě, omezovali možnost čerpání strukturálních fondů a kohezních fondů v tomto plánovacím období a při předpokládaném objemu sto miliard korun ročně by to mohl být nemalý problém, kdybychom si sami sobě vymezovali na této cestě překážky k tomu, jak se k těmto penězům dostat. Proto opravdu NP Šumava ve spolupráci s NP Bavorský les musí opravdu vytvářet dohromady opravdu kvalitní národní parky v rámci Evropy, v rámci ochrany jak naturových území, tak v rámci národních strategií. Nebude-li tomuto, budeme opravdu o sobě vydávat informaci o tom, že nejsme schopni sofistikovaně řídit chráněné území v rámci Evropy a v rámci toho, že jsme kdysi národní park v kategorii č. II IUCN už jednou měli, tak si myslím, že by bylo na škodu u té vlastní prestiže české ochrany přírody, kdybychom posouvali tento národní park do kategorie č. V.

Takže já jen na závěr poznamenám, že ještě jednou děkuji za všechny podněty, většinu z nich využiji a speciálně děkuji panu doktoru Stránskému jakožto předsedovi rady NP a jak jsem říkal, mám s ním opravdu dobré zkušenosti při spolupráci s ním jako s předsedou rady NP v rámci dvou výkonných výborů, tak se těším na to, že budu moci většinu z těch pozitivních podnětů ve své praxi zavést nebo implementovat do toho provozu nebo do každodenního dění na území Národního parku Šumava.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji vám, o slovo se přihlásil pan profesor Moldan, senátor. Prosím, pane kolego.

Senátor Bedřich Moldan: Pane předsedající, já si dovolím vás požádat, abyste laskavě čas, který bych mohl využít, věnoval paní dr. Opálkové, protože mám pocit, že pan ing. Benda tady vznesl celou řadu velmi závažných připomínek, které se týkají některých záležitostí, spíše právních, legislativních. A já bych byl rád, aby se ty věci vyjasnily, protože ty připomínky skutečně byly závažné.

Senátor Josef Kalbáč: Dobře, děkuji, prosím, paní doktorko.

Opálková: Ještě jednou děkuji za slovo. Já jen stručně, myslím si, že je potřebné reagovat na některé problémy, které nejsou vnímány jednotně. V příspěvku pana ing. Bandy zaznělo několik výtek, že orgány ochrany přírody při své vlastní práci nerespektují některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny, konkrétně byl zmíněn § 2, který je o nástrojích, které orgán ochrany přírody využívá, § 4, odst. 1 zejména, který se týká koncepce územních systémů ekologické stability, byl zmíněn § 17, který definuje, co to je NP a bylo upozorněno, že i při činnosti MŽP jsou obcházeny některé požadavky, které zákon klade na činnost orgánů ochrany přírody.

Já bych jen chtěla informovat o tom, že tuto otázku už probíráme poměrně dlouho. MŽP si nechalo zpracovat nezávislou právní analýzu, který už reagovala na již jednou vyřčené připomínky podobného typu, které jsme řešili. Tu právní analýzu zpracovávala kancelář pana Elgera Martina a konkrétním autorem byl pan magistr Martin Prokop a já jenom tímto chci říci, že těch právních interpretací pojmů, které v zákoně jsou, může být několik, nicméně něco považuji já za jednoznačné.

Jednou z jednoznačných věcí, které se snažíme neustále vysvětlovat, je, že zóna C není nástroj managementu, ale je nástroj ochrany, tzn., že zonace určuje přísnost ochrany až do jednotlivých zón, jsou zařazovány plochy, které mají v podstatě význam jak z hlediska zachovalosti reprezentativnosti nebo citlivost k zásahům, které by v nich mohly být realizovány.

Podle mého názoru není možné v rámci jedné zóny aplikovat unifikovaný management. Ten management vychází z konkrétních ploch jejich kvality, jejich v podstatě stavu. A k tomuto slouží jediný nástroj, a tady a jsme naprosto ve shodě. Tímto nástrojem je plán péče, to znamená, určitě by tady mělo dojít, a už pan ředitel to zde i prezentoval, k tomu, aby plán péče pokud možno jednoznačně určil management v jednotlivých plochách Národního parku.

Všechny dokumenty - § 20 odst. 3, který byl také zmíněn v příspěvku pana Ing. Bandy - tam je, že povinně jsou projednávány návštěvní řád, plán péče a asanace. Tyto tři dokumenty musí být dohodnuty s Radou. Jiné dokumenty se povinně s Radou nedohadují, což samozřejmě neznamená, že s Radou nejsou projednávány a že nejsou vnímány připomínky Rady jako relevantní k jejich obsahu. To znamená, tady určitě já se nedomnívám, že třeba správní řízení je činností, která by měla být dohadována s Radou. Ze zákona to určitě nevyplývá. Navíc tím rozhodnutím, které zde bylo zmíněno paní senátorkou jako poměrně složité, přiznám se, že mne se nikdo neptal na názor, jak ho vykládá ministerstvo, nevím, kdo z ministerstva ho neuměl vyložit, jak zde zaznělo. V tomto rozhodnutí se nejedná o zavedení nějakého závazného stanoviska, tam se požaduje odborný názor, to znamená v podstatě chce komunikaci uvnitř pracovníků Správy, aby se spolu dohadovali a hledali společné řešení. Myslím si tedy, že ta interpretace by měla být také pokud možno přesná a vycházet ze skutečného stavu věci.

Tím chci jenom říci, že si myslím, že je možné se dohodnout. Já sama jsem dlouhodobě se snažila vysvětlovat postoje ministerstva životního prostředí na půdě Národního parku i při jednání s obcemi. Ale to první, co vidím jako zásadní, je používat pokud možno pojmy se stejným obsahem a se stejným právním významem. Děkuji.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji. Pan Ing. Benda chce krátce reagovat, prosím.

František Benda: Dámy a pánové, pane předsedající, v první řadě bych chtěl zdůraznit, že příklady, které jsem použil pro to, co považujeme za nějaký odchylky od způsobu, jak je definován veřejný zájem, neměly tu sloužit k debatě nad těmito detaily. Já jsem svým způsobem anticipoval, určitým způsobem podvědomě, i původ dnešního jednání, kde nám pan ministr vzkázal, že o určitých věcech se budeme bavit a o určitých se nebudeme bavit. A chtěl jsem říci, i když jsem si neřekl bych šťastným rozložením svého vystoupení, jsem zkrátil vystoupení o některá vysvětlení. Proto jsem chtěl říci, že v první řadě veřejný zájem, který byl před 16 lety, možná už nějakým způsobem vyčpěl, nebo už není zcela aktuální. A pokud cítíme, že jsou tu takovéto problémy, měli bychom se vrátit k tomu novému přehodnocení a stanovení toho, čemu říkáme veřejnoprávní rámec.

Čili ne detaily, ne diskusi nad jednotlivými paragrafy, ale posoudit, jestli současný Národní park je skutečně tím parkem, který byl založen. A pokud už praxe ukazuje, že ne, dokonce i výkon státní správy, tak jej potřeba to dostat do nějakého regulérního stavu.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji. O slovo se přihlásil pan senátor Jirsa, má nyní slovo.

Senátor Tomáš Jirsa: Pane předsedající, dámy a pánové, já jsem na začátku po šesti otázkách pana senátora Kalbáče položil panu řediteli sedmou, jestli Správa Národního parku Šumava nechá uschnout ten les v okolí Pramenů Vltavy. A pak jsem samozřejmě rád přijal vaše stanovisko, že neusilujete o další rozšiřování těch bezzásahových zón, ale víme z minulosti, co budete dělat, když se vám začnou ekologičtí aktivisté přivazovat ke stromům v těch budoucích pofračních zónách, eventuálně tam, kde budete proti kůrovci zasahovat. Řada toho suchého lesa také nevznikla, že to vedení Parku chtělo.

Jestli bych tedy mohl poprosit na první otázku odpověď, jestli uschnou lesy v okolí Pramenů Vltavy.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji. Pane řediteli, můžete reagovat, pak bude hovořit kolega Martin Mejstřík.

František Krejčí: Děkuji za slovo, pane předsedající. Musím se ještě vrátit k tomu, co říkal pan senátor Jirsa, s ohledem na to, že jsem neříkal, že nebudeme rozšiřovat bezzásahová území. Já jsem říkal, že nebudeme rozšiřovat o překot, nepromyšleně, bez nějaké taktiky a strategie. To jsem říkal.

Pokud se týká Pramenů Vltavy, tak to je jedna ze sedmi ploch, kde byl vypracován tzv. speciální management, je těsně před schválením. A tam vlastně došlo k plošnému polomu - jak jsem vám ukazoval jednu z těch fotek, mohl bych to promítnout znova, kdybyste chtěli - kde je to vlastně v těsném sousedství turisticky atraktivní lokality Prameny Vltavy. V současné době přímo ta lokalita, kde dochází k navštěvování lidí, je už vyklizena, to znamená cesta a přímé okolí cesty, aby se mohla přímo obnovit drobná infrastruktura pro posezení lidí a pro přečtení si informačních panelů, které se tam nacházejí a zatím v návrhu je speciální management zpracován tak, že kromě první zóny - nevím, kdo znáte Prameny Vltavy, část toho problému nám tam leží v první zóně a část problému, toho polomu nám leží ve druhé zóně, to znamená, že to, co je ve druhé zóně, bude po nalétnutí asanováno a až ze 60 %, 70 % odstraňováno. A samozřejmě i dříví ponechané ve druhé zóně bude zajištěno nebo ochráněno tak, aby z toho nevylétl žádný kůrovec. A co se týká první zóny, tak tam je zrovna takový speciální případ, tam platí výjimka pro zásahy v prvních zónách do konce letošního roku, protože na území Národního parku je 135 ostrůvků prvních zón a v některých z nich

platí výjimka pro zpracování kůrovcové hmoty, kde je potřeba stromy asanovat po nalétnutí. To je případ i tohoto ostrůvku nebo části první zóny poblíž Pramenů Vltavy. A tam po dohodě například s prof. Landou a s jinými odborníky, jako je pan doc. Turčányi a pan Ing. Jakuš, bylo domluveno, že budeme používat tzv. houbový patogen, tzn., že tam více rozšíříme houbovou nákazu, abychom zabránili dalšímu rozvoji kůrovcových larev v případě, že tam dojde k nalétnutí těchto stromů. K tomu tam budou samozřejmě učiněny dílčí drobné kroky, aby to bylo dobře přístupné.

Ale nemohu zaručit panu senátorovi Jirsovi, že se nebude rozšiřovat formou gradace napadení dalších stromů v rámci první zóny v Pramenech Vltavy. To bych opravdu jako pan prof. Fanta, musel tady mít nějaké věštecké zařízení. To opravdu nemohu ze své pozice zaručovat, abych diktoval kůrovci podmínky pro šíření v rámci gradace. Ale mohu zaručovat to, že Správa udělá všechno pro to, aby omezila následky kůrovcového nebezpečí po kalamitě, ale Správa Národního parku gradaci ani další šíření kůrovce nezpůsobí.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji vám. O slovo se přihlásil pan senátor Mejstřík, prosím.

Senátor Martin Mejstřík: Dámy a pánové, dnes už naposledy, jak jsem avizoval, musím odejít, v tuto chvíli jsem měl být již pracovně někde jinde. Nicméně slíbil jsem kolegovi Dr. Justovi, který zde měl být a chtěl vystoupit, ale také pracovně musí být v tuto chvíli někde jinde, že přečtu alespoň několik myšlenek z textu, který mi poskytl.

Dovolte nejdřív několik slov, které tomuto auditoriu posílá pan Dr. Vladimír Just, publicista a známý fanda Šumavy. Tedy ty poznámky:

Vážený pánové senátoři, vážení hosté, rád bych, abyste se střízlivě zamysleli nad některými fakty a porovnali je s mediálními mýty, například nad tím, že náš bezkonkurenčně nejpobulárnější brouk za celých 15 let, co kraluje v médiích, úspěšně napadl necelá 4 % rozlohy Národního parku Šumava, zatímco v médiích je mu věnována stoprocentní pozornost.

Jakoby jediným smyslem národních parků byl boj s broukem. Krátím. Český lesnický způsob myšlení vidí na Šumavě spíše jen kubíky ohrožené dřevní hmoty a nerozlišuje mezi statutem a smyslem hospodářského lesa a statutem a smyslem národního parku.

Názor z poslední doby 18 přírodovědců ohledně - teď moje vsuvka - někteří z nich tady sedí, tak doufám, že také dostanou slovo, nezpochybnitelné pověsti k orgánu Kyrill konstatuje, že ponecháním území bez asanace vede ke vzniku přirozenějšího lesa a výsledky vědeckých studií ukázaly, že lokality narušené vichřicí, ponechané samovolnému vývoji se mění směrem k přirozenému ekosystému úspěšněji než lokality asanované tradičním lesnickým přístupem.

Nakonec konstatuje zkušenost ostatních standardních evropských parků, kde si nikde nedovolí rozdrobit celistvé jádro bezzásahové ochrany přírody na 135 bezmocných ostrůvků, aby se mohlo beztrestně rubat okolo. Park bez celistvé bezzásahové zóny, kde dáme bezvýhradně šanci přírodě, přestává být národním parkem, a to kdekoliv na světě, je-li tedy rozdroben na oněch 135 ostrůvků.

V každém regulérním národním parku je kůrovec porodníkem a ne hrobníkem nového lesa. Závěrem tedy otázka: kácet či nekácet? by měla v národním parku spíše znít: odvážet či neodvážet? Kdyby se z jádra Šumavy plošně dejme tomu od tisíce metrů nadmořské výšky výš zakázalo odvážet dřevo, hned by poklesla starost o zdraví lesa.

Shodnou-li se přírodovědci i lesovědci na něčem, pak na tom, že největším zločinem na chráněných územích je odvoz organické dřevní hmoty z ekosystému. Tak proč teď chtějí za každou cenu vyvézt zpracované dříví z lesa, dokonce z nejcennějších zón? Výzkumy jasně ukazují, že část dřeva po těžbě by měla být povinně ponechána k zetlení všude, natož v chráněných územích.

V okolí Černé, Studené a Medvědí hory, Plesné či Trojmezné by se dala docela dobře vyučovat moderní ekologie lesa i nauka o přírodních procesech. Orkán vyvracel jednotlivé roztroušené stromy tu i onde, ale plošně zasáhl jen tam, kde se v prostoru vrtal člověk. O suché stromy Kyrill zájem nemá. Stejně netknuté je i v uvozovkách uschlé Bavorsko. U nás až zázračně netknutá zůstala Medvědí hora, Židovský les, kde naředený prostor vznikl po desetiletí přirozenou obnovou a je čítankovým příkladem stability ekosystému, když jej necháme sto let na pokoji. Tolik tedy Vladimír Just.

A nyní tedy závěrem ještě mých pár poznámek ještě. Dámy a pánové, dnešní veřejné slyšení si vzalo velmi, velmi širokou radlici a chtělo vyřešit vše najednou. Těch věcí ovšem, o kterých by se mělo diskutovat je příliš mnoho a nemohlo se nám to podařit. Já se domnívám, že to, o čem zde diskutováno vůbec nebylo, vlastně jsou ti účastníci, kdo jsou účastníci toho v uvozovkách konfliktu. Je to národní park. Jakoby jsem cítil, že je nepřitelem skoro všech zde přítomných. Pak to jsou majitelé lesů, ovšem z 90 %, jak jsme slyšeli, tak majitelem lesů v národním parku je stát, to znamená ministerstvo...

Senátor Josef Kalbáč: Pane kolego, časový limit výrazně překračujete.

Senátor Martin Mejstřík: Já tady vystupuji za dva - za pana Justa a za sebe, pane kolego.

Ministerstvo zemědělství a to znamená těžařské firmy, které zde laborují nebo snaží se hospodařit v lese podle lesního zákona. Pak to jsou obce, o jejichž problémech jsme dnes slyšeli a nikdo z nás je nezpochybňuje. Jenom tři z nich jsou ale vlastníky lesů, to znamená, zase obce mají rozdílné problémy ve vztahu k národnímu parku.

Myslím si, že jsme zde příliš málo hovořili právě o roli těžařských firem a roli Ministerstva zemědělství. Možná by to mohlo být téma napříště.

A nyní něco maličko srovnání s Národním parkem Bavorsko. Já jsem tam, přátelé, před týdnem byl a strávil jsem tam celý den. Musím říci, že na první pohled to, co zde bylo vidět na některých slajdech, pohledy z letadla, tak samozřejmě ten les vypadá velmi depresivně. Něco jiného je ovšem, když vejdete dovnitř a vidíte, jak v bezzásahových zónách ta příroda se dere o život a jak je životaschopná a jak pozitivní energie z toho nově rodícího se lesa člověka zasahuje.

Ten rozdíl mezi námi a Bavorským lesem je podstatný. Tam, jak bylo řečeno, je bezzásahových zón 75 % z celkové plochy, u nás to je těch 135 ostrůvků a už jenom pokus ministra životního prostředí to scelit na cílových 18 % zde vyvolává velkou averzi. Slyšeli jsme, že se ministr Bursík potýká s konfliktem dvou zákonů: s lesním zákonem a zákonem na ochranu přírody. O tom zde byla řeč. Toto Bavorský park samozřejmě neřeší. Tam ten statut je jednoznačný.

Náš národní park nemá vyřešenu komunikaci s obcemi. Já jsem rád, že nový pan ředitel slíbil, že se pokusí to napravit. Ne, že pokusí, ale že prostě bude vstřícný vůči obcím, a to je také

velký rozdíl mezi námi a Bavorským národním parkem. Prostě obce musí být součástí rozhodování a musí být, pokud možno, to rozhodování v konsensu. Jenom v těch bodech, které ovšem jsem na bavorské straně slyšel, nikdy k tomu nedošlo, tak potom tam má ministr poslední slovo, ale nikdy k tomu na bavorské straně nedošlo. Vždy se ke konsensu nakonec přišlo.

Na bavorské straně nepokládají kůrovce za kalamitu. Pokládají ho za součást přírody. Samozřejmě už jsem o tom hovořil, týká se to té první zóny a něco jiného jsou potom zóny druhé, které mají ochránit jiné vlastníky lesa.

To samé se týká stojícího mrtvého lesa, jak jsem zde o tom hovořil. Já vím, že to pro většinu z vás je šokující pohled, zdá se vám, že musíte zabránit všemi prostředky tomu, aby zelená Šumava se změnila v ta torza, ale to je jenom o estetice vnímání. Opravdu, věřte mi, když se podíváte na bavorskou stranu a vejdete do toho tzv. mrtvého lesa a ucítíte tu sílu přírody, tak uvidíte, že budoucnost je optimistická a naopak přinese nové kvality.

Ekonomický dopad. Samozřejmě zde se hovořilo o miliardách dřevní hmoty, které hrozí, že o ně přijdeme a dokonce jsem zde slyšel výzvy, že by měli být nalezeni viníci těchto škod, které dosahují miliard. Na bavorské straně jednoduše ten les, který vlastnil stát, odepsali a prostě přiřkli mu nulovou hodnotu, a tím byl tento spor vyřešen.

Senátor Josef Kalbáč: Pane kolego, ošidíme lidi o diskusi. Čas už jste čtyřikrát překročil, prosím vás!

Senátor Martin Mejstřík: Ještě nejsem ani v polovině. Ale dobře, já už to ukončím.

Opravdu celá debata je spíše o politické vůli a politickém rozhodnutí a bude-li vůle zachovat národní park tak, jak má mezinárodní standardy, tak samozřejmě není problém s ničím. Budeme-li ovšem měnit během každé vlády dvakrát ředitele národního parku, tak budeme pořád v bodě nula a bude to vyvolávat jenom nedůvěru vůči všem vládám a vůči národnímu parku. Děkuji za pozornost.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji vám. Já si myslím, že se tu nesešli nepřátelé parku, ale spíše národohospodáři ze Šumavy. Tím se omlouvám za tento výrok mého předřečníka, protože jinak by sem asi nejezdili, se domnívám. A jestliže už se nikdo k těmto bodům nehlásí, tak bych otevřel rozpravu.

Přihlásilo se do ní 10 přihlášených, a protože čas skutečně pokročil, tak bych si přál, aby maximální doba každého vystoupení byla do tří minut, abychom tady neseseděli skutečně do pozdních večerních hodin. Čili jako první je přihlášena paní Alena Balounová k bodu 4 dnešního programu. Prosím, aby se ujala slova.

Paní Alena Balounová: Vážený pane místopředsedo, vážený pane předsedající, jmenuji se Alena Balounová a jsem starostkou města Kašperské Hory. Město Kašperské Hory je jednou z 22 šumavských obcí, jejichž život a činnost je ovlivňována mj. existencí Národního parku a CHKO Šumava, a to obdobně jak o tom hovořili přede mnou zástupci regionů.

Širokou problematiku vzájemných vztahů mezi obcemi a národním parkem bych ráda doplnila několika poznámkami z pohledu vlastníka lesů podléhajících režimu národního parku.

Město se 1600 obyvateli a správním územím o rozloze 4412 ha má ve svém majetku 6015 hektarů lesa, z toho je na 4834 hektarech národní park. Celou výměru lesního majetku města spravuje k tomuto účelu založená s. r. o. Kašperskohorské městské lesy. Její činnost se řídí lesním hospodářským plánem zpracovaným pro období 2002 - 2011 v souladu s plánem péče národního parku.

Lesy města lednová vichřice ničila s větší intenzitou, než zbývající lesní porosty v národním parku. Na celé výměře městských lesů jsme sečetli 120 tisíc kubíků rozlámaných a vyvrácených stromů, z toho zahrnovaných pod NP 75 tisíc. Je to více než 10 % kalamitní hmoty za celý park na ploše nedosahující ani 7 % rozlohy NP. Během několika hodin padl pětinasobek průměrné roční těžby městských lesů v roztroušených vývratech a zlomech, ale v ucelených několikahektarových plochách. Pracovníci městských lesů s najatými zpracovateli do současné doby odvezli a zpracovali 65 tisíc kubíků dřeva, tedy více než polovinu. Když jsme počátkem února podle metodiky ministerstva pro místní rozvoj sčítali škody v našich lesích způsobené vichřicí, došli jsme k sumě 162 milionů korun. K těmto škodám můžeme připočítat nižší výnos z prodeje kalamitního dřeva, ať už vlivem jeho poškození nebo vlivem nízkého zpeněžení. Dále pak náklady při zpracování kalamity, které jsou obecně vyšší a navíc ovlivněné vysoko vyšroubovanými sazbami za práce a služby v lesích spravované národním parkem. Svou roli zde sehrává finanční politika parku jako majoritního zpracovatele a prodejce v tomto regionu, která ovlivňuje hospodaření městských lesů a tím zkracuje i výnosy města získávané z lesního majetku.

Pravda, v Národním parku Šumava nejsou nuceni tak úzkostlivě počítat, jako my ve městě, kteří spravujeme svěřený majetek našich občanů a musíme si proto počínat s péčí řádného hospodáře. Navíc, na základě usnesení vlády z 5. února letošního roku byla ministerstvem životního prostředí uvolněna na zmírnění škod národním parkům Šumava a Krkonoše dotace v objemu více než 80 mil. Kč. Předmětem této podpory měly být lesy v působnosti MŽP. Naše lesy na území národního parku takovými zřejmě nejsou, neboť na zmírnění škod jsme nedostali ani korunu.

Z toho zcela logicky plyne, že jsme nuceni kalamitní hmotu zpracovat ze všech postižených ploch proto, abychom snížili ztráty na majetku a zároveň omezili škody z následné kalamity kůrovcové. Máme na paměti, že proti kůrovci se nejlépe bojuje pilou, loupákem a včasným odvozem dřeva z lesa - to je mnohonásobně ověřená praxe minimálně od dob Marie Terezie. Jiné metody jsou dosud nevyzkoušeným experimentem a po letošní vichřici hazardem s nedozírnými následky pro Šumavu i vnitrozemí.

Díky aktivitám různých ekologických organizací a hnutí, jejichž názory jsou nepřiměřeně mediálně prosazovány, se všeobecně přisuzuje zájem jen o těžbu a drancování lesů. Dovolte mi podotknout, že lesy Kašperských hor jsou historickým majetkem města převážně získaným v průběhu 18. století. Po celé období do vyhlášení národního parku Šumava byly tyto lesy hospodářskými. I proto se dochovaly v takovém stavu, že mohou plnit všechny své funkce nejen pro obyvatele a návštěvníky obcí Horská Kvilda, Rejštejn, Nicov, Srní, Modrava, na jejichž správních územích se rozkládají, ale i příznivě ovlivňovat životní prostředí a podmínky mimo území Šumavy. A každý z nás je ve větší či menší míře zodpovědný za to, že nejen tato část Šumavy zůstane plnohodnotným prostorem pro život jeho obyvatel.

Děkuji za pozornost.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji. Jako další se přihlásil do rozpravy pan František Nikles.

František Nikles: Vážený pane předsedající, vážený pane místopředsedo, vážená paní senátorko, páni senátoři, vážení přítomní. Děkuji za možnost vystoupení v Senátu a dovoluji, abych vás v úvodu svého vystoupení seznámil s tím, že 27. 3. byl založen Svaz obcí NP Šumava, sdružující 16 šumavských obcí a další právnické osoby, na jejichž území se nachází NP Šumava. Chtěl bych vám vysvětlit, proč k projednání a prosazování svých činností nevyužívají obce jen svého členství v Radě NP Šumava, zřízené ve smyslu zákona 114 o ochraně přírody a krajiny a proč zvolily k dosažení svých cílů ještě zájmové sdružení Svazu obcí ve smyslu ustanovení občanského zákoníku.

Jsou to právě zkušenosti ze 16 let existence NPŠ, které sjednotily obce v názoru, že Šumavu netvoří jenom překrásná příroda, ve které je třeba uchovávat přírodní prostřední národního parku, starat se o ochranu a obnovu samořídících funkcí přírodních systémů, ochranu živočichů a rostlin, ale že Šumava byla a je kulturní krajinou, ve které dodnes žijí lidé, kteří mají zájem nejen o zachování typického vzhledu pro příští generace, ale současně chtějí spoluvytvářet podmínky k turistice a rekreaci v souladu s rozvojem obcí a spolu s kulturními a sociálními potřebami svých obyvatel.

Skutečný stav mezi obcemi a Správou národního parku již delší dobu není dobrý a je průběžně zadlužován pořádáním kulatých stolů, spoluvytvářením různých strategických materiálů a studií, čímž je navenek dělán dojem, že s obcemi spolupracuje a dává se jim možnost ke spoluřízení národního parku. Smutnou skutečností je, že z kulatých stolů nebylo zvykem realizovat závěry, strategické materiály nebyly nikdy dokončeny a obsah studií, zaměřený především na zpřísnění vstupu do vybraných lokalit, nebyl s obcemi projednáván. Protože současná legislativa zaručuje obcím ve zmiňované Radě NP pouze úlohu konzultačního a iniciativního partnera, jehož doporučení a usnesení není Správa parku nucena ve svém dominantním postavení respektovat a také je většinou zatím nerespektovala, nelze se divit, že obce usilují o získání větších kompetencí, než mají dosud. Založením svazu obcí si sice moc nepomohly, ale musí být informovány o zahajovaných správních řízeních a mohou se jich účastnit i mimo územní obvod.

Vážené dámy a pánové, veřejnosti je často předkládána jako vzor situace v Bavorském národním parku, hlavně v souvislosti s bezzásahovým hospodařením, kdy jeho prosazení údajně proběhlo bez problémů. To, že nelze přebírat bavorské zkušenosti v plném rozsahu z důvodů rozdílných podmínek obou příhraničních parků potvrdila i Zpráva mezinárodní komise Světového svazu ochrany přírody IUCN, která navštívila Šumavu v roce 2002. To, že z této zprávy bylo prezentováno jen to, co se hodilo, je bohužel častým zvykem nejen na Šumavě. Není žádným tajemstvím - a teď si dovoluji citovat pana Michaela Auga z Gracenu, že v Bavorsku docházelo také k roztržkám mezi zemědělci, obcemi a správou parku. Dokonce ještě po 27 letech existence parku docházelo k protestům, které vyvrcholily ve dvou lidových referendech. Prudká a mnohaletá diskuse však přinesla podstatné rozšíření možností skutečností spolurozhodování obce, zakotvené do novelizace právní úpravy zákona o Bavorském národním parku, které vyvrcholilo založením Komunálního výboru obcí Bavorského národního parku.

Ani aktuální konflikty nic nemění na tom, že po 35 letech existence BNP je spolupráce vedení parku s obcemi hodnocena jako plodná, pozitivní a charakterizovaná vzájemnou důvěrou. (Konec citátu.) (Předsedající - upozornění na čas). Mohu poprosit o 30 vteřin? Děkuji.

V roce 2004 byl ve čtvrtletníku Šumava, vyráběným Správou národního parku, otištěn rozhovor s ředitelem Bavorského národního parku, panem Karlem Friedrichem Sinnerem,

který mj. řekl, cituji: je velmi důležité, aby obce kolem parku nesly odpovědnost za jeho vývoj. Obcím musí zůstat možnost samostatného řízení za spoluúčasti parku. Nesmí dostat dojem, že park nad nimi dominuje.

To je to nejhorší, co se může stát. Obce musí zůstat pro park rovnocennými partnery.“ Konec citátu.

Vážení přítomní, účelem mého vystoupení není snaha o ovlivnění vašeho mínění, ale přiblížení důvodů, proč šumavské obce hledají cestu k tomu, aby byly uznávanými partnery. S přihlédnutím na memorandum o vzájemné spolupráci mezi Správami Národního parku Šumava a Bavorský les, podepsané 31. 8. 1999 považuje svaz obcí za důležité využívání zkušeností našich sousedů v problematice ochrany přírody, ale za ještě důležitější považuje převzetí bavorského způsobu komunikace.

V závěru bych chtěl připomenout, že neprobíhá žádný boj o bytí a nebytí Národního parku Šumava. Šumavské obce jsou si vědomi jedinečnosti toho území a taktéž jsou si vědomi nezpochybnitelné potřeby i důležitosti národního parku pro rozvoj regionu. Jsou však přesvědčeny, že debata o budoucnosti Šumavy by měla být debatou rovnocenných partnerů třeba jako je tomu v sousedním Bavorsku. Děkuji za přidělený čas a omlouvám se za překročení.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji. Prosím vás snažme se nějak do toho času vejít, protože je ještě deset lidí přihlášeno. Jako třetí se hlásí pan profesor Josef Fanta. Připraví se Vladimír Krečmer.

Josef Fanta: Dámy a pánové, překvapila mne prudkost invektiv obcí a mimo jiné i pana Ing. Bendy k činnosti národního parku. Je totiž zřejmé, že od samého začátku, a to bylo v době, kdy pan Ing. Benda byl ministrem životního prostředí, nebyla nastavena řádná komunikace a řádné řízení národního parku. Ta záležitost se tady vleče patnáct let, od samého začátku toto nebylo zajištěno. Proč dneska házet vinu na ředitelství národního parku a na ministerstvo životního prostředí? Podívejme se do svého vlastního svědomí, jak to tady, za jakých okolností a s jakými podmínkami se národní park tehdy před patnácti lety zřizoval.

Můj dojem z toho jednání je, že v případě Šumavy nejde o řádný systém řízení, promyšlený a racionální systém řízení, ale o řízení ad hoc. To je to nejhorší, jakou službu bychom mohli Šumavě udělat. Slyšel jsem dnes, co všechno neudělal národní park, neslyšel jsem ani slovo o tom, co neudělaly obce. Když už si tolik na ten národní park stěžují, znovu podívejme se do svého vlastního svědomí.

Obce zvolily konfrontační způsob jednání. Nedivím se tomu, konfrontační způsob jednání je běžný způsob jednání v této zemi. Já žiju už desítky let v zemi, kde se i v politickém jednání usiluje o konsensus ve prospěch věci. Myslím si, že tato země se k něčemu takovému ještě nedobrala.

problém je v nesprávně nastavené komunikaci. V loňském roce jsem měl na Šumavě studentku, která se zúčastnila některých jednání. Rozumí už dobře česky, ještě dobře nemluví. Poté, co se vrátila z těch jednání, napsala mi takhle dlouhý mail a rvala si v něm vlasy, jak nesprávně se v záležitostech mezi obcemi a mezi parkem jedná. Nejde o komunikaci, jde o monology.

Dost mne překvapuje, a to je moje výtka k panu předsedovi tohoto jednání, toto - máme tu mezi námi hosta, pana doktora Sinnera, který má velice dobré zkušenosti s tím, jakým způsobem oni se vypořádali v počátečních letech existence parku s problémy a s řešením komunikace mezi obcemi a parkem. Považuji za nedostatek, že mu dosud nebylo dáno volné slovo.

Senátor Josef Kalbáč: Když se přihlásí, tak dostane slovo. Zatím vystupoval třikrát na výzvu. Když se přihlásí, dostane slovo.

Josef Fanta: Já myslím, že bychom měli jeho zkušeností lépe využít. Děkuji.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji. Pan Krečmer je na řadě nyní

Vladimír Krečmer: Vážený pane předsedající, dámy a pánové, zejména naši vážení zákonodárci a zastupitelé. V argumentech nadšenců některých kolegů přírodovědců biologů jsou uváděny skutečnosti pro vytváření divočin ve zvláště chráněných územích a parcích, které jsou akceptovatelné bez výhrad, ovšem v přírodních podmínkách jen přírodní krajiny, ať se to týká přírodního vývoje lesních ekosystémů v čase, prospěšnosti, volného pole působení veškerých přírodních sil atd. V přírodních končinách není zapotřebí respektovat jiná hlediska, například zabývat se problémy možných environmentálních rizik z uvolněných přírodních sil pro prostředí kulturní krajiny, to je životního prostředí také lidské společnosti. Například z dlouhodobého oslabení funkčního účinku horských lesů, z omezené průtočnosti koryt horských toků atd. Naše environmentální legislativa mimořádně přísně a tedy účinně chrání, jestliže je ovšem respektována, nikoli jen samu přírodu o sobě, nýbrž životní prostředí jako pojem rozhodně širší, protože i podle zákona 17 se zahrnuje do životního prostředí kromě jiných organismů i člověk. Pozoruhodná je však skutečnost, že naše zákony k ochraně životního prostředí jsou uplatňovány důsledně vlastně jen pro část lesů, jako by životní prostředí mělo význam hlavně v lesích hospodářských. Tam jsou veškeré činy proti životnímu prostředí velmi přísně stíhány.

Rád bych důrazně poukázal na tu skutečnost, že zcela jinak se utváří právní situace a právní skutečnosti se strategií a praxí managementu lesů pod správou ministerstva životního prostředí. Jedná se výlučně nikoli o existenci parku nebo nesporně klíčovou funkci ochrany přírody, ale o přístup ke strategii a o management horských lesů. Tyto lesy tudíž mají už více než jedno století vědecky analyzované veřejně prospěšné environmentální funkce, které se netýkají jenom plochy parku, ale působí na prostředí kulturní krajiny mimo její hranice.

Podle zákonů této země by tedy ve strategii managementu mělo jít o více než jen čistě o ochranu přírody. A nejsou to jen neuvažované pojmy chráněné zákony environmentálními - to znamená stabilita krajiny, stabilizační funkce, vnitřní vazby a procesy ekosystému. To vše je chráněno.

Došlo ovšem v parcích k velmi náhlým změnám. Velkým problémem je to, že možná rizika takových rozhodnutí nebyla nikdy zatím uvažována z hlediska životního prostředí v celém komplexu jeho významů. Nikdo se totiž zatím nezajímal o legalizaci skutečností, že musí být přestupovány další zákony, chránící environment kulturní krajiny. Právně je totiž v daném případě v ochraně přírody kompetentní jediný orgán nadřazením jeho zákona nad zákony jiné, nejedná se ani o CIN, jakoby se předpokládala jeho neomylnost v širokém spektru problémů a nebo chcete-li podle ideologie hlubinné ekologie - všespasitelnost - hledí se k jediné ochraně přírody, neboť příroda co činí, vše dobře činí. Nikdo jiný nemá do toho co

mluvit. Nejsou to paradoxy nejen právní logiky? Navíc s věcně nedomyšlenou právní liberací. Samozřejmě že zodpovědnost nenesou pochopitelně nadšenci z GIO, kteří měli veliké slovo v ministerstvu a snad ani specialisté dílčích oborů biologie. Těžko říci, že by byli takoví polyhistori dnes už možní, kteří by všechno v tom širokém problému mohli vyřešit jedině jako ochranu přírody.

Jestliže by tedy opravdu nemělo být účelné zabývat se před rozhodováním o horských lesích ve správě ministerstva životního prostředí riziky velkoplošných náhlých změn ekosystémů, nebo chcete-li třeba jen stanovišť, a včleňovat odpovídající opatření předběžné opatrnosti do strategií taktiky managementu horských lesů, bylo by asi nutné, řadu věcí musím vynechat, prohlásit dosavadní zřetele ochrany kulturní krajiny před přírodními živly uvolňovanými na rozsáhlých horských plochách za názory archaické a v důsledku toho přepracovat dosavadní světové poznatky a znalosti z užití meteorologie, bioklimatologie a hydrologie jako překonané, vodní zákony jako zbytečné pro území hor, zejména hlavu 5. ochrana vodních poměrů a vodních zdrojů.

Důležitá je také otázka environmentálního dozoru, tady bych velmi ocenil připomínku pana profesora Fanty, který skutečně s vervou odmítl nějaké hodnocení na ploše, ovšem v miliardách, ovšem uvědomme si, o co tady šlo. Tady šlo o vědeckou metodu vypracovanou pro MŽP k ochraně přírody samé, pro přírodu samu. A tato otázka je předána přes Nejvyšší soud ke stíhání občanů za porušení životního prostředí v hospodářských lesích. Původně to bylo vypracováno hodnocení přírody pro přírodu. Pakliže jsou to paradoxy, co jsem říkal, považuji za nutné zaměřit se velmi vážně, vážení zákonodárci, nad právními pravomocemi rozhodovat autokratickou formou neomylně o záležitostech dílčích a nedbat přitom na záležitosti širších měřítek vztahů a dopadů, umožňovat vznik právních skutečností odporujících skutečnost přírodním a vzhledem k ekonomickým hodnotám trestat fikce environmentální na místě škod jen majetkových, i když by to bylo velmi účinné. Děkuji za pozornost.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji a nyní bych udělil slovo našemu hostu panu Karlu Sinnerovi. Prosím.

Karl Friedrich Sinner: Vážený pane předsedající, dámy a pánové, otázka komunikace v národním parku, kterou tu někteří z vás zmínili, je věc, ke které bych se rád vyjádřil. Práce národního parku je bezpochyby daleko víc, než jen ochrana přírody. Oblasti, které se týkají třeba rekreace pro lidi, kteří se chtějí zotavit, stejně tak otázka výzkumu a vědecké práce v národním parku a všechny další otázky, které souvisí s vývojem národního parku, ale i celého regionu, to jsou věci, kterým se věnujeme v diskusích se starosty, se zástupci místní samosprávy, jsou probírány v místních parlamentech formou prezentace NP, ať už jsem to já nebo moji kolegové. Věnujeme se prezentaci svých záměrů tak, aby obecní zastupitelstva měla možnost vytvořit si na to názor, aby mohla svým starostům poskytnout bázi, na níž oni potom povedou diskusi v komunálním výboru parku.

Kromě těchto návštěv obcí je velmi důležité, aby obecní parlamenty své starosty vyzývaly k tomu, aby se vybrali do NP a podívali se na veškeré souvislosti práce NP. Celá tato komunikace slouží k přípravě rozhodování, která jsou důležitá pro stanovení příslušného ročního pracovního programu, který komunální výbor schvaluje vždy po prezentaci. Všechno, co každý rok plánujeme, musí komunální výbor schválit. Chci-li takovéto rozhodnutí, nebo pokud se nechce NP tím řídit, tak musí rozhodnout ministerstvo.

Od roku 1998 tento způsob přípravy rozhodnutí, nikdy se nestalo, aby muselo ministerstvo vstoupit do hry. Co jsou důležité věci, to bych rád potom nakonec zcela jasně zmínil. Nikdo by neměl být překvapen tím, co rozhodl park. S každým by se o tom mělo v předstihu jednat. To je zásadní princip, který se snažím při své práci důrazně prosazovat.

Jako výsledek tohoto základního principu komunikace, která se opírá o důvěru, máme i souhlas obcí tak, aby po uplynutí nejpozději třiceti let 75 procent celkové plochy NP byly bezzásahové zóny a cesta tam se odehrává krok za krokem. Máme i souhlas svých obcí, aby ze 120 tisíc kubických metrů polomů v nové oblasti parku 55 tisíc kubiků zůstalo ležet, aby zůstalo nezpracovaných. To se odehrává se souhlasem obcí v NP.

Bylo to zmíněno ve vaší diskusi, co park neudělal a vy jste se zeptal, co obce neudělaly, od roku 1998 jsou obce spoluzodpovědné a vzniklo u nich povědomí odpovědnosti. Naše diskuse a komunikace o vývoji NP se odehrává v pevně stanoveném rámci. Hovoří o NP. Máme obecní zastupitelstva, která nehovoří o golfovém klubu, ale hovoří o obci a o jejích zájmech. Jsou to zástupci obce, nikoli zástupci golfového klubu a hovoří k vývoji NP, nehovoří o vývoji přírodního parku nebo CHKO, to je něco jiného.

Začlenění a spolurozhodování, spolupůsobení znamená zároveň i spoluodpovědnost. Byl to svízelný proces než se to obce naučily, ale naučily se to, i když i dnes zažíváme, že se všechno vrátí do starých kolejí, ale pak spolu opět musíme o to intenzivněji hovořit.

To byla naše cesta, kterou jsme šli a doposud to byla cesta úspěšná.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji za vystoupení a budeme pokračovat v naší diskusi. Jako další přichází na řadu dr. Zdeňka Křenová.

Zdeňka Křenová: Dobré odpoledne, vážený pane předsedající, vážení přítomní. Pro mé představení řeknu to, že na Správě NP jsem vedoucím sekce výzkumu a ochrany přírody. Kromě toho patřím mezi asi 30 osob v ČR, která je nazývána jako autorizované osoby podle § 45, i) zákona 114, čili osoby, které se věnují posuzování vlivu záměrů nebo projektů na Naturu.

Této problematice jsem se v posledních dvou letech věnovala nejen v ČR, ale určitým způsobem jsem se seznamovala s tímto přístupem i v jiných zemích EU, v Polsku, Rakousku, v poslední době na Slovensku, kde jste patrně zaslechli i v médiích, že se tento problém řešil v TANAPu.

Ve svém krátkém příspěvku jsem vám původně chtěla ukázat nějaké obrázky z časových důvodů vás o ně ošidím. Chtěla bych se věnovat specifické problematice horských smrčín, čili tak jak jsme se tady o tom již několikrát zmínili a slyšeli jsme od jiných předřečníků. Těch lesů, konkrétně na Šumavě, které jsou ve výšce nad 1200 m, které jsou přirozeně smrčínami, maximálně s přimísením jeřábu. A chtěla bych zmínit jejich vztah ve vztahu k evropským směrnicím o ochraně biotopu a o ochraně ptačích druhů, jak tady bylo již naznačeno.

Šumava je největší evropsky významnou lokalitou v ČR a je samozřejmě fenomenální především pro rašeliniště, která představují z hlediska EU prioritní biotopy, ale zároveň patří k jednomu z největších území, které chrání další naturový, velmi významný biotop s kódem 9140, což jsou horské smrčiny.

V celé České republice v evropsky významných lokalitách je chráněno přibližně 40 tisíc ha těchto horských smrčín. Z konfigurace terénu a přírodních podmínek v Čechách by se zdálo, že by to mělo být mnohem víc, ale naprostá většina těchto lesů v sudetských pohorích vlastně padla za oběť emisím a byla v minulosti vykácena.

V rámci Šumavy je těchto velmi cenných biotopů přibližně 18 tisíc ha a z toho 8 tisíc ha bylo postiženo orkány Kyrill v lednu letošního roku, to znamená, že je to přibližně jedna pětina všech horských smrčín, které jsou chráněny v rámci sítě Natura v České republice.

Můžeme říci, že ve vztahu k Šumavě bychom samozřejmě těch horských smrčín měli mít také mnohem více. A kdyby byl čas na obrázky, tak bych vám ukázala situaci, kde ještě před deseti lety byly obrovské výměry těchto kyselých horských smrčín, které ale byly vykáceny v souvislosti s platnými rozhodnutími, jež byla učiněna.

Jedním takovým velmi ukázkovým případem je okolí Biskupské slati, kde někteří říkali, že rašeliniště jako malé funkční první zóny fungují. Toto je typická ukázka toho, že to nefunguje, protože první zóna o velikosti 0,85 ha, která až na hranu toho rašeliniště byla vytěžena, samozřejmě první zóna jako prioritní biotop Natury zároveň kompletně vysychá, a v okolí zmizely desítky hektarů více než 120letých porostů horských smrčín.

Situace, se kterou se nyní potýkáme, je samozřejmě následkem nějakých rozhodnutí v minulosti. Již bylo řečeno, že se zpracovává analýza vyhodnocení, které důvody k tomu přesně vedly. Ale velmi dobrým příkladem je situace na Plesné, lokality, která samozřejmě se nachází ve výšce více než 1.200 m nad mořem, čili opět jsou tam smrkové porosty zcela přirozené. Jedná se o území o více než 200 ha, z nichž část je první zóna a z části byla udělána druhá zóna, kde více než tři čtvrtiny opět těchto horských klimaxových smrčín byly vykáceny. V současné době se z těch 210 ha 150 ha je vlastně postiženo plošnými polomy.

Z hlediska Natury došlo samozřejmě k výrazné změně biotopů. Není čas na to, abychom rozebírali všechny důvody, a to, co se tam stalo, ale je potřeba se zamyslet nad tím, že už se nerozhodujeme mezi tím, jestli tam zůstane zelený les jako funkční biotop se všemi charakteristikami a stanovišti druhů, ale bavíme se o tom, jak s tou změnou budeme dále pracovat. Máme v podstatě dva scénáře: buďto provedeme vyklizení těchto polomů, samozřejmě se všemi následky, které to má, anebo přistoupíme k tomu, že tato území, o kterých víme, že jsou opakovaně postihována vichřicí, ponecháme na přirozený vývoj. Přes iniciální pionýrská stadia sukcese víme, a vědeckých důkazů samozřejmě existuje celá řada, že dojde k vytvoření přirozenějšího společenstva.

Přihlásila jsem se do diskuse s příspěvkem do kapitoly nazvané „Rizika spojená s kůrovcovou kalamitou“. Přihlásila jsem se proto, že se domnívám, že jedním ze závažných rizik je to, že ve jménu eliminace nebo snahy o eliminaci poškození kůrovce budou udělána stejně chybná opatření, jako byla udělána před 10 lety, kdy ten proces destrukce, konkrétně např. lokality Plesné, byl začat. A to znamená, že budeme-li se bránit kůrovci za každou cenu, dojdeme možná k tomu, že ztratíme předmět ochrany v tomto území.

Chtěla bych vás informovat o tom, že Správa Parku je si těchto rizik vědoma, a proto, aby to tak nebylo, bylo přesně v souladu s článkem 6 směrnice o stanovištích připraveno expertní posouzení s doporučením a vyhodnocením rizik jednotlivých přístupů a tím se bude Správa NP řídit. Děkuji vám za pozornost.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji. Jako další vystoupí pan František Krahulec, připraví se pan Jaromír Bláha.

František Krahulec: Pane předsedající, jednu chybu jsem udělal, když jsem dostal pozvánku na tento seminář, že jsem slíbil, že se účastním. Myslel jsem si po svých 13 letech, kdy se jako vnucuji politikům, píše dopisy atd., že někdo stojí o mé názory. Zjistil jsem, že nikdo o mé názory nestojí, že tady jsem do jisté míry jako štafáž.

Dnešní veřejné slyšení bylo vedeno tak, jak bylo vedeno. Škoda, že tady není pan senátor Jirsa, já jsem mu chtěl poděkovat za velmi nestranné moderování. To je jedna věc.

Druhá věc je ta, že jsem se tady taky dozvěděl, že patřím k těm vědeckým nýmandům, co podepisovali ty různé petice...No, je to tak, osm let jsem řediteloval Botanický ústav v Průhoncích, jsem členem vědecké rady Krkonošského parku a od samého jeho začátku jsem se účastnil třeba práce na konvencích o biologické rozmanitosti atd. No, ale je to jeden z názorů. Také už mně jeden ze zdejších řečníků neodpověděl na dopis, ale v novinách označil za elitáře. No, jsem na to zvyklý.

Já jsem jenom chtěl tady říci o něčem úplně jiném. Ale zazněla tady dneska slova třeba o lesní buřeni. Chtěl jsem upozornit, že ta lesní buřen je na území Národního parku předmětem ochrany, stejně tak, jako jiné další organismy, že to nejsou jenom smrky, a že lesní buřen právě po proředění - a to jsou skutečně vědecké tabulkově doložené údaje z Beskyd, co dělali kolegové z Botanického ústavu - skutečně blokuje třeba vymývání živin do spodní vody a udrží ty žebiny v systému, než se zase vytvoří stromové patro.

Já vám všem děkuji. A mohu říci za sebe, že příště se takovému štafáži nezúčastním.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji. Nyní vystoupí pan Jaromír Bláha, připraví se doc. Dr. Martin Braniš, CSc..

Jaromír Bláha: Vážený pane předsedající, vážený pane místopředsedo, vážené dámy, vážení pánové. Vystupuji zde za ekologickou organizaci Hnutí DUHA.

V Národním parku Šumava padlo po orkánu Kyrill asi 800 tisíc m³ dřeva, v sousedním boletickém prostoru, který spravují Vojenské lesy a statky, padlo také takové množství. Obdobné počty ležících stromů leží v okolních Státních lesích, závratné výše polomů dosahují v Novohradských horách.

Končí nám květen, kůrovec je v procesu, a v tuto chvíli je naprosto zřejmé, podíváte-li se na to, kolik polomů zůstává nezpracovaných ve Státních lesích, ve Vojenských lesích i na území Národního parku ve druhých zónách, kde tomu žádné předpisy a nikdo nebrání, prostě proto, že přes veškerou snahu všech těchto tří organizací, ať už jsou to Státní lesy, ať už jsou to Vojenské lesy a statky, ať už je to Správa Národního parku Šumava, přes veškerou jejich snahu to dříví dobře zpracovat, to není prostě v lidských silách a nelze to z kapacitních důvodů.

Za této situace diskutovat tady šest hodin o tom, jestli se budou zpracovávat polomy v prvních zónách Národního parku, resp. na území, které k tomu bylo vyčleněno rozhodnutím ministerstva životního prostředí a které představuje 18 % rozlohy Národního parku, tedy 18 %

ze 69 tisíc ha - podotýkám souvislost s okolními lesy ve správě Státních lesů a Vojenských lesů a statků - mi přijde skutečně jako nanejvýš absurdní. Vám ne?

Já jestli bych očekával diskusi, pakliže má být tématem diskuse hrozící riziko kůrovcové kalamity, pakliže chceme hovořit o tom, jak ji zabránit, takže zde budou přítomni senátoři a odborníci a nejvyšší manažeři všech různých institucí, hloubat nad tím a snažit se najít způsob, jak zabránit kůrovcové kalamitě řekněme v jihozápadních Čechách. Budou hledat způsoby, jak posílit kapacitu těch tří organizací, které mají lesy ve správě a které přes veškeré své úsilí dostatek kapacity nemají, že budou hledat způsoby, jak na polomové plochy vysadit takové druhy dřevin, které budou prevencí opakování těchto událostí v budoucnosti, aby se neopakovalo to, že se tam vysadí zase jenom smrků nebo třeba 50 % smrků. Nic takového tady nezaznívá.

Zeptal bych se pana předsedajícího jeho prostřednictvím, jestli položil těch 6 otázek, které položil Národnímu parku, tedy jak zajistí zpracování kůrovce také Státním lesům ČR, Vojenským lesům, kde toho nezpracovaného dřeva je ještě mnohem víc? A dovoluji, abych se vaším prostřednictvím zeptal i ostatních senátorů, kteří toto shromáždění připravili a kterým leží na srdci osud lesů na Šumavě, co udělají pro to, aby posílili kapacity těch tří organizací pro to, aby stihly včas zpracovat polomové dřevo tam, kde tomu nebrání žádné předpisy ochrany přírody a kde to žádné vědecké instituce nezpochybňují?

Z časových důvodů mi dovoluji, abych přešel svůj plánovaný příspěvek a krátce se vyjádřil jenom asi ke dvěma věcem, které tady zazněly.

Pan Ing. Vicena zde zmínil to, že les napadený kůrovcem údajně neplní své funkce, že zde vznikají škody, jmenoval zde nějaké částky, závratné miliardové, které vyplývají ze znaleckých posudků. Já jsem si všechny ty posudky četl. Ani jeden z těch posudků nebere v úvahu, že les je ekosystém, který se vyvíjí a má nějaké fáze. Všechny ty posudky vytrhly jednu fázi vývoje lesa a tu hodnotily. Všechny ty posudky hodnotily ty funkce, které se v dané fázi vývoje lesa zhoršují. Nehodnotily ty, které se zlepšují.

Sám pan Ing. Vicena zmínil, že je dělali přísežní znalci, on sám je přísežným znalcem a je autorem některých těch posudků. Je soudním znalcem pro oceňování dřeva a lesních porostů, v čemž je nezpochybnitelný odborník, má pro to myslím dlouholeté zkušenosti i jako bývalý dlouholetý ředitel Jihočeských státních lesů, které v předchozím režimu řídil. Ale nevím proč, chce-li někdo vypracovat posudek o ekologických škodách, o újmě na ekologických funkcích lesů, nezadá vypracování takových posudků, a tím bych se, pane předsedající, vaším prostřednictvím obrátil na pana senátora Jirsu, proč nezadá takový posudek soudnímu znalci, který má aprobaci na posuzování škod na životním prostředí, případně ochraně přírody?

Pan senátor Jirsa položil otázku o Pramenech Vltavy, jestli nechá Správa Národního parku toto v podstatě národní místo uschnout. Je to místo, kde se nachází fragment horské smrčiny pralesovitého charakteru, kde vzhledem ke značným stářím stromů je podle veškerých prognóz, které jsou k dispozici, zřejmé, že ten les má dvě varianty dalšího vývoje - buď staré stromy odumřou a uschnou, anebo ještě před tím, než odumřou a uschnou, budou v rámci boje s kůrovcem pokáceny. Vize tohoto místa je buď taková, že tam budou suché stromy, anebo že tam budou pařezy. Prognózy se mohou lišit v tom, jak dlouhou dobu to bude, tedy kolik let to bude trvat.

A já bych zde upozornil na to, že tomu za určitých okolností nelze zabránit. Podívejte se například na jinou horskou smrčinu na Šumavě na Trojmezenský prales, kde zkoumal Botanický ústav Akademie věd, dělal dendrologické analýzy těch stromů, které byly kůrovcem napadeny nebo které tam byly v některých částech pokáceny. A výzkum zjistil, že přírůstek stromů se zastavil již rok až dva před tím, než ty stromy napadl kůrovec. Ty stromy v době, kdy je napadl kůrovec, už nepřirůstaly, byly na konci svého života, až teprve potom je napadl kůrovec

Taková je teď situace na Pramenech Vltavy.

Hovořilo se zde o konsenzu a o hledání konsenzu. A zaznělo zde od mnoha řečníků, že problémem jsou nepůvodní smrkové monokultury, smrkové lesy.

Vážené dámy, vážení pánové, bude-li takový konsenzus, že budeme řešit problematiku nepůvodních smrkových lesů, které byly vysázeny místo smíšených lesů, pak si myslím, že nikdo nebo že bude málo těch, kteří proti tomu budou protestovat. Ale problém kůrovce v Národním parku Šumava tak, jak teď je, je problém horských smrčín.

Pan předsedající vznesl i otázku, co bude Správa Národního parku, jak bude vnášet a jedli do bezzásahových území. Buk a jedle do horských smrčín vnést dost dobře nelze.

Já jsem osobně, musím říci, po mnoha, mnoha letech, kdy se takovýchto debat účastním, skeptický k tomu, že najít shodu lze. Kdysi dávno jsem v to doufal, myslel jsem si to a věřil jsem tomu. Já jsem během několika posledních let nicméně viděl a pochopil, že někteří účastníci, kteří se diskuse účastní, ve skutečnosti na dosažení shody zájem nemají, protože prostě politicky nebo ekonomicky profitují z konfliktu.

Za této situace mi nezbyvá, abych popřál všem, kteří tu shodu dosáhnout chtějí, a nový pan ředitel Národního parku tady takto hovořil, ale říkám, že to bude zřejmě velmi těžké.

Děkuji za pozornost.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji. Nyní vystoupí pan doc. Dr. Martin Braniš, CSc., připraví se pan Jakub Hruška.

Martin Braniš: Vážený pane předsedo, pane místopředsedo Senátu, a pokud jsou zde ještě, tak členové a členky Senátu.

Já bych rád obrátil vaši pozornost na první obrázek a zatím co se tam budete dívat, tak bych se představil. Jsem docentem biologie a v současné době ředitelem Ústavu pro životní prostředí Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Trochu mě mrzí, že mezi hlavními řečníky není žádný zástupce akademické obce, tedy nejenom třeba z Univerzity Karlovy, ale ani z Jihočeské univerzity a ani z Akademie věd. Tady si myslím, že svolavatel možná trošičku zaváhal, promiňte mi, pane místopředsedo, ale je to tak.

A protože mám málo času, zkusím se zmínit o těch hlavních rizicích, které skutečně v Parku jsou. Podle mého názoru jsou čtyři. Je to riziko pro přírodu a případně pro životní prostředí, které zmínil pan kolega Krečmer. Za další je to riziko pro okolní hospodářské lesy, riziko pro

turistiku a rozvoj, které také zde byly zmíněny, a riziko pro podnikatelské aktivity v regionu. Možná, že budou ještě nějaké dílčí, ale to jsou podle mého ty podstatné.

Tedy za prvé, jaké riziko z toho, že budeme nebo nebudeme nějakým způsobem zasahovat v přírodě pro přírodu samu. Příroda v Parku, pokud se nebude zasahovat, tak jí to vadit nebude. Dámy a pánové, příroda totiž neexperimentuje, ta koná, už 650 milionů let, pokud hovoříme o té pozemské, 10 až 12 tisíc let, pokud hovoříme o té současné. Experimenty provádějí zásadně ti, kteří do toho systému vědomě zasahují. Takže ne, že bezzásahovost je experimentem, naopak každý zásah je experimentem. A byl bych rád, abyste to uchovali v paměti, protože toto je princip experimentování, jiný není.

Přírodě tedy nebude absolutně vadit, pokud se nic v Parku s kůrovcem dělat nebude, pomůže si sama.

Můžeme spekulovat nad tím, co se bude dít dál v prostředí pod Národním parkem. Byla zde zmíněna zvýšená koncentrace třeba nitrátů ve vodách. Buďte si jisti, že ta mírně zvýšená koncentrace ve vodách je daleko, daleko nižší, než to, co my sami do těch vod z našich sídel produkujeme. Je to zanedbatelné, je to epizodické, a zapomeňme na to, neberme to jako argument.

Co když zasahovat budeme? Jsou nějaká rizika? No, ano, to je ten experiment. My zatím nevíme, a nikdo to nevyzkoušel, co se s tímhle stane, když teďko začneme řezat, nebo naopak ošetřovat chemicky. Tady bych byl tedy velmi opatrný.

Ale pojďme dál, mám málo času. Hospodářské lesy. Ano, to je obrovské riziko. Nezasahování Parku je obrovské riziko pro hospodářské lesy. A byl bych zase velmi rád, a bylo to mnohokrát prokázáno, že v těch lesích se bude jinak hospodařit než v tom Parku, a mějme to na vědomí. Čili ano, buďme si jisti, že pokud se rozšíří lýkožrout smrkový do hospodářských lesů, hrozí to riziko. Ale to samozřejmě neznamená, že stejným způsobem je ohrožen Park, tam je to prostě naprosto přirozený proces, a hledejme tedy cesty, jakým způsobem zabránit, ovšem tak, aby to nepoškodilo sty centrální a námi chráněné části, alespoň ne do značné míry.

Myslím si tedy, že toto je potřeba mít na vědomí.

Konečně turistika. Turistika není paradoxně v riziku. Naše výzkumy, které děláme ukazují, že se na Šumavu dostává stále více lidí. A kdo jste byl v poslední době při příznivém počasí třeba na Modravě, víte, jak to tragicky vypadá, když se tam „naštosuje“ těch několik set aut a do přilehlých oblastí vyrazí několik tisíc lidí.

Nelze než připustit - a já jsem zastáncem toho, že zpřístupnění dalších stezek pro turisty je pochopitelně řešení, já bych se za to - v uvozovkách modlil, to ovšem neznamená, že nebudou dále vytvářeny ty žofínské pralesy a jiné podobné oblasti, protože přece jenom musíme si někdy říci - tady už to auto nebude mít možnost zaparkovat, do tohoto místa. Takže turistika se rozhodně rozvíjí a zasahování nebo nezasahování na Šumavě ji v žádném případě neomezí. Paradoxně díky tomu, že mám tradičně vazbu na českou stranu Šumavy a díky ženě i na bavorskou stranu Šumavy, tak snížení turistiky, ke kterému došlo, zrovna náhodně ve stejném období jako probíhala kulminace v devadesátých letech kůrovcové kalamity třeba v Bavorsku, tak podle zpráv z Bavorska to nebylo právě tím, že by ta Šumava vypadala tak ošklivě hnědě nebo dokonce uschle, šedohnědě, ale právě tím, že v devadesátých letech i v Německu obrovským způsobem narostl marketink takové té turistiky do exotických zemí, takže

v Grafenau, ve Freiburgu už v podstatě kolabovaly velké rekreační objekty ne právě díky tomu, že by tam lidé nejezdili za lesem, ale díky tomu, že jezdili jinam. Tak to je riziko podnikatelských aktivit. To je obrovská otázka, a já bych se tady právě na tomto místě zeptal, to co tady už pan profesor Fanta zmínil, co dělají obce? Zkuste mi někdo vysvětlit, jak je možné, že nechávají obrovské finanční prostředky, zejména naši bavorští spoluobčané u těch velmi nevzhledných vietnamských stánků, většinou s pašovaným zbožím. To je přece obrovský objem financí, které mizí, řekl bych, v kapsách lidí - já je nechci obviňovat, já nevím, možná, že některé věci proč nejsou naše obce schopny a naši občané a spoluobčané schopni tyto prostředky legálně, ale rozumně přitáhnout do svých obcí, do svých penzionů, do svých kapes. To je moje otázka na obce.

A konečně byl bych hrozně rád - Jakube, byl bych hrozně rád, kdybys mi tam kliknul na ten obrázek - toto je les. Kdo nevěřil tomu, že si příroda pomůže sama, a kdo nevěří tomu, že dokážeme za dvacet let ukázat, jak může vypadat, tzn., jak druhově tak prostorově, tak třeba i věkově, mám pro to stovky dokladů z bavorské - doufám, že za chvíli i z české strany. Takže za dvacet let to tady můžeme mít také v těch některých oblastech. A konečně, úplně poslední poznámka.

Víte jak vypadá znak dříve Chráněné krajinné oblasti NP Šumava? Víte. Jsou tam tři stromy. Jeden ten strom je zelený a vzrostlý, druhý strom je úplně uschlý a třetí strom je mladý. Takto by měla vypadat Šumava a takto vypadá v podstatě každá rozumně vyhlížející chráněná oblast. Prostě ten život není jenom v tom, že je to všechno zelené. Život je i v tom, že něco umírá, že se něco rodí. Děkuji vám za pozornost.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji panu docentovi Branišovi. Vystoupí pan Jakub Hruška, připraví se pan Václav Toman.

Jakub Hruška: Dámy a pánové, moje jméno je Jakub Hruška, jsem náměstkem ředitele České geologické služby a předsedou vědecké sekce v NP Šumava. Ono to, co jsem zde chtěl říkat, už tady někteří předřečníci svým způsobem řekli. Chtěl bych reagovat na tu dnešní argumentaci, která tady zazněla v dopolední části, například na to, že v uvozovkách usychání lesa na Šumavě způsobuje kontaminaci vod dusičnany. Toto tvrzení se opakuje několik let. Slyším ho po páté, po šesté. Rád bych vám tady řekl v konkrétních číslech, že se od roku 1990 do dneška koncentrace dusičnanů ve vodách NP Šumava snížila z 1,00 mg na litr na 1,00 mg na litr, to znamená plošně se snížila. To, že se po kůrovcovém víru dočasně zvýší koncentrace dusičnanů, je naprosto přirozený proces, tato fáze trvá asi tak 5, 8 let a koncentrace potom klesnou zpátky na původní hodnoty. A v dalších desetiletích se dokonce budou dále ještě snižovat. Připomínám, že smlouva pro pitnou vodu pro kojence je 15 mg na litr a norma pro dospělé je 50 mg na litr. Znamená to, že veškeré šumavské vody naprosto stoprocentně splňují požadavky na pitnou vodu pro kojence. Není žádný předpoklad, že by to někdy jakýmkoliv způsobem ohrozilo zásoby pitné vody v oblasti. Naopak, jakákoliv vesnice, jakékoliv pole přispějí ke kontaminaci povrchových vod řádově vyšším příspěvkem, než je to, že v současné době zrovna na některé části území není dospělý les. Druhá věc, jiná samozřejmě jsou čísla, která se nacházejí například v tomto buketu - mýty o NP Šumava, který si všichni můžete vzít v předsálí. Další věc je hydrologická otázka. Je tradováno po desetiletí kraj bez lesa má významně změněnou hydrologickou funkci, ale ono to není tak úplně pravda. Ona je změněná dočasně těsně po tom žíru. Jakmile se na těch plochách objeví ona lesní plocha - jak je tady nazýváno to travní společenství, která nastoupí po tom dospělém roce, ty hydrologické fáze se stabilizují a jsou velmi podobné těm, které tam byly, když tam, byl dospělý les. Jizerské hory, Krušné hory, už tady byly zmíněny. Tam byly v 80. letech

řádově větší holiny, než v části odumřelého lesa na Šumavě. Chtěl bych se zeptat, jestli někdo z vás slyšel o nějaké povodni z té doby, která to zapříčinila v severních Čechách, těmito rozsáhlými, skutečně rozsáhlými holinami. Já myslím, že se všichni shodneme, že používat takovou argumentaci, není férové, a že by se všechny strany měly zkreslujících informací v každém případě vyvarovat. Děkuji za pozornost.

Senátor Josef Kalbáč: Nyní vystoupí pan Václav Toman, připraví se paní Zdenka Nezmeškalová.

Václav Toman: Vážený pane předsedající, pane předsedo, dámy a pánové. Měl bych jenom malou technickou připomínku. Dnešní den jsem tady slyšel, už nevím od koho, slovo těžební lobby, jak tam někde řadí na Šumavě. Jestli mi je dobře známo, tak těžář nebo těžební firma, když přijde na Šumavu, tak podepíše dvoustránkovou podrobnou smlouvu o dílo a pracovník národního parku ho zavede někam, kde mu řekne, kde má těžít. Má to těžít takhle, udělat to takhle, tohle nedělat, támhle to nesmíš udělat. Přijde přibližovatel, kočí, vyvážeečka nebo traktorista, opět podepíše nějakou smlouvu a ti mu řeknou, co musí přiblížit, co nesmí přiblížit, jak to musí přiblížit, jestli poškodí nějakou cestu, tak to zaplatí, nebo nějaké sankce má. Máme dříví někde u nějaké skládky. Ke skládce přijede auto a hajný mu nenaloží dříví dřív, dokud nemá podepsanou nějakou obchodní smlouvu na prodej dříví za nějakou konkrétní cenu, nějaké množství obchodním oddělením Správy národního parku. Není mi tedy jasné vůbec, kde ta těžební lobby tam na koho působí, nebo kde je. To je můj dotaz. Leda, že by - řeknu přeneseně - byla zakuklená pracovníci národního parku. Děkuji.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji panu Václavu Tomanovi, nyní vystoupí paní Zdenka Nezmeškalová a po ní pan doktor František Pojar, náměstek ministra životního prostředí.

Zdena Nezmeškalová: Dobrý den vážené dámy, vážení pánové. Já jsem tady dnes za Český svaz ochránců přírody. Nechtěla bych se dlouho zdržovat. Ale chtěla bych v dnešní debatě říci jenom to, že během této debaty jsem zjistila toto, že vědecká poznání a mnohaleté výzkumy zde padají na neúrodnou zem. Že to tu vlastně nikoho nezajímá. Připadá mi, že většina z vás si sem přišla vybit jaksi zlost na těch, kteří se paradoxně snaží národnímu parku pomoci. Chci tedy za Český svaz ochránců přírody vyjádřit jenom podporu rozhodnutí ministra Bursíka s názory pana profesora Fanty, odborníky z Hnutí Duha. A říkám k tomu jen toto: nechte první zóny národního parku uzdravit se po jejich způsobu. Děkuji.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji, nyní pan doktor Pojar. Prosím.

František Pojar: Vážený pane předsedající, vážený pane místopředsedo, dámy a pánové. Já jsem od rána poslouchal vystoupení tady v Senátu a mohu říci, že, byť se problematikou Šumavy nezabývám příliš dlouho, sledoval jsem to předtím poněkud zpozvdálí. Já z Pošumaví pocházím, tak je to dnes taková směs těch názorů, které v té diskusi v uplynulých letech zazněly. Ty názory jsou poměrně extrémní, jsou dva názory a jsem rád, že tady jsou ti, kteří stáli při založení národního parku, ať je to pan senátor Pithart, pan bývalý ministr Benda, i pan František Urban, který v té době pracoval na ministerstvu životního prostředí.

Oni tady řekli, jak to tenkrát vypadalo. Nakonec František Krejčí se o tom také zmínil, protože byl u toho také. A od té doby podle mého názoru se přece jenom to nahlížení na živou přírodu a na potřeby člověka vyvinulo. Jsou tady moderní trendy, které už náš zákon o ochraně přírody, který byl schválen v roce 1992, tedy následující rok po zřízení národního parku, zachytil.

Jsou to samoregulační procesy a přírodní procesy, které má ochrana přírody podporovat, a úkoly, které jsou chráněná území, ať už typu rezervací biosferických nebo jiných a národních parků, když tady mluvíme o národním parku. A myslím, že to tady bylo reflektováno jenom v tom slově divočina, a to bylo zmiňováno spíše jako takové sprosté slovo, které by tady ani nemělo zaznít nebo ho používají ekologisté nebo environmentalisté.

Já vás mohu ujistit, že jsem měl tu čest v srpnu minulého roku se zúčastnit otevření Haus zur Wildness, což je dům divočiny, který stál kousíček za novohorskou Železnou Rudou, a tam na téma divočiny 1 hodiny mluvil pan Steuber, premiér bavorské republiky, svobodného státu Bavorsko. Následovalo vystoupení pana ministra Stampaucha, který také dneska byl tady zmíněn, ten mluvil asi půl hodiny na téma divočiny, jak si toho váží, jak to prosazují a jak ten národní park to bude dělat, že to není jednoduché, že je potřeba přesvědčit lidi v tom území, které tu divočinu z určité části má obsahovat. To je vlastně velká budoucnost a že kvůli tomu postavili dům asi za 14 mil. euro.

Tady jsem to dneska nezaslechl a přičítám to spíše tomu, že my jsme to dostatečně nevysvětlovali a nevysvětlili, co to vlastně je, a že se to tedy potom zužuje na to, jestli se bude bojovat s kůrovcem nebo ne, jestli ten kůrvec vyletí nebo nevyletí.

Já si velmi vážím a vnímám poznatky těch, kteří se zabývají kůrovcem. A bylo tady řečeno, že správa národního parku bude ty poznámky využívat v těch územích a zónách, kde bude se snažit tomu, co zřejmě také bylo řečeno, že nastane, to znamená gradaci, tak ji co nejvíce ztlumit.

A k tomu tématu divočiny, já si myslím, přihlásil jsem se k tomu bodu 1, aktuální stav v národním parku, a tam bych tlumočil znovu pozvání pana ministra Bursíka, protože on už psal všem poslancům a senátorům, hned po Kyrillu, i hejtmanům, panu Zahradníkovi, panu Zimmermannovi, který je dneska omluven, že až sleze sníh, až prostě bude vhodná doba, že je pozve na Šumavu. Já myslím, že to i za něj mohu dneska znovu tlumočit.

Se Správou NP jsme připraveni tam třeba opakovaně po skupinkách nebo jednotlivě pozvat a přijmout a vysvětlit ten postup, ukázat to, co je třeba ukázáno tady, ale i ta iniciační stadia, jaká jsou, a při té příležitosti vysvětlovat, co to vlastně znamená ta divočina, že to není žádné zhroucení ekosystému, že to není nic proti obcím ani nic proti lesům v České republice, protože bylo zmíněno, že Šumava nebo národní park tvoří 2,16 % lesů v České republice, a to bezzásahové území, o kterém se tady mluví, v uvozovkách bezzásahové, protože to je území ponechané samovolnému vývoji rozhodnutím, případně tím, že je to v první zóně, tak tvoří v současné době necelých 20 %.

Tady ostatně připomenu, že svého času i zastupitelstvo Jihočeského kraje vyjádřilo souhlas, že to je pro ně přijatelné.

Na tom bych chtěl dále stavět, na té komunikaci a dalším vysvětlování tohoto přístupu, že to není nic teroristického, ale že to je moderní přístup, který musí být samozřejmě konfrontován s tím vším, zejména kůrovcem v této souvislosti, když mluvíme dnes celý den o kůrovci, ale i s prosperitou oblasti nejenom národního parku, ale té širší oblasti. Zde míním to, co říkal pan ředitel parku, že má připraveny různé návrhy a projekty, které přinesou ve spojitosti s národním parkem do území prosperitu.

To je můj závěr, já nevím přesně, jaké bude shrnutí paní senátorky Rippelové a doporučení případně pro ministerstvo životního prostředí. My se tím budeme seriózně zabývat, nakonec to, co tady dneska zaznělo, také si znovu analyzujeme a vezmeme si z toho určité poučení. A to první by bylo to, že bychom rádi se všemi zákonodárci, ale i s každým dalším a samozřejmě s obcemi, to nezmiňuji, protože to dostatečně zmiňoval pan ředitel Krejčí, že budeme s nimi dále jednat a hledat cestu, jak vysvětlit, a jak případně od nich zase získat jejich názory tak, abychom případně tento náš směr, který ovšem - ten harmonogram není stanoven, protože je potřeba vycházet z toho aktuálního stavu, tak jak tento náš směr vysvětlit a prosadit, případně po těchto diskusích určitým způsobem korigovat.

To platí samozřejmě i pro odborné organizace, ať typu Hnutí duha nebo Lesnický komitét a Česká lesnická společnost, jejíž zástupci tady také jsou, nebo i pro sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů. Děkuji vám.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji panu náměstkovi. Ještě se přihlásil pan Ing. Vicena. Prosím.

Ivo Vicena: Jenom několika větami. Jak si příroda pomůže, jak to tady bylo řečeno, můžeme se přesvědčit i na tom obrázku, který není můj, nevím, kdo ho sem dal, ale charakterizuje současný stav přírody v tom, že pokud tam vzniká mladý les, dobře se podívejte na ty mladé stromy, je to všechno generace stromů, která vznikla před kůrovcovou kalamitou. To jsou všechno stromy starší dvaceti let. Mladší stromy tam neuvídíte, čili ta obnova lesů na těchto velkých kůrovcových plochách neprobíhá tak, že by si to příroda sama zalesnila, nezalesní.

Pokud mluvil pan doktor Hruška o dusíku. Má pravdu v tom, že to zatím nezhoršuje pitnou vodu, ale fakt je ten, že zvýšené odplachy dusíku ochuzují půdní vrstvu a humus o dusík jako jednu z důležitých živin pro růst příštích stromů. To znamená, že tam, kde došlo ke splachům dusíku, mají stromy horší přírodní prostředí pro svůj růst, než měly doposud.

Pokud jde o vlastní turistiku, o kterou tady projevil obavy pan doktor Stráský, mohl bych tady prezentovat dopis ministerstva životního prostředí, který tvrdí asi v tomto smyslu: Ano, v suchém lese je nebezpečno chodit, proto tam bude výhledově vstup turistům zakázán. Jinak je třeba ještě říci - nejenom srovnávat druhou zónu, jak tam byla velká kůrovcová kalamita, musíme si položit otázku, proč v těch druhých zónách byla taková vysoká aktivita kůrovce, proč se tam kůrovec tak rozmnožil a proč ho tedy i ten Kyrill takto zpustošil.

Jinak prosím jsem nebyl ředitelem Jihočeských státních lesů, pracoval jsem jako hlavní inženýr v Horní Plané a asi deset let jako taxátor na Šumavě, takže Šumavu znám. A pokud jsme tu hovořili o těch miliardových škodách, to nebyly škody jenom na dřevě, ty tvoří jenom 40 % výpočtů, ty další miliardy a miliony spočívají v tom, že jsou škody na environmentálních důsledcích uschlého lesa.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji, ještě pan Hruška a už budeme muset končit, protože nás čeká tisk. Takže velice krátce.

Jakub Hruška: Omlouvám se, rád bych ještě reagoval na předřečníka, co se týče dusíku. Všechny horské lesy ve střední Evropě mají nadbytečné zásoby dusíku. Smrkové lesy jsou lesy žijící původně ve velmi chudých podmínkách s nedostatkem dusíku a atmosferická depozice za poslední století zvýšila tuto depozici několikanásobně a naopak nadbytek dusíku

je jednou z hlavních příčin chřadnutí horských lesů ve střední Evropě v posledních 30 letech. A je tedy jednou z příčin proč jsou tyto lesy tak atraktivní pro kůrovcové žíry. Takže je to přesně obráceně. Naopak, je potřeba dusík z ekosystémů dostat, nikoliv ho tam zachovávat. Děkuji.

Senátor Josef Kalbáč: Jako poslední se přihlásila paní senátorka Rippelová.

Senátorka Jiřina Rippelová: Vážení přítomní, kdož ještě tady vydrželi, institut veřejného slyšení je institut, který je určen odborné veřejnosti, je určen senátorům, je určen zákonodárcům tak, aby si na určitý konkrétní problém udělali svůj odborný názor, aby slyšeli připomínky jedné i druhé strany a aby slyšeli jejich názory, aby si je mohli vyhodnotit. A my ty názory tady z jedné i druhé strany slyšíme dnes od 9.30 až doteď, i když původně bylo plánováno, že končíme kolem 15.00 hodiny.

Zazněla tu řada názorů z jedné i z druhé strany. Já jsem za ně ráda. Zazněly tady i názory z NP Bavorský les. Co tady ale také zaznělo, bylo i důsledné varování, a bylo to varování před kůrovcovou kalamitou, která je v následujících letech velmi reálná a rizika rozšíření ploch holin i suchých lesů jsou podle některých vystoupení tady vysoká. A netýká se tato obava jen NP, ale jak tady zaznělo z připomínek diskutujících nebo z diskusních příspěvků, jsou ohroženy i majetky obcí a nejenom NP, ale majetky obcí včetně lesů soukromých. Osobně si myslím, že vláda by se měla věnovat zamezení škod, které v případě, že se nevytěží kalamita po vichřici Kyrill budou následovat. Zaznělo tady i to, že ve správních řízeních nejsou připomínky obcí často zohledňovány a dostatečně vypořádávány. Diskuse s obcemi o případném rozšiřování bezzásahových zón ustala a byla nahrazena rozhodnutími ve správních řízeních. Tady od obcí zaznělo, že požadují vyhodnocení ekologických i ekonomických dopadů na šumavský region a požadují aktivní účast na jednání a na podílu na rozhodování v zásadních otázkách. Zaznělo tady i to, že by možná situaci napomohla důslednější legislativa, nový zákon o NP Šumava. Ale co tady zaznělo z mého pohledu úplně nejvíce, byla otázka problémové komunikace mezi obcemi, NP Šumava, mezi všemi zúčastněnými. Nový pan ředitel tady ve svém vystoupení dává naději a vyjádřil, že je a již po svém nástupu do funkce řekl, že jednou z jeho priorit je navázat dialog se všemi zúčastněnými stranami. Já si myslím, že by tato jeho věta měla být brána velmi vážně a věřím, že pan ředitel to, co tady před ctěným auditoriem řekl, taktéž splní. Chtěla bych ještě za nás senátory, kteří pocházíme ze Šumavy a kteří se o Šumavu zajímáme, říci, že toto veřejné slyšení není zcela určitě poslední aktivitou, které ve vztahu k NP Šumava budeme vyvíjet a budeme samozřejmě mít snahu, aby to nebyla jenom naše skupina, ale aby to byl širší okruh senátorů. A já bych si velmi přála, aby dnešní veřejné slyšení bylo alespoň malým přínosem a aby názory, které tady zaznívaly, se nějakým způsobem slyšely, aby všechny strany, které tady hovořily, se poslouchaly a by skutečně fungovala komunikace. Děkuji vám.

Senátor Josef Kalbáč: Děkuji paní senátorce za její vystoupení. Pokud má někdo text svého vystoupení v písemné podobě nebo se chce připojit k protokolu o veřejném slyšení, můžete ho přidat buď při prezentaci anebo ho můžete zaslat mailovou adresou na knotekj@senat.cz.

Vážení přítomní, dovoluji mi, abych na závěr tohoto veřejného slyšení vám všem poděkoval za vaši účast, za vaše vystoupení, za připomínky a chtěl bych slíbit, že poznatky, které zde byly získány, budou našimi senátory i senátkami v další práci využívány. My jsme skutečně toto veřejné slyšení uspořádali proto, že se především na nás senátory z obvodů kde šumavský park má svoje působiště, obraceli po orkánu Kyrill, a to ne v jednotlivcích, ale doslova v desítkách. Čili ty požadavky jsme chtěli tímto vyslyšet a myslím si, že dnešní veřejné

slyšení trochu mohlo napomoci řešení vzájemné problematiky, která tady je. Děkuji, přeji šťastnou cestu a zas někdy na shledanou.

(Jednání ukončeno v 16.57 hodin.)

10. veřejné slyšení senátu

24. května 2007 79